LA PARAULA CRISTIANA

Pòrtic : **La pedagogia dels humils**

MARTÍ JAMPY	**Un poema català del segle XI al Conflent**	**292**
PERE MR. BORDOY-TORRENTS	**Les grans expansions del monaquisme en la vida secular**	**308**
J. RIUS I SERRA, PREV.	**La restauració dels papirs catalans**	**325**
JOZEP SALVAT	**Els millors llibres occitans apareguts l'any 1927** . . .	**328**
JACQUES LECLERCQ	**El Boerenbond**	**338**

LLIBRES & REVISTES: **Judicis d'obres** de Narcís Oller, per *O. Saltor* (343); **Reproduccions i extractes:** Una nova forma d'art: el contacte amb "tota la realitat", a *L'Ami du Clergé* (344); El procés del cristianisme, per R. Kremer, a *La Cité Chrétienne* (349); És miraculosa l'estigmatització de la noia de Konnersreuth?, consulta a *La Cité Chrétienne* (350); L'apostolat seglar, pòrtic a *El Bon Pastor* (351); Paternitat i autoritat, per "Senex", a *Revue des Jeunes* (353). LES IDEES I ELS FETS: **Vida religiosa i moral:** El protestantisme escandinau (355); Literatura moderna? (357); Les grans figures del Pontificat: Pius X (358); La campanya cançonera (360); El desplegament actual d'alguns ordes religiosos (362); El catolicisme a Austràlia (362); Instruccions del Sant Pare als bisbes de Lituània sobre l'Acció Catòlica (364); La Santa Seu i els fonaments de la pau (365). **Cultura general** Què ha passat a la Biblioteca de la Universitat Internacional Catòlica de Lovaina? (367). **Moviment pedagògic:** L'educació higiènica dels infants (373); Les oposicions a escoles primàries (374). **Moviment social:** Una bella obra dels nostres dies (376); El comunisme a la fàbrica (379). **Moviment internacional** El Pacte Kellog (381): El gran fet de Sydney. - La perspectiva d'un segle en l'evolució d'Austràlia (382)

(Amb llicència eclesiàstica)

Any IV **Barcelona, octubre de 1928** **Núm. 46**

Redacció i Administració: Rivadeneira, 4, 1.er, - T. 16149

INDESTRUCTIBLE

es lo benefici que presta als nois l'Aixerop de

HIPOFOSFITS SALUT

Músculs vigorosos, ossos forts, imaginació dessembrassada i perfecte funcionament de tot lo sistema, es lo resultat final que s'obté amb aquest activíssim reconstituient

Combat absolutament l'anemia, el raquitisme, l'escrofulisme i la inapetencia

Mes de 35 anys de éxit

Aprobat per la Reial Academia de Medicina

AVIS: Rebutje's tota ampolla que en l'etiqueta exterior no duga impreses les paraules - HIPOFOSFITS SALUT - amb tinta vermella

LA PEDAGOGIA DELS HUMILS

TOTA persona que sap raonar els sentiments pregons està convençuda que el problema més greu que es presentarà en aquest país és el de l'educació. La riquesa material, l'abundància i perfecció de la producció literària, la mateixa alta cultura, patrimonis de minories més o menys reduïdes, no poden complir l'ambició d'un poble que aspiri a elaborar l'únic producte que completa i justifica una civilització: un tipus d'home moralment i materialment perfet.

A aquest resultat, només hi arriba un bon sistema educatiu, molt més difícil d'obtenir que l'aclimatació d'un conreu agrícola, l'arrelament d'una indústria o la traducció de les obres mestres de les grans literatures. Per a aquestes empreses, basten uns quants homes preparats; per a aquella, cal la col·laboració de l'esperit secular que ha informat generacions, els ha donat un caràcter distintiu i les ha maurades misteriosament en els motlles desconeguts de la personalitat col·lectiva. Però la interpretació pedagògica d'aquestes distintives inconscients que tingui tota la rigor lògica de la ciència, sense perdre la frescor viva de poble, ni ha estat feta, ni pot fer-se sense ajuntar en íntima col·laboració l'entusiasme ingenu de la massa amb l'assabentament metòdic i lent dels tècnics.

Però, i mentrestant? El problema és d'aquells que no permeten ajornament: drets sacratíssims, necessitats peremptòries reclamen l'actuació immediata, en una forma o altra, si no des de llocs albirables, des dels recessos on es troba la màxima eficàcia. Milers d'infants necessiten, més que el pa de la taula i la llum del sol, el pa de la doctrina i la llum de l'esperit que els marqui una orientació pel camí de la vida, que només es fa una vegada, i té conseqüències eternes.

Aquells dos recessos que al·ludíem són la llar i el temple. La llar pairal, sadolla d'esperit acumulat pels segles, aromosa de virtuts, gràvida de tradicions i sempre oberta a elaborar-ne i transmetre'n de noves, endevinadora per instint matern de la mesura cordial que atempera la rigor amb la pietat, és el motlle de ciutadans i la per-

petuadora immancable de les grans personalitats històriques. El temple, llar amplíssima on caben famílies de pobles, és el ressonador autèntic de la veu de Déu que arriba a les juntures més íntimes del cor i cria la sang pura de l'esperit, fluid vital de la immortalitat.

Si aquestes dues institucions fossin plenes de vida, la nostra pedagogia no seria un sistema científic, però seria una matriu espiritual incomparable de grans homes i donaria matèria fàcil als pedagogs de professió per a trobar allò que tan adaleradament recerquen, no certament sense cap resultat apreciable. Entenem, doncs, que mentre no tinguem la clau d'altres eficàcies més visibles, certament, però potser menys pregones, seria obra fonamental de pietat i de justícia envers els nostres germans petits reforçar aquestes dues institucions, que ens són ben inalienables.

Que l'esperit de la nostra educació ha d'ésser catòlic, és una veritat indubtable per als nostres amics i que hauria d'ésser respectat pels nostres dissidents. El catolicisme de la llar, ajudant la tasca del temple, ha conservat la nostra gent. El nostre caràcter moral n'és pregonament empremtat. Les normes tradicionals d'honestedat, tan fines i vivents en el nostre poble, són interpretacions populars del Catolicisme, que de vegades arriben a finors de percepció espiritual envejables pels mateixos teòlegs. Tots els nostres grans homes hi han estat formats, i àdhuc aquells qui malaventuradament s'han separat de la nostra comunió religiosa han conservat tota la vida un triat d'esperit, una fesomia moral, un tremp profund de vida, que han rebut del catolicisme de llur infància i de l'ambient que han respirat tota la vida i que ha estat el nervi de llur fortitud moral, molt més que les doctrines estranyes que han professat en la perifèrie intellectual de l'ànima.

Privar el nostre poble d'aquesta fortitud incomparable seria un homicidi moral collectiu, la destrucció completa de tota vigor moral i la caiguda en la barbàrie d'esperit, causa formal de totes les barbàries. Tots hem pogut veure la gran tristesa de les ruïnes espirituals en les famílies on no es conserva la nostra tradició religiosa. El pare que ha perdut la fe beguda en la infància encara ha pogut servar fragments de la seva constitució moral primera, i àdhuc de vegades l'ossamenta de l'edifici, que li ha permès de tenir un tremp de vida honesta i força vegades un retorn a la fe més o menys proper a l'hora de la mort. Però els fills, els fills nascuts i crescuts al si d'una llar on no flameja el foc puríssim de la religió, quan ni la mare no ha tingut compte de fornir llur ànima de la sang de la im-

mortalitat, exercint una maternitat més augusta que la primera, aquests fills han estat fàcilment uns exemplars perfectes de barbàrie. Incapacitat absoluta d'idealisme---de cap idealisme!---, menyspreu de tota contenció moral, ofegament sistemàtic de la veu de la consciència, brutalització de la vida. No trobaríem ací, en gran part l'explicació de certes covardies, de certs relaxaments de caràcter que tots deplorem i que són denunciats ben sovint?

L'home de cultura pot cercar defenses contra la bestialització, i arguments d'idealitat en els seus coneixements. El vulgar no té altre mitjà d'espiritualització que el sentiment religiós, prou alt per alçar les ànimes fins al cel, prou humil i flexible per a acomodar-se a les més rústegues.

L'esterilitat moral dels nostres dissidents, llur incapacitat per substituir la religió en el cor del poble per un altre element purificador, és ben palesa. La religió és l'única saviesa abastable pels humils, l'única pedagogia de les mares.

UN POEMA CATALA DEL SEGLE XI AL CONFLENT

LA CANÇÓ DE SANTA FE

EL MANUSCRIT - LES FONTS - L'ANALISI - LA PATRIA L'AUTOR

L'ATENCIÓ dels romanistes s'és adreçada, aquests últims anys, amb un interès remarcat, a l'únic manuscrit de la "Cançó de Santa Fe", trobat, en 1901, dins una biblioteca de Leide, a Holanda, pel português Leyte de Vasconcellos, i publicat pel mateix dins la revista *Romania*, en 1902.

Moltíssims articles de revistes analitzaren aquest text, que ens fa reviure en l'origen mateix de la llengua dels trobadors. Tres estudis, però, s'han distingit dels altres pel llur desenrotllament i la valor de llurs conclusions.

El primer en data, és el treball de Mossèn Agustí Fabre, publicat en la *Revue historique de Rovergue*, de 1923, amb introducció, glossari i traducció francesa, en cobles de versos monòrims, molt ben imitats de l'original.

En 1925, M. A. Thomas, inserí dins la *Col·lecció dels Clàssics francesos de l'Edat mitjana*, el facsímil de la Cançó, amb la traducció, comentaris i dos glossaris.

L'any després, abans de tenir coneixement d'aquest últim llibre, dos professors de la Universitat de Strasburg, M. M. P. Alfarie i E. Hoepffner, havien posat l'última feina a llurs dos magnífics volums publicats per la Societat editorial *Les Belles Lettres*.

El primer volum, de M. Hoepffner, conté els facsímils del manuscrit, el text crític, una llarga introducció i comentaris complets mirant la fonètica, la morfologia i la sintaxi.

L'altre, escrit per M. Alfarie, conté la traducció francesa, les fonts llatines i un ample comentari històric. Algunes planxes molt artístiques augmenten el preu d'una tal obra. Em sembla aquest estudi haver donat la nota definitiva. I tal cosa no és pas per a

desplaure'ns que en vulguin bé judicar els lectors rossellonesos de la Revista.

"Tot ens convida a cercar l'origen de la *Cançó* dellà les fronteres del Llenguadoc meridional, dins el Rosselló o la Cerdanya..." Tom I, p. 208.

"Tot s'explica bé si és per un Monjo de Cuixà que la nostra Cançó fou composada..." Tom II, p. 16.

"La Cançó de Santa Fe serà molt més ben entesa si s'admet que fou escrita cap a l'any 1060..." Tom II, p. 26.

Fortuna rara és i digna d'infondre'ns alegria poc comuna, de retrobar-se uns 900 anys enrera, en plena vida dels avis; d'oir volar de llur boca paraules que, gairebé totes, són dites encara com llavors; de gaudir del grau eminent de llur formació intellectual; de veure'ls anar i venir dins les més enlairades de llurs habituds.

Car la *Cançó de Santa Fe* era destinada a barrejar-se plenament amb llur vida, "cançó que és bella en dansa, dolça i suau més que bresca i més que nul piment (vi barrejat amb mel i espècies) que hom mescla..."

canczon q'es bella en tresca,
dolza e suaus plus que bresca
e plus que nulz pimentz q'om mesca (v. 14, 18, 19).

És de la família d'aquells poemes religiosos, salmejats per dos cors de cantaires, així com se fa encara per als salms, mentre que, dins el lloc sagrat, o bé dins alguna de les seves dependències, els actors volguts mimaven cada escena a mesura que es desenrotllava la narració psalmòdica.

Si, dins el curs del salmeig, es trobaven paraules atribuïdes als protagonistes del poema, els coristes callaven, ordinàriament, deixant als actors el càrrec de dir ells mateixos les paraules que els pertocaven. Així és que el dia del Ram i el Divendres Sant calla el recitador que és a la trona, deixant parlar cada interlocutor del drama sagrat.

Aquesta Revista no respondria, doncs, a la seva raó d'ésser, si un tal esdeveniment literari no hi trobés un ample eco. Sobretot que els fills semblen més designats que tots els altres per a reconèixer la llengua atribuïda a llurs pares. Tot aplaudint les principals conclusions de M. M. Alfarie i Hoepffner, ens serà permès

d'ésser d'un sentit contrari en tal o tal punt secundari, i de tocar algunes qüestions que ells no han pas esmentades.

Les Fonts de "La Cançó de Santa Fe"

Les indica des del principi el nostre poeta. És, primerament, "un llibre llatí que va oir llegir sota un pi. El va escoltar fins a la fi, i tot lo va ben entendre".

Legir audi sotz ess un pin
Del vell temps un libre latin.
Tot l'escoltei tro a la fin.
Hanc no fo senz que no'l declin (1-4)

Aquí tenim un concepte d'un curs d'història eclesiàstica fet pels monjos al petit poble dels novicis i oblats de les nostres antigues abadies.

"La indicació del lloc, tan precisa, per la qual comença el poema, no és pas un artifici literari, ni tampoc una invenció per als menesters de la rima; respon a un estat de fet del qual la realitat ens sembla incontestable" (HOEPFFNER et ALFARIE, tom I, p. 253, nota 1).

Ja era el nostre poeta llavors molt familiaritzat amb la llengua llatina. Entengué fàcilment tot el que hom llegia.

De què, doncs, parlava el vell llibre?

Parled del paire al rei Licin
E del linadge a Maximin (5-6).

Hi era qüestió dels perseguidors dels cristians: de Dioclecià, pare, diu el nostre poeta, de Licí; i de Maximià, fill, sempre com ell diu, de Maximí, i també dels cruels turments que varen fer patir als fidels cristians.

Sens dubte possible, s'ageix aquí del llibre de Lactanci: "de la Mort dels perseguidors", *de Morte persecutorum*. Llegint-lo davant dels frares congregats, els Monjos eren fidels a les prescripcions de Sant Benet. La seva Regla (C. 48) prescrivia lectures públiques. Al més savi d'entre ells pertocava de tenir el llibre, i, si menester fos, d'explicar-lo (C. 47). Massa rars eren els ma-

nuscrits per donar a cadascú el pler de tenir la seva biblioteca particular.

Dins la troba que segueix, el cançoner ens diu la segona font de la seva inspiració.

Canczon audi q'es bella en tresca:
Que fo de razon espanesca;
No fo de paraula grezesca
ne de lengua serrazinesca (14-17).

I mentre que oïa la Cançó tan *bella en dansa,* llegida a "clerguets i a lletruts, *a clerczons e a gramadis*", ell sentí dins el cor encendre-se-li el foc sagrat. "Vaig pensar que profit gran tindria qui la cantés al mode francès, i que en aquest món brillaria".

Qi ben la diz a lei francezca
Cuig me qe son gran pros len cresca;
E q'en est segla l'en paresca (20-22).

Era la Cançó "a la lei espanesca", és a dir, d'un mode molt generalitzat a cada vessant dels Pireneus orientals; mode degut, és de creure, al geni del nostre gran Oliva, germà de Guifred, mort feia molts dies i aureolat de santedat, a Cuixà, el dia 30 d'octubre de l'any 1046. El bisbe d'Ausona, simultàniament Abat de Ripoll, de Cuixà i, alguns anys, de Sant Martí de Canigó, era molt entès en la poesia llatina. Enamorat de Virgili, ell féu a les seves obres l'honor reservat només als llibres sants, fent-les transcriure pels *antiquaris* i els *chrysographistes* dels seus monestirs, amb lletres d'or, sobre les vitelles més precioses. La Biblioteca de Ripoll tenia alguns manuscrits dels poemes virgilians. S'hi trobaven també les obres de Sedulius, de qui tota l'Edat Mitjana afeccionà tant la dolçor i la gràcia.

Oliva compongué moltes obres, el vers de Virgili, sense perdre res de la seva harmonia, es plegà a dificultats noves. El seu elogi de Sant Narcís és en versos lleonins, així anomenats del monjo Lleó, frare de l'Abadia de Sant Víctor, a París, al segle XIII, a qui és atribuït aquest mode de versificació. Aquest vers és l'exàmetre o el pentàmetre clàssics, formant cadascun dos versos novells, la primera meitat rimant amb la segona.

Com exemple perfet, tenim la inscripció del dintell de l'església de Cornellà del Conflent.

*Heredes vi*TŒ, *Dominam laudare ve*NITE,
*Per quam vita da*TUR, *mundus per cam repar*ATUR.

"Hereus de la vida, veniu a lloar la vostra Senyora. Per Ella ens ve la vida; i per Ella el món se renova." Sobre aquest mode, Oliva desenrotlla el seu poema de Sant Narcís, que ell firma després d'haver anomenat els sis Abats que el precediren a la seu abacial de Ripoll.

*Septimus ipse sequ*OR, *qui nunc sum carminis auct*OR.

"Vinc jo el setè, qui som l'autor d'aquest cant."

Oliva és, també, l'autor dels dístics gravats sobre les tumbes del Panteó comtal de Ripoll. Heus aquí uns trossets de la inscripció tumular de Guifre I el Pilós:

*Conditur hic prim*US *Guifredi Marchio cels*US.
*...Quem Deus, æther*EIS *nexum sine fine chor*EIS
*Annuat in soli*O *vivere sidere*O.

"Aquí jau lo magnífic Guifre, primer Marquès... que sens fi Déu lo posi en les etèries danses, i en la vida del regne radiós."

Distància gran hi ha d'aquest bell art, deixeble de Virgili i èmul de Sedulius, a la Musa que s'assaja dins les inscripcions espargides en el Monestir del Canigó; emperò és sempre el mateix lleoní que floreix damunt els dos vessants del Pireneu.

La quarteta que s'estenia en lletres vermelles sus de la porta de l'església, començava per aquest vers, copiat per M. Henri, en 1842:

*Quisquis hæc sacr*I *subitis penetralia templ*I...

La inscripció de la tomba de Guifre, el Comte fundador, és de la mateixa factura menys aplicada:

*Guifredi Comit*IS *cineres Monachique beat*I
*Artificisque loci continet iste lap*IS.

"Dins aqueixa pedra són les cendres del Comte Guifre, benaventurat Monjo, i constructor d'aquest Monestir..."

Aquí les rimes ja s'esborren per donar lloc a la senzilleta assonància. El talent s'aflaqueix.

* * *

Ara bé, el poema que oí a llegir "entre clerguets i lletruts" l'autor de *La Cançó de Santa Fe,* i que en ell féu guspirar la centella poètica, és una flor espellida en aquest habitall. L'elegància no és pas belleu la de les obres autèntiques d'Oliva, però la rima és d'una riquesa rara. Es aquest poema llatí de Sant Fe del germà de Guifre o d'algun monjo de les seves tres Abadies: Cuixà, Ripoll, Canigó?... L'excels Abat senyorejava en l'art de versos parions... Ell imposa el nom de Fide (Fe) a la seva neboda, filla única de Guifre, i el poema era servat i llegit públicament en les seves Abadies, essent ell encara en vida.

Aquest poema llatí, inspirador de la Cançó de Santa Fe, té 287 versos lleonins. Ens és conegut per un manuscrit de Bréme, del qual els Bollandistes han reproduït el text en els *Acta Sanctorum* d'octubre, tom VIII, pp. 826-828. Debuta d'aquesta manera:

*Cum rex insa*NUS *regnaret Maximia*NUS,
*Non minus ins*ANO *comitante Diocleti*ANO;
*Per varias m*ORTES *sacras damnare coh*ORTES
*Semper tradeb*ANT, *Satanæ qui sacrificab*ANT.

"En el regne de l'insensat Maximià, assistit del no menys insensat Dioclecià, els adoradors de Satanàs treballaven sens mai parar a destruir per tots els mitjans de mort les tropes sagrades."

Conta aquest poema èpic el martiri detallat de Santa Fe, i també el de Sant Caprasí, bisbe d'Agen, dels Sants Prim i Felicià i de llurs companys. Encara que adopti un pla diferent, el poeta català se n'és inspirat molt sovint.

De manera que, per nosaltres, rossellonesos, és ja un primer punt i preciós adquirit. No solament, com ho veureu, el poema català de Santa Fe és de casa nostra, més encara en són també l'esperit que l'animà, la font on el poeta begué abundosos tragos.

Anàlisi de "La Cançó de Santa Fe"

La Cançó catalana respon bé a les dues fonts esmentades. Del cant llatí "de lei espanesca", oït entre "clerczons e gramadis", el nostre poeta guarda únicament allò que mira al martiri de la Verge agenesa; i del Llibre de Lactanci farà un compendi molt succint i una mica fantasiador sobre la mort dels perseguidors. D'aquesta manera establirà un paral·lel sorprenent entre el destí gloriós de la Verge màrtir i la desaparició lamentosa dels botxins.

Després d'haver indicat, en les dues primeres trobes, les fonts de la seva inspiració, el poeta s'afanya a dir-nos el to sobre el qual s'ha de cantar la cançó:

E si vos plaz est nostre sons,
Aisi co'l guida'l primers tons,
En la vos cantarei en dons (31-33).

"Si us plau la melodia, tal com la guia el primer to, jo us la cantaré en do, gratis."

Llavors, com ara, els tractats de música comptaven vuit tons. És sobre el primer to, eminentment recitatiu, que convé de cantar el poema, tal i qual com un salm.

"Que el primer to, diu Guiu d'Arezzo, vagi d'un pas regular i quiet, segons el mode mateix d'una història que hom conta."

Un vers de la Cançó corresponia al primer hemistiqui d'un verset de salm, i el vers vinent al segon hemistiqui. I el dos cors de recitadors anaven així amb una cadència alada, sostinguts pels instruments de corda, mentre que, sus de l'escena evoluïen, d'acord amb la recitació, els actors que mimaven el drama sagrat.

Les trobes tenen sempre un nombre senàs de versos. Cantantse de nou sus de l'aire del segon hemistiqui, el vers final sospenia la monotonia i marcava una breu posada.

Ara bé, dins la bella ciutat d'Agen, tancada amb muralles i amb trinxeres, i banyada d'un costat per la Garona:

Agenz la molt rica ciutaz,
Clausa ab murz et ab vallaz
Garona'l corr per cell un laz... (35-38),

la gent es donava follament al culte dels ídols. Semblants eren a

la vegetació salvatge d'espines, de cards i d'esbarjassos, opressors d'un jove pomer enlairat al mig del matasser.

Com pomer qui naiss al boisson
Cui clau la spina e'l cardon
E'll aubespin in oviron (55-58).

"Però sul ram més alt Déu posà ses floretes i ses pomes en temps volgut. I, a desgrat de l'ombra estesa sus del jove plant de la qual cantem esta cançó, n'aplegà fruit dolç i bo."

Achi met flors sus el sompon
Et pois las pomas de sazon... (58-59).
Lur umbra streinz aquest planczon
De cui cantam esta canczon
E pres en Deu dolz fruit e bon (62-65).

Ai! que sovint, vora enllà d'un bosc, l'havem vist el pomeret assetjat per la vegetació follament ufanosa!

El bell i jove plant que canta el trobador s'anomena *Fe* (Fides), per manament de Déu.

Fides a nom per Deu mandad,
E fo nuirida en castedad (67-68).

Advertiu, bo i caminant, aquest terme de *nuirida*. És bé del país nostre, dit per mor d'indicar el mode d'educació i de formació rebudes.

Rica era la pubilla de béns d'aquest món. Però no més que el fang ella els presava.

Atretant no prezed detz brac (86).

Dins una troba on totes les rimes són en *ag* = *fag, plag, pag,* etc., M. Hoepffner veu una falta de copiador en la manera d'escriure *brac* (brutícia). Tal no és pas el meu parer. Trobem, dins la història de Rosselló, alguns personatges amb el nom de la mateixa grafia. Tal un *Ramon Bracads,* Baró de Serrallonga, pare d'un altre Ramon Bracads nat en 1088. (V. B. ALART, *Notícies històriques,* sèrie 2. pp. 140-141.)

"Per mor de pendre i martiritzar els cristians, el tirà Bacià—que Déu no el guard!—*cui* Deu no'l guar—ven a Agen." De seguit els pagans corren a denunciar la donzelleta cristiana.

Una donzella ens-a laudad
q'uns Deus es bons en Trinitad (152-3).

"Lloant un tal Déu, ai!, que sembla poc a sos pares qui sempre ens han nodrit, i ella dolentament ens abandona. I vos sereu mort i aontat si no li sagna el clatell, com vós féreu a Sant Feliu..."

Sos linz nos a totz temps nuiriz;
E'lla per mal anz relinquiz... (163-4)
...E vos etz mortz e totz auniz,
Si no'l ne sagnan la cerviz
Si co fezetz far Samt Feliz (169-171).

Heus aquí, doncs, la vergineta Fe portada per la ultratjant populaça en presència de Bacià. Per mor de tenir la fermesa necessària, "aixeca al cel la seva veu i s'encomana a la Santa Creu; de tots aqueixos pobres necis no'n fa més cas que d'una noga".

En alt leved la sua voz
E comanded se Sancta Croz;
No presa'lz folz totz una noz (188-190).

No és pas d'ahir que el poble català té tal gran fe a la Santa Creu, devoció tan pregona, tan arrelada; i el grafisme de *Croz* encara dura en tants de noms de llocs i de famílies: *Cros, Croz, Belcros, Crozs.*

"Amb tres dits fa el senyal de Creu"—*se signed ab los trez dez*—i ardidament respon al tirà, qui cruelment la fa assotar i tancar en la presó.

Un altre interrogatori, imaginat pel poeta nostre, per mor de multiplicar els efectes escènics, té lloc l'endemà. L'amor de Fe pel Crist troba uns místics accents. "A nostre Senyor me vull tota entregar, i del millor que em puc llestar, no hi ha res que tant admiri. Si Ell no tinc, no'm puc guarir. Res tant no amo, no vull mentir; amb Ell vull viure i gaudir."

De nostre Bon me vull aizir;
E en ezo qu'eu sei meilz causir
Res mais no es q'eu tant admir.
Si llui no ei, no poiss guerir.
Res tant no am, no voil mentir;
Ab lui voill ridre e gaudir (231-236).

Ni afalacs ni amenaces no la poden sosmoure. Se burla d'aquests ídols "coberts d'or cordobà". Valdria més, diu ella, "cada biga de la premsa ribotejada dins la fusta".

Mais valgram sengle trau de troill
Qe l'om agges dolaz en broill (272-3).

Aquí Bacià fa venir un serraller que fa unes graelles de cer:

Dunc fez venir un seu obrer
Q'una gratigla fez d'acer;
Sus la posed sobre'l foguer
Lo corps tot nud cast e enter;
Fa'l fog de legna de noger (333-7).

Dessota del cos castíssim fa foc de llenya de noguer. Noguers, pomers, matolls muntanyencs, premses antigues amb cargol de fusta, pinoses reïnes, tot això davant dels ulls ho tenia el cançoner; tot són coses que ja bé situen el lloc de la composició.

Abans de la flama haver tocat el cos, un àngel és vingut, tal com blanca colometa. Amb les seves ales agitades, ha llançat una lleugera pluja i el foc s'és aturat. I després, "oïu quins joiells li porta":

Corona d'aur qe pluz reluz
No fa'l soleilz quand es creguz.
Cuberg li'l corps q'era totz nuz
D'un pali q'es ab aur batuz (366-9).

El paHi (*palla, pallia, palliola*) llavors cobria completament tot l'altar, sovint enriquit de pedres precioses, de pintures, d'or i d'argent, i a vegades de relíquies. Llevat dels vasos sagrats, no hi havia pas objecte més venerat. Era el regal ordinari de les princeses

a les esglésies. A l'altar nou de Canigó Guirlà oferí un pallí brodat per les seves mans encisades; un tall se'n guarda al monestir de Sant Martí, i un altre tall al Museu de Cluni. Per a la primera Missa a dir a l'altar de Santa Maria de Ripoll (888), Godmar donava un pallí brocat d'or i de seda polícroma. Era inestimable el regal de Sant Benet a Sant Maur, enviant-li un pedaç del pallí de l'altar de Sant Miquel, i per mor d'en tenir un de parió per a l'altar del Mont Tumba, Sant Albert despatxava dos dels seus monjos al mateix monestir del Mont Gargà, dins la Pulla.

Han fet rialles de trobar esmentat, entre les relíquies de Cuixà, *un fragment del mantell de Sant Miquel Arcàngel,* ja posseït per aqueix Monestir en 1040 (*Marca,* 222). Hom ho ha ja entès: qüestió era d'un pedacet del pallí de l'altar de Sant Miquel de la muntanya italiana.

Però reprenem el nostre camí. Foll de veure la joveneta immune del foc, el botxí la posa tota dreta, i brandint la espasa li'n dóna tal com que el coll li escapça, així com va fer Herodes a Sant Joan.

Ers l'un la spasa flamejant;
Tal li doned el cap del bran
Tota la testa en mog tallan
Com fez Heros far Sanct Johan (387-90).

"Amb goig i rialles",—ab gauj e ab ris—els Angels porten l'ànima al Paradís, mentre que el sant cos està abandonat, perquè el tirà no vol pas que sia sepultat. Però secretament els fidels han vingut, i de pressa han fet una sepultura provisòria, "un petit niu com el que fa l'estruç a l'estiu".

En terra feizon aital niu
Com fa l'estrucis en istiu (406-7).

Aquí demora el Cos tot el temps que dura la persecució. "La carn, com una poma en la palla d'or, anava sempre més obrant a mesura que madurava, sense que cap verm hi fes la més petita rascadura:

La carn ol bon, com plus madura
No' i fez hanc verms nuls rasgadura (415-6).

Un cop mort Bacià, el bisbe novell d'Agen, Bulcidius "va fer adobar el marbre dur", on va posar el cos sempre sencer i olorant. "Després, en una nit molt fosca, dos monjos hi varen fer una obertura; amb gentilesa gran en prengueren lo cos; i de llavors ençà és a Conques que posseeixen la Santa, sempre intacta i pura."

Addobar fez la marmre dura... (428)
Pois per una nit molt escura
Feizon ï dui monge obertura;
Traissun lo corps per molt gentura
A Conchas l'an, santa e pura (432-5).

Aqueixos trossets del poema, presos sense recerca, ens fan caminar per vies familiars. Si Conques havia sentit el perfum alenat pel cos de Santa Fe, el naixent Monestir de Canigó havia també respirat, de lluny, els efluvis eixits de la tomba de Sant Galderic, cavada en l'aspra serra de Vievilla, prop de Mirefoix. Seria temerari d'afirmar que els Monjos de Conques mostraren el camí als Frares del Canigó? Sia com sia, el modo de fer va ésser idèntic. El poder miraculós de Sant Galderic venia de mostrar-se al Concili de Narbona, uns deu anys abans de l'edificació del Monestir de Canigó. Bisbe, Abats i Comtes del Rosselló hi foren presents. De dessota la caixa de les relíquies de Sant Galderic havia rajat, en temps d'horrorosa secada, una deu de cristal·lines aigües. Gran era l'anomenada del Sant boer dins tota la comarca rossellonesa. Heusaquí les relíquies que convenien a la nova Abadia. Del Canigó també marxaren "dui monge", prudentment acompanyats pels soldats de Guifred, i "per una nit molt escura", ells també tragueren el cos de Sant Galderic... I si a Conques els monjos tenien registre dels miracles de Santa Fe, igualment dins un manuscrit de Sant Martí eren notades fidelment les meravelles operades per les relíquies del benaventurat Clamador.

* * *

La part segona del poema és molt menys interessant. Hom hi canta amb sobirà menyspreu la mort miserable dels tirans Noclecià i Maximià, Licí i Maximí. Aquests dos últims hi moren plegats sul pont (la plancalla" Nilvius. "Si'són morts, ja ens en do! Ni més ni tant que de una malla. De cantar-los ja em ve fàstic! *De lor cantar ja'm pren nualla!*"

Pàtria de la Cançó

1) *És el Rosselló.*—Ja l'havem entrevista, eixa terra pàtria. Però molts altres elements ens permeten de precisar.

L'autor declara que la seva obra és de "razon espanesca", del mode espanyol. La *Marca hispànica* s'estenia del Llobregat fins a les fronteres del Rosselló i les fites de l'actual català. El Concili de Sant Tiberi, prop d'Agda, posava, en 1050 el Bisbe d'Elna al nombre dels prelats espanyols. Dins un acta de 1010, que mira a la consagració de l'església d'Urgell, trobem, després de l'Arquebisbe de Narbona, alguns bisbes *espanyols*: "els de Girona, d'Ausona, d'Elda, de Barcelona...". Ara bé, el nostre país és l'únic de l'Espanya de llavors on s'hagi parlat aqueixa llengua catalana, en via de formació, i encara tan tenyida de tota la parla occitana.

A més, l'estudi lingüístic de M. Hoepffner, tan serrat, tan desenrotllat i que hom no pot sinó florejar aquí, demostra definitivament que la llengua del poema és la usada cap a l'any 1040, al Nord immediat del Pireneu oriental. Seria interessantíssim per a nosaltres de confrontar la Cançó de Santa Fe amb els documents de llengua vulgar de l'època, rars, sense cap dubte, però suficients per a convèncer-nos, sobretot les recerques d'En B. Alart: *Documents sur la langue catalane des anciens Comtés de Roussillon et de Cerdagne;* el *Cartulari;* el *Jurament de Ramon Bracads, baró de Serrallonga,* publicat a la *Revue des langues romanes* (1872)... Aqueixa confrontació, ja l'ha feta llargament M. Hoepffner, i també amb els vells textos de la regió d'Agen i de la Gascunya. "No hi ha hagut sinó una veu per a no admetre la regió d'Agen i la de Conques... La Cançó no té res de Gascó... La sola regió que sia permès de llestar-se és la del Pireneu oriental." Tals són les conclusions del sabent romanista de la Universitat de Strasbourg.

2) *Dins quina part del Pireneu oriental?*—La cal cercar dins el Conflent. *Primerament,* perquè aquí era el gran fogar de la devoció pirenenca a Santa Fe, en la primera meitat del segle XI. Al Monestir de Cuixà veneraven una relíquia de la Verge d'Agen. La família dels Comtes de Cornellà l'honrava especialment. Guifred, pare de cinc minyons, va voler que la seva única filla portés el nom de *Fide* (Fe). Casada amb el Comte de Rodez, Huch I, aqueixa mateixa Fide fou present a una donació feta pel seu marit a l'Abadia de Conques per a honrar la patrona de la seva esposa.

Segonament: Tots els sants enumerats dins la Cançó eren col-

rats dins el Conflent: Sant Joan Baptista, Sant Llorenç, Sant Maurici, Sant Feliu, Sant Dionís, tenien algunes de llurs relíquies a Cuixà i tots eren molt populars; Sant Adrià era patró de l'església de Thueld; Sant Nicolau, tenia una capella que era possessió del Monestir de Sant Miquel a *Aiguaviva*, prop de Pontellà. Dins la Cançó, qüestió sovint és de la *Santa Creu*. Qui no coneix la devoció meravellosa de tot el Conflent, als segles mitjans, a la sagrada fusta de la Redempció? L'Abat Garí n'havia portat a Cuixà un tros notable, venint de Terra Santa, i ja del temps del nostre cançoner s'alçava a Marcèvol el Monestir on la devoció a *Santes Creus* havia de guiar aquelles caterves de pelegrins que feren dir per mode de proverbi: *Hi ha gent com al Perdó de Marcèvol.*

Afegim encara, que un país se distingeix dels altres per la seva flora. Ara bé, no hi ha pas un nom d'arbre, un conreu, esmentats dins el poema que no es trobin en aquesta contrada. L'atenta lectura de la Cançó ens porta dins una comarca de blat (v. 587) i de vi (272), ombrejada de noguers (190, 337), de pomers (55, 59) i de tota mena d'arbres de fruita (338). Aquí brunzinen les abelles (18) i llur mel barrejada amb vi i espècies dóna el piment (19, 542), més dolç que el nèctar. Rares eren les festes en què els monjos en poguessin beure, i dins alguns monestirs n'era prohibida la usança de por d'una desmasiada sensualitat.

Dins aqueixa contrada pugen els camps (556) de feixa en feixa (537), no gaire lluny dels boscos (273), mesclats de marges, on se amuntega el magre poble dels aranyoners, dels esbarzers i dels cards bords (56, 57). Fins a molt prop del monestir poblat de savis, frares i d'estudiantets (27, 28, 240), el bosc de pins estén sa taca negra (1), mentre que l'horitzó és enclós per les muntanyes cerdanes (115).

A totes aquestes precisions que restrenyen de més en més el camp de les nostres investigacions, afegim açó d'ací, que el nostre poeta coneix perfectament la llengua llatina; que la llengua catalana, vista la riquesa prodigiosa de les mateixes 10, 12, 15 i fins a 17 rimes consecutives, no li té amagat cap dels seus secrets; que ell coneix la patrologia, particularment Lactanci, i Sant Dionís; la Santa Escriptura (troba VI); l'hagiografia. Solament una societat monàstica ha pogut formar un tal esperit.

Ara bé, dins el Rosselló, com a responent a tots els indicis del nostre poema, no veiem més que Sant Miquel de Cuixà o bé Sant Martí de Canigó.

"El monestir de Cuixà escriu M. Alfarie, pareix haver estat el bressol del nostre poema. Tot s'explica, si és un dels seus monjos qui l'ha escrit. Aqueixa hipòtesi és lluny de s'imposar. Però ella ofereix una certa probabilitat que mereix d'ésser notada. (*La chanson de St. Foy.* Tom II, pp. 15 i 16.)

3) *Seria a Cuixà o bé a Sant Martí de Canigó?*—Totes les raons aportades pels dos sabents catedràtics de la Universitat de Strasbourg en favor de Sant Miquel de Cuixà, militen igualment per a l'abadia de Canigó. L'eixam de monjos eixit de Cuixà per mor de s'establir més alt, en la muntanya santa, portaven la mateixa formació i coneixences iguals.

Però ens sembla que alguns motius inciten més aviat a perferir Sant Martí de Canigó.

1) El poeta té la seva inspiració d'un llibre llatí, llegit sota d'un pi a tot el personal de l'Abadia. Llavors, com ara, els pins anaven fins a les muralles del monestir. No es veu tal cosa a Sant Miquel, que és dins la vall pregona, lluny de la zona de les pinoses.

2) Les circumstàncies del rapte de les relíquies de Santa Fe són estranyament idèntiques amb les de la substracció del cos de Sant Galderic: els dos monjos raptadors; la pedra de la tomba violada; la fosca nit; la prompta fugida; el registre dels fets i miracles escrit diàriament en les ambdues abadies...

3) Notem que Sant Martí era vertaderament la creació de Guifred, de qui la filla única, Fide, acompanyava tantes vegades allí dalt la seva piadosa mare Guisla, i talment era coneguda de tot el personal del Monestir.

* * *

L'AUTOR.—Era un Monjo? En tenia, en tot cas, la formació intellectual. Cità Virgili (Bucol. I, 18), parlant de la gralla que, dins Roma, anuncià gran batalla (V. 580). Havem vist la seva competència en Escriptura Santa, Patrologia... Vull bé que es perdi un poc dins la maranya dels últims emperadors pagans. Però els poetes gaudeixen de llicències, permeses també als monjos porta-lira.

Hom troba, tanmateix, ultrances que un monjo no es permetria pas, sobretot dins l'espai més fervorós de la història del Monestir. Tal epítet donat pel nostre poeta als pagans d'Agen, i tal

altra als perseguidors, estranyarien dins una boca consagrada, quan molt bé fan recordar les invectives familiars als herois profans de les Cançons de Gesta.

Dioclecià és un "vell ca", *aquel vieilz cans* (118)

Tots aquells pagans no valen pas "ni una noga, ni una malla" (190); Bacià és un "mal pudent", *un mendix pudolent* (283), tal un serpent "vira els ulls, cruixeix de dents", *trastorn' alz oilz, lima las dentz* (285).

Per dir-ho tot amb un sol mot, és un "culvert" (373), paraula que ens cal pendre en el sentit pejoratiu, com l'entenien tots els segles mitjans.

És això llengua de guerrejant, més aviat que de monjo.

Sobretot un monjo de les nostres abadies no hauria pas cercat les seves inspiracions dins una senzilla lectura feta *als estudiantets*, "a clerczons". Podia assentar-se en la lluminosa pau de l'*Archivium* o bé del *Scriptorium* del Monestir, i beure a totes les fonts dels rics manuscrits.

Jo atribuiria la Cançó de Santa Fe a algun d'aquells laics, admesos, jovenets, a la vida del Monestir, i més tard tornats a la vida secular.

Per l'inventari de Dom Agullana, núm. 30, sabem que, a Sant Martí, molts jovenets eren nodrits a la lletra i a la ciència, i que pervinguts a l'edat d'homes, els era lícit d'entrar dins la carrera que volguessin.

Crec, doncs, permesa la hipòtesi d'un familiar de Guifred o bé del seu fill Ramon, criat en la companyia dels Frares de Canigó i de la casa Comtal de Cornellà; ensenyat per la boca dels monjos de la bella història de Santa Fe i cantant la joveneta santa per mor de donar alegria a la família senyorial que tant l'amava, i per mor d'escalfar el seu culte en aquesta part de Catalunya pel reci melòdic i la representació escènica del seu martiri.

MARTÍ JAMPY

Rector de Vinçà (Catalunya francesa)

LES GRANS EXPANSIONS DEL MONAQUISME EN LA VIDA SECULAR*

(*Continuació*)

IX

EL TERÇ ORDRE DE MARIA O TERCIARIS MARISTES

El Venerable P. Colin (1790-1875).—Temps de greus tragèdies per a l'Església universal fou aquell en què va venir al món i va desenrotllar la seva tasca aquest ilustre apòstol de Maria.

Els seus pares que, per aquells tenebrosos dies, acomplien com veritables herois i entre imminents perills llurs deures religiosos, no varen poder formar els vuit fills que deixaven en l'orfanesa. La mare del nostre Venerable moria vint dies després del traspàs del seu marit, tot pregant a la Verge que es volgués compadir dels seus.

Desitjant d'allunyar-se del món, i colpit alhora per l'exemple d'un seu germà, estava, més tard, el Venerable Colin, al Petit Seminari de Sant Jodard d'on passava, després, als d'Alix i de Verrieres. Sempre igual i exacte en les seves tasques sostingudes per una pietat profunda, arreu fou sempre estimat de professors i condeixebles.

En preguntar-li, més tard, si havia sentit llavors la passió de l'estudi, va fer aquesta resposta: "No: però em feia escrúpol de dedicar a altres estudis o a llargs exercicis de pietat el temps destinat a les assignatures del curs." Aquesta confessió és tot un programa i tota una psicologia sobrenatural. Era ordenat perquè era piadosíssim. En efecte: ja quan havia de fer la primera comunió va demanar un any més de preparació per tal de satisfer la seva pietat i disposar-se més dignament. La seva delicadesa de consciència era, certament, extraordinària, car sentia un vivíssim horror fins als més petits defectes. Fidel seguidor d'aquesta ideologia, si d'una banda evitava que una pietat mal entesa perjudiqués el seu treball, defu-

---

* Vegeu La Paraula Cristiana, fasc. de març últim.

gia igualment de fer la tasca que li calia sense l'auditori de la pietat.

Als vint-i-tres anys entrà al Seminari de Lió (1813). La seva salut estava bastant ressentida, fins a l'extrem de no poder estudiar sinó a petites dosis. El temps que no podia dedicar-hi l'emprava a fer visites al Santíssim. Tan alt i tan profundament sentit era el concepte que del sacerdoci tenia que, en arribar el temps d'haver d'ésser ordenat subdiaca, creient-se'n indigne, va demanar amb forta insistència al superior del Seminari que l'esborrés de la llista dels ordenands. Però després... una munió aclaparadora d'escrúpols l'assaltava. Tement d'haver fet més aviat el seu voler que no pas el de Déu, retorna al Superior sotmetent-se a la seva decisió. Més endavan, als 22 de juliol de 1816, era ordenat de prevere per un Bisbe francès dels Estats Units.

Hom el nomenà aviat vicari del poble de Cerdon, d'on era Rector el seu germà. Aquesta parròquia, que no sentia pas gaire inclinació a les obres piadoses, fou, amb admiració de tothom, radicalment transformada en tres anys per les tasques heroiques d'ambdós germans.

Però, per molt que li plagués aquest gènere de vida, ben altres eren les direccions que tenien conquerit el seu cor d'apòstol. Cada dia sentia amb més vivesa i decisió la idea de fundar una Societat de Maria que enclogués preveres, llecs, monges i Terciaris. Sota una evident assistència del Cel, i fins amb veritable esperit profètic, es dóna de seguida a la redacció de mantes regles i esquemes, i l'any 1820 el corpus jurídic que havia d'ésser motllo d'aquella institució quedava del tot enllestit.

Més tard, en el Capítol celebrat en 1872, es va sentir obligat el Venerable a pronunciar aquestes paraules: "Declaro solemnement que no reconec altre fundador que la Santa Verge. Jo no he estat altra cosa que un instrument passiu. No temo d'afirmar en la presència de Déu, i frec a frec de la meva mort, que mai no m'haguera atrevit a escriure unes constitucions si no m'hagués sentit impulsat per un poder superior a mi. La circumstància que m'hi determinava és un secret que em reservo; ningú no el coneix sinó el meu germà i jo: els altres Maristes no el sabran sinó quan seran al Cel".

Una tasca, doncs, gegantina esperava al nostre Venerable; però, com i on havia de trobar collaboradors? Quin Prelat en aquells dies es veuria amb cor d'aprovar la novella obra, majorment tenint en compte que encara no existia?

El seu germà fou el primer que es va oferir a seguir-lo, i després de molts passos, diligències i decepcions, el senyor Nunci de París, que es va portar sempre envers el nostre Venerable amb força dignitat i benvolença, va fer-li saber que el manuscrit de les seves regles era digne d'aprovació i podia ésser sotmès a la del Sant Pare.

Aquests èxits eren, tanmateix i ben aviat, substituïts per una crucifixió paorosa. Després de set anys de fortes consolacions espirituals, sentia per primera vegada la impulsió divinal de fer-se fer una Creu sense cap imatge "car de llavors endavant la seva vida seria un seguit de crucifixions i de morts sense compensació sensible". Persecucions, desconfiances, befes, neguits i suplicis de tota llei, heus ací el programa que Déu comença a executar en la persona del Fundador. Lluny, però, ell d'acovardir-se els presenta al senyor Bisbe de Belley que beneeix el projecte de la nova fundació i permet que dos senzills i humils preveres s'hi associïn.

Quatre eren ja llavors i començaren tantost una campanya apostòlica per les parròquies del Bugey amb tan alt esperit i tantes humiliacions i sacrificis, que llur tasca constitueix una de les pàgines més glorioses de l'Església. Però la salut del Venerable se n'anava ressentint d'un modo ben sensible, i el senyor Bisbe de Belley, creient que li convenia de descansar una temporada, el nomenà director del Petit Seminari d'aquella ciutat. És impossible de recontar ací les peripècies, ironies i fins amenaces de què va ésser objecte el nostre Venerable: triomfant amb heroica paciència de tot i de tothom, va sortir brillantment amb el seu propòsit de transformar del tot aquella Casa. "Déu—deia als alumnes—m'ha posat ací per a resistir al pecat i mentre em restarà una gota de sang a les venes, jo resistiré".

Després de nous contratemps que li feien exclamar: "El bé es farà sempre en mig de contradiccions i amb energia; voler-lo fer d'altre modo seria desviar-se del voler de Déu, l'home necessita aquest contrapès", va acudir a Roma i va obtenir autorització per a elegir un superior general. En 1836, amb motiu del projecte d'evangelització de l'Oceania, per al qual fou indicada la novella Entitat, el Papa Gregori XVI va donar-li la seva aprovació, i el 24 de setembre del mateix any el Venerable Colin n'era elegit superior general per unanimitat de vots. En arribar el migdia va voler servir, i serví, a la taula als seus germans. "Si jo—deia—hagués pogut sospitar que hom m'havia de nomenar superior, no m'hauria sentit amb coratge per fundar la Societat de Maria".

A partir d'aquesta època, la naixent Congregació es desenrot-

lla d'una manera extraordinària. És fundada, al cap de dos mesos, i amb circumstàncies ben colpidores—Déu solia multiplicar les quantitats de què el Venerable disposava—la Casa-novici de Lió; hom li ofereix i ell accepta una altra casa als voltants de la mateixa ciutat, i la seva obra s'estén aviat molt més per la mateixa França, Anglaterra, Irlanda, Península Ibèrica, Amèrica, Nova Zelanda, etc.

Ultra l'ensenyament en els seus collegis, el Venerable organitza i impulsa amb gran virior la bella tasca de missionar en terres cristianes amb èxit esclatant i, anant més enllà—ja ho hem vist—, tramet en 1836 els primers missioners a l'Oceania, poquíssims de bell principi, cent disset després durant el govern del Venerable Colin i, entre ells, el Beat P. Chanel, primer màrtir de l'Oceania (28 abril 1841).

En 1826 funda la Congregació de Germans Maristes que, amb un objecte substantivament idèntic al dels PP. Maristes, s'estén ben aviat per les mateixes terres on aquests fundaven. Encara més enllà anava el seu ardor apostòlic. Institueix també un Terç Ordre secular del qual parlarem en aquest capítol i que serveix alhora de base per a la institució del *Terç Ordre regular de Maria per a les Missions d'Oceania*, "veritable Congregació religiosa de Germanes missioneres que comptava en 1921, 328 monges distribuïdes per mants vicariats apostòlics ocupats pels PP. Maristes, entre elles 146 d'indígenes i amb elles una néta del Rei Niuliki, que va ordenar el martiri del Beat Chanel".

En 1842 comunica als seus religiosos el seu propòsit de instituir amb personal d'ells mateixos una branca contemplativa de la Societat de Maria: ajuda, després, i contribueix a l'organització i al desenrotllament dels Germans Maristes fundats pel Venerable Champagnat (avui són uns sis mil), i, las de tan feixuga i continuada tasca, se sent obligat a renunciar al generalat. En 1847, el Sant Pare Pius IX li deia: "Sembla que teniu més de setanta anys". "No en tinc sinó cinquanta set", va respondre el Venerable Colin. I llavors el Sant Pare va replicar: "Oh! Haveu treballat molt per a l'Església: els vostres treballs us han envellit abans d'hora".

Finalment, consumit per crònics sofriments i per la seva tasca gegantina moria en el Senyor el dia 15 de novembre de 1875, fidel sempre a aquesta seductora senyera que havia imposat a la seva Congregació: *Ignoti et quasi occulti in hoc mundo esse videantur.*

"A la mort del Venerable Colin, els religiosos preveres de la So-

cietat de Maria eren 500 distribuïts en nou collegis, cinc seminaris, vint-i-cinc residències i cinc vicariats apostòlics. Malgrat innúmeres persecucions i dificultats, s'han anat multiplicant arreu. Avui (1921) les missions de Nova Zelanda i de Londres constitueixen ja sengles províncies. Una altra província s'és formada als Estats Units i a Mèxic. Compta aquesta 149 Pares que tenen la cura de vint-i-cinc parròquies o missions i quatre collegis. Els PP. Maristes tenen a Oceania 8 Bisbes, 160 religiosos preveres, quatre preveres indígenes, 56 Germans llecs, dels quals n'hi ha 27 d'indígenes, 327 religioses i 648 catequistes. Passa de 478 el nombre de llurs esglésies i esglesioles i de 344 el de llurs collegis, amb un total de 11.542 alumnes. Tenen, a més, un Seminari indígena, 22 collegis i sis hospitals."

El Terç Ordre de Maria, o Terciaris Maristes.—Lió, bressol de la novella Societat, ho fou així mateix del Terç Ordre de Maria (1832-1833) i precisament en el seu cèlebre santuari de la Mare de Déu de Fourviere varen fer llur consagració els seus primers membres. Ben aviat va propagar-se d'una manera ràpida i avui es troba instituït en totes les contrades de França, a Roma, Barcelona, Torí, Londres, Dublin, Amèrica, Oceania, etc. La gran glòria d'aquest Terç Ordre és la santíssima figura del Rector d'Ars, Sant J. M. Vianney, rebut com a Terciari Marista pel Beat Pere Eymard el 8 de desembre de 1848.

El vuit de setembre de 1850, el Pare Pius IX va delegar el senyor Cardenal-Arquebisbe de Lió per a l'aprovació del novell institut i, per tant, de la regla que aquest es proposava de seguir. El cinc de desembre del mateix any, l'Emm. senyor Cardenal J. L. M. Bonald, Arquebisbe d'aquella Diòcesi, executant el mandat que li havia estat conferit, va declarar establert canònicament l'esmentat Terç Ordre i, després de concedir-li diverses gràcies, feia constar que "la Regla, actualment en estat de projecte, serà provisionalment observada, i restarà definitiva després de la nostra aprovació formal que sollicitarà el Director del Terç Ordre, el qual serà fundat diumenge vinent, 8 de desembre de 1850". L'aprovació definitiva de la Regla era donada pel mateix senyor Cardenal en la qualitat esmentada el 31 de maig de 1857.

La Regla enclou mants capítols. El primer tracta dels avantatges de les Ordres Terceres en general i en particular de la de Maria. Amb molta justesa, i seguint la doctrina del gran Sant Bernat de Claravall, es remarca en aquest capítol que el Terciari viu amb més puresa (*vivit rarius*); s'aixeca més de pressa (*surgit velocius*); mar-

xa amb més seguretat (*incedit cautius*); rep amb més freqüència la rosada del Cel (*irroratur frequentius*); mor amb més confiança (*moritur fiducius*); surt més aviat del purgatori (*purgatur citius*); és més copiosament remunerat en el Cel (*remuneratur copiosius*).

El cap. II esgrana l'objectiu del Terç Ordre de Maria en aquests termes: "El Terç Ordre de Maria té, com a objectiu principal, la perfecció dels seus membres en el món. Aspira especialment a fer de cada família cristiana com una comunitat domèstica calcada en el model de la Sagrada Família, vivint sota una mateixa regla a l'abast de tothom, animada del mateix esperit i tendint al mateix objectiu per mitjans comuns".

El seu objectiu secundari és la perseverança dels justos i la conversió dels pecadors, mitjançant el bon exemple i l'oració dels seus membres. El Terciari Marista demana també especialment la gràcia del Sant Baptisme per als nens que li són recomanats abans de llur naixement, els quals són inscrits en un llibre destinat a aquest efecte.

Aquell qui fa inscriure un pecador en el *llibre d'oracions* ha de dir tots els dies per ell una Ave Maria amb la següent invocació: "O Maria, Mare de la santa Esperança, pregueu per nosaltres". El mateix cal fer per un nen recomanat abans del naixement, i en el Baptisme li és posat el nom de Maria com a signe de la seva consagració, i si còmodament es pot fer, hom fa també celebrar una missa en acció de gràcies.

Tres són les classes de Terciaris Maristes segons que ells pertanyin a la *simple Associació*, a una *Fraternitat* o bé a una *afiliació*. Cal, així mateix, afegir a aquesta divisió l'*agregació de pecadors* i *nens recomanats*.

El cap. III comprèn les regles comunes a tots els Terciaris Maristes, i està descompartit en quatre articles.

En el primer és explicat l'esperit del Terç Ordre de Maria fent constar que "ha d'ésser l'esperit de la Verge Santíssima, ço és, aquest caràcter propi d'ella, aquest segell tot especial d'*humilitat*, de *simplicitat*, de *modèstia*, de *dolçor* i de *caritat*, tan admirablement imprès en la Verge". Per això el Terciari Marista ha de tenir:

a) Una devoció veritablement filial i sòlidament pràctica envers la Mare de Déu, vivint d'un mode habitual i en ple abandonament en la seva mediació i en íntima unió amb ella. La seva senyera serà: "Tot a Jesús per Maria", i la imitació de les virtuts de la Verge la seva tasca constant. Els eclesiàstics l'honoraven com a Mare

del Pontífex Suprem; els caps de casa com l'honorà Sant Josep; les mares com a model perfecte de mullers i mares; els joves com l'honorà Sant Joan; les verges com a Regina de la puresa; els nens com Jesús l'amava i servia.

b) Una gran estima de la vida interior i dels exercicis necessaris per sostenir-la.

c) Un esperit de separació del món i de tot allò que estima i cerca del món maleït pel Salvador.

d) Un zel ardent per la glòria de Déu i la salvació de les ànimes, practicat per cada Terciari segons la seva vocació, la invitació de la gràcia i l'esperit de la Verge. Tothom pot predicar amb l'exemple, convertir amb la pregària i el sacrifici. En les obres exteriors apostòliques, igualment profitoses per al proïsme, preferiran les més obscures i amagades a fi d'honorar i d'imitar la humilitat de Maria. *El Terç Ordre recomana les obres diocesanes i parroquials amb preferència a totes les altres particulars,* com a més fructuoses i més segures.

L'article segon regula les pràctiques de regla del Terç Ordre, les quals consisteixen en la recitació, de matí i vespre, de tres Avemaries amb el *Sub tuum*... o el *Memorare,* al matí per a la perseverança dels justos, i a la nit per a la conversió dels pecadors; l'oració mental cada dia; una dena, almenys, de Rosari per a les necessitats espirituals del Terç Ordre; la prohibició de lectures mundanals i d'assistència a concursos poc honestos; allunyar-se de discussions i baralles; defugir tot luxe i fer celebrar cada any una Missa per als membres difunts del Terç Ordre.

El terç article ordena mantes pràctiques de consell, o sia, la recitació del Rosari, si més no, cada dissabte i les festes de la Mare de Déu; el mes de Maria en comú o en particular; una hora de compassió dels Dolors de la Verge, cada any des de les 3 de la tarda del Divendres Sant a les 10 del matí del Dissabte de Glòria; la comunió en les festes principals de la Verge. L'examen particular cada dia; la direcció espiritual cada mes o cada dos mesos; un dia de recés cada mes; uns quants dies de recés tots els anys. Els exercicis de pietat cristiana en família; l'oració al matí i al vespre; la benedicció de la taula i l'acció de gràcies; l'*Angelus* i un poc de lectura espiritual. L'assistència als Divinals Oficis i la participació en les obres de zel, sobretot parroquials. Finalment, l'article IV estatueix les condicions d'admissió al Terç Ordre.

El cap. IV tracta dels membres *simplement associats,* o Tercia-

ris individuals (art. I); l'article II regula l'estructura de les Fraternitats o Congregacions de Terciaris, les quals es componen:

1) De *postulants,* els quals han de concórrer durant un quant temps als actes del Terç Ordre.

2) De *novicis.* Els postulants, després d'haver provat llur constant assistència als actes i llur amor a l'Ordre, són admesos com a novicis. "En la seva recepció, el novici rep del P. Director un nom religiós unit al de Maria, pel qual serà, des d'aleshores, designat entre els membres de la Congregació, i per insígnia un cordó blau de llana que portarà sota els seus vestits per tal que es recordi sempre que ha de viure amb una puresa digna d'un Terciari de Maria".

3) De *professos.* Passat l'any de novicitat pot hom ésser admès a la professió. "En la seva recepció el novell profés rep la medalla del Terç Ordre i, després de la seva professió, posa el seu nom en el paper destinat a aquest efecte i que ha d'ésser posat en el cor penjat al coll de la imatge de la Mare de Déu". Heus ací la fórmula de professió: "Santíssima Trinitat, Pare, Fill i Esperit Sant. Jo... indigne servent vostre, confiat en la vostra Divina Misericòrdia, em consagro enterament per les mans de Maria, la meva dolça Mare, al servei de la vostra Divina Majestat, i sota la direcció de la Verge Immaculada i la protecció de Sant Josep, en presència de Sant Miquel Arcàngel, de tots els Sants i de tots els ací presents, faig la meva professió i prometo a Déu i a Vós, Reverend Pare, Director del Terç Ordre de Maria, de viure fins a la mort segons la Regla del Terç Ordre".

Passa, després, la Regla a regular el govern de cada Congregació, el qual consta de Director, Consell, Rector, Assistent, Mestre de novicis, Secretari, Tresorer, Sagristans, Porters i Infermers.

A continuació, parla la Regla de la reunió mensual de les Congregacions la qual consisteix en Missa amb Comunió general i una conferència espiritual pel P. Director.

BIBLIOGRAFIA: A. Landès, *Le Vénérable Père Colin,* París, 1921.—*La Société de Marie ou Congrégation des Pères Maristes,* Lió, 1922.—*Manuel du Tiers Ordre de Marie,* septième édition, París, 1910.

X

EL TERÇ ORDRE DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT

El Beat Pere Eymard (1811-1868).—Seguint fidelment les petges dels seus pares se'ns ofereix aquest Beat, ja des dels seus primers dies, com atret d'una manera particular per l'Eucaristia. Molt petit encara, desapareix, un jorn, de casa seva; hom el cerca pertot arreu i és finalment trobat absort als peus del Sagrari. "Què hi fas ací?"—hom li pregunta—. "Estic prop de Jesús i l'escolto".

En una altra avinentesa es descalça, es lliga un cordill al coll i com un miserable pecador—ell que no va perdre mai la gràcia baptismal—i portant un ciri a la mà, s'atansa al Tabernacle a fi de fer un acte de reparació. Es pensava trobar-se sol a l'església, i per molt de temps va haver d'ésser víctima de la ironia i de les befes d'aquells qui en varen heure esment.

La seva penitència era, ja per aquest temps, duríssima i la seva amor a Déu tan gran que, en el moment de fer la primera Comunió, va dir al Senyor: "Jo seré prevere; us prometo que em faré prevere".

Quants de sacrificis no li va costar d'acomplir la seva prometença! Escoltem el seu biògraf i company P. Albert Tesnière: "El seu pare li negava sempre el permís per seguir els estudis eclesiàstics. Gavineter i mecànic alhora, havia posat a casa seva una premsa d'un nou sistema per a la fabricació d'olis i volia, de totes passades que el seu fill s'hi interessés: però aquest, protegit per la Verge i impulsat per una veu interior, estudiava d'amagat. Privant-se de petites satisfaccions va economitzar prou per comprar-se alguns llibres de llatí i, mitjançant un esforç perseverant, va arribar a posseir els coneixements d'un alumne de quart any. *M'adreçava*—deia ell—*a uns joves seminaristes que passaven les vacances a La Mure a fi que corregissin les meves composicions, però de vegades no em volien admetre perquè jo feia molta fortor d'oli*".

En arribar als disset anys, i gràcies a les repetides instàncies d'un Oblat de Maria, entra el nostre Beat al noviciat de Marsella, però, al cap d'uns deu mesos, una malaltia greu l'obliga a tornar a casa seva on presencia el traspàs del seu pare. Viu, després, tres anys al Seminari major de Grenoble, on dóna exemples altíssims i constants de pietat. Referint-se al temps en què es preparava per

a rebre el sacerdoci escrivia un condeixeble seu: "És impossible de donar una idea aproximada de la manera com el P. Eymard es va preparar per rebre Ordres. Només Déu en té el secret; el que puc afirmar és que els altres ordenands en tenien prou amb mirar-lo durant les recreacions i, sobretot, a l'església, per a sentir-se moguts a un major fervor".

L'endemà de rebre Ordres (20 juliol 1834), passa tot el dia abscòndit en una solitud on venerava hom una imatge de la Verge i, el dia següent, puja a l'altar fet un serafí. Impossible de donar una impressió justa i prou viva de la seva vida parroquial. Deia la seva germana, en companyia de la qual vivia, que "dues hores abans de la Missa ningú no podia parlar-li de res, i, després de celebrada, passava gairebé altres dues hores en un pregon recolliment d'acció de gràcies". Tot per a tothom, es feia seves les malanances dels feligresos, especialment dels pobres. Deia, encara, la seva germana que "per conservar el diner necessari per a les despeses quotidianes, havia jo d'amagar-lo i em considerava feliç si la seva caritat no encertava l'amagatall". Cinc anys va esmerçar en la carrera parroquial, fent una vida més d'àngel que no pas d'home.

Ja en els Exercicis de l'any 1835 el Senyor li havia dit des del Tabernacle: "Pere, m'estimes? —No m'atreveixo a dir que us estimo, però us estimaré. Què en seré de feliç, si puc servar el cor lliure de tot llaç, encadenat únicament a Jesús, mon Déu, recte en les seves intencions i cast en els seus afectes! Posaré tots els cinc sentits a servar el meu cor lliure i independent i a desarrelar el meu vici dominant, que és l'orgull; em posaré a la presència del Santíssim Sagrament i signaré aquestes resolucions amb la meva sang." Tal dit, tal fet.

Començava per aquell temps a constituir-se la *Societat de Maria,* de la qual havem parlat en l'anterior capítol, i el Beat Eymard, mogut pel Cel, va córrer cap a ella. El seyor Bisbe de Grenoble es resistia de debò a donar-li permís, però, al capdavall, inclinant-se davant el voler de Déu, va dir-li: "En cedir a la Societat de Maria un prevere com vós, dono una prova ben gran de l'amor que sento per ella" (1839). En sortir secretament amb un mal farcell sota el braç, topa amb la seva germana. "Adéu, va dir-li; vaig on Déu em crida". "Oh germà meu! Espera't, almenys, un dia". "No, germana, va replicar el Beat, Déu em crida avui. Deixa'm obeir la seva veu: demà seria tard".

El seu pas per la Societat de Maria fou un altíssim i continuat

triomf espiritual. Absort constantment en Déu, clivellat per dins, aïllat de relacions, la salut perduda i del tot anihilat, tres coses l'atreien d'una manera especial i llançaven la seva ànima en les esplugues més profundes del Senyor: el Santíssim Sagrament, el Paradís o visió de Déu, i l'anihilament sense treva en la mar immensa del Senyor. "L'estat—deia—vers el qual Déu em porta és el de la mort intellectual. No trobo repòs sinó en aquest estat d'anihilació. Nostre Senyor m'ha manifestat que he de viure i deixar-me portar com un infant, fent el bé en el moment present i no res més: així, immolada la meva intelligència, arribaré a la vida de mort en Jesucrist".

Després d'exercir diversos càrrecs, entre ells el de Provincial, Director del Petit Seminari de Belley i del Terç Ordre de Maria, amat amb deliri de superiors i collegues, munta pel gener de 1851 al cèlebre Santuari de la Mare de Déu de Fourvières. Escoltem-lo pocs dies abans de la seva mort: "Una tarda del mes de gener de 1851 vaig anar a visitar la Mare de Déu de Fouvières, i un pensament va absorvir-me fins al punt de fer-me oblidar de tota altra cosa. El Déu-Eucaristia no té, per glorificar el seu ministeri d'amor, cap Institut religiós que el tingui a Ell per únic fi i estigui consagrat a honorar-lo. Cal emplenar aquest buit, i vaig prometre a la Mare de Déu d'ocupar-me d'aquest afer... O quines hores més felices vaig passar aquí!" "Potser vàreu veure la Mare de Déu per sentir-vos tan impressionat"—hom va replicar-li—. El Beat Eymard, sobtat per aquesta pregunta i per fer honor a la veritat, no va tenir més remei que respondre afirmativament.

Des de llavors, el religiós fundador es llança amb totes les seves forces en aquesta obra de l'Adoració *solemne i perpètua* del Santíssim: prega, consulta i fa arribar els seus propòsits fins als mateixos peus del Pontífex Pius IX, del qual rep aquesta resposta: "Estic convençut que aquest pensament és de Déu; l'Església té necessitat d'aquesta obra. Que siguin fets tots els possibles per fer conèixer la divina Eucaristia".

En 1856, fent una dolorosa, però indispensable trencadissa dels lligams que el retenien a la Societat de Maria, deixa aquesta benemèrita Corporació i es dirigeix amb un company a París, i sotmet amb heroica imparcialitat el seu projecte a dos senyors Bisbes i al senyor Arquebisbe de París. Tots tres varen poder dir-li ben aviat: "La voluntat de Déu s'és palesament manifestada a favor de l'obra eucarística. Ell mateix ha solucionat la dificultat; cal que us consagreu sense vacillacions a aquesta obra". I la més alta autori-

tat del món deia, referint-se al Beat Eymard: "El P. Eymard tirarà endavant, i fort amb la fortalesa de Déu no es deturarà davant cap obstacle... Els sacrificis? Ha sentit ja llur agulló i té set d'ells".

Sota l'alta i perpetual senyera de la pròpia anihilació—*el no-res és el tot,* deia—i de l'exaltació de la glòria de Déu, escriu aquest paràgraf de les Constitucions de la nova Congregació, on apareix ben denunciat tot el foc del seu zel i l'objecte de la seva obra:

"La suprema raó d'ésser d'aquest Institut consisteix a proporcionar, sota la direcció i els auspicis de la Immaculada Verge Maria, *veritables i perpetus* adoradors a Nostre Senyor Jesucrist, dia i nit present en l'Eucaristia per amor als homes; a *formar abnegats apòstols de la seva glòria* i zelosos propagadors de la seva amor, a fi que el Senyor Jesús sigui perpètualment adorat en el seu Sagrament i socialment glorificat en tot el món".

Era ben difícil que una obra tan evidentment inspirada per Déu no trobés també una via divina, nova i vella, per realitzar-se. Com fer l'adoració, sobretot havent de durar una hora seguida? "L'oració per excelència de Nostre Senyor—diu el Beat Eymard—és el sacrifici de la Missa en el qual Ell ofereix al Pare Etern homenatge infinit d'adoració, Hòstia d'acció de gràcies, Víctima de propiciació, i súplica que obté tot el que demana. Aquests són els quatre fins del sacrifici de l'altar: ADORAR, DONAR GRÀCIES, REPARAR, SUPLICAR". Heus ací l'admirable mètode proposat pel B. Eymard per fer l'hora d'adoració, corresponent les seves quatre parts als quatre quarts que té l'hora, mètode del qual deia el Papa Pius XI als aliats del Santíssim Sagrament de Roma (24 juny 1923):

"Nós sabem com en l'escola del Venerable Eymard haveu après aquest pensament que ell mateix recollia de tots els segles, del més íntim sentit de la tradició eucarística, i va deixar als seus fills com la més característica herència... aquest pensament que veu en Jesús Eucarístic, en aquesta seva perennal presència sobre l'altar, aquell conjunt de coses magnífiques en les quals es resumeix, s'eleva, es sublima tota l'essència i la pràctica del culte, l'*adoració,* l'*acció de gràcies,* la *propiciació* i la *impetració.*

"Heus ací tot el culte, tota la religió, totes les actituds que pot i deu pendre la humanitat davant el Creador. Heus ací l'Eucaristia, el que fa Jesús en els nostres altars. Heus ací el que, després de la Seva mateixa presència, fa incomparablement preciosa per a nosaltres l'Eucaristia, car acompleix tots els nostres deures que, per nosaltres mateixos, no podríem satisfer: deure d'*adoració* de la in-

finita majestat divina; deure d'*agraïment* per la munificència dels seus beneficis; deure de *propiciació* per les ofenses que sempre li són fetes i, essent nosaltres qui l'ofenem, deure d'*impetració*, perquè nosaltres som tothora els necessitats, pobres que demanen almoina a la porta de la seva infinita riquesa.

"Nós sabem que d'aquesta manera us porteu davant Jesús Sagramentat, que d'aquest mode preneu part en la Seva perenne ocupació eucarística, que d'aquesta manera participeu de la Seva adoració, de les Seves accions de gràcies, de les Seves reparacions i espereu els Seus dons...

"Així és l'ordre de l'oració que ens ensenya la Santíssima Eucaristia. No com fan molts—estàvem per dir, pobres ànimes—que semblen tenir només la necessitat de demanar, demanar i demanar, i per a les quals pregar és sempre demanar. Sens dubte, la nostra pobresa, la nostra indigència són, en cert sentit, infinites: tot i això, els nostres primers deures es redueixen, primerament a l'*adoració;* després a l'*acció de gràcies* pels beneficis rebuts; després al *record de les nostres infidelitats*, dels nostres mancaments, i, per tant, a la necessitat del perdó i de fer-nos propícia aquella infinita fontana de béns per fer-nos menys indignes de la seva bonesa; finalment, en últim lloc, *demanar*. Així és com pregueu vosaltres, prenent part en l'oració mateixa de Jesús. Així és com aquesta pràctica essencial de vida cristiana arriba a ésser per a vosaltres i per a tot el que porteu en el pensament, font d'inexplicables i incommensurables beneficis i favors."

Però tornem a rependre el fil de la història. Després de l'aprovació d'aquells tres Prelats, l'un d'ells, Mgr. Sibour, Bisbe de Trípoli, anuncia als socis de l'Adoració Nocturna la institució de la Congregació del Santíssim Sagrament, i el famós predicador P. Fèlix li crea amb gran generositat i eloqüència una alta i benfactora atmosfera. Vencent greus i persistents obstacles de tota mena, arriba finalment l'any 1859, i la petita Congregació pot ja fer una segona fundació a Marsella; en 1862 compta amb un nombre suficient de postulants per estatuïr un noviciat en tota regla. Avui, la Congregació del Santíssim es troba establerta a Itàlia, Jerusalem, França, Península Ibèrica, Bèlgica, Holanda, Suïssa, Alemanya, Àustria, Txecoeslovàquia, Canadà, Estats Units, Brasil, Xile i, sobretot, a Buenos Aires, on el Santíssim és exposat en una Basílica del mateix nom, esplendent de magnificència.

Però el zel del Beat porta una embranzida divina; ell voldria

sotmetre tota la terra al vassallatge de l'Altíssim. *Omnis terra adoret Te, et psallat Tibi.* Inicia l'obra, veritablement magna, de l'*Obra de la primera Comunió dels adults pobres,* que continua produint arreu resultats magnífics i tan gràvids de derivacions, que ella sola bastaria per immortalitzar el nom del Beat Eymard; l'altra obra de l'*Associació Eucarística dels Sacerdots de les Parròquies* i la del *Recés als peus del Santíssim dels sacerdots ancians;* l'altra obra, finalment, de l'*Agregació al Santíssim,* de què parlarem ben aviat.

El 8 de maig de 1863 obté l'aprovació definitiva de les Constitucions de la seva Congregació i la de l'altre Institut per ell fundat de les *Serventes del Santíssim Sagrament,* i se sent fascinat per la idea de rescatar el Cenacle del poder dels mahometans.

Però el seu esperit va més enllà encara i, talment abissat en les llums de Déu, llança com estel refulgent un esguard profund als corrents espirituals dels nostres dies, il·luminant-los amb vivíssimes resplendors i maldant per centrar-los en els motllos tan clàssics com únics. En la impossibilitat de transportar ací tota la seva doctrina, farem només esment d'alguns dels textos en què la proposa:

"Per fi conec el meu camí!... Mitjançant l'esperit de mortificació absoluta, interior i exterior, és com arribaré fins a Nostre Senyor.

"Aquest esperit em despullarà de mi mateix i empeltarà Jesús en la meva ànima i, a imitació de Sant Pau, supliré el que manca a la Passió de Jesucrist: *adim pleo ea quae desunt passionem Christi.*

"Heus ací el cop mortal que fa estremir la naturalesa.

"Quant als meus sentits, em portaré *fortiter et imperative,* amb la duresa de l'amo: com hom tracta els esclaus que estan sempre disposats a rebel·lar-se o bé que són esclaus peresosos. Cal que els sentits sàpiguen que tenen un senyor inexorable, que res no dispensa...

"Al cos, cal tractar-lo a cops, car no escolta la raó: és un animal ple de perversos instints que cal encadenar per evitar que es rebolqui en el fang.

"Sense la mortificació corporal hom perd el temps.

"UNA MENA D'HERETGIA HA ENVAÏT LA PIETAT I EL PROGRÉS ESPIRITUAL DE LES ÀNIMES: HOM PRETÉN DE PORTAR-LES PEL CAMÍ DE LA SUAVITAT I EL QUE HOM ACONSEGUEIX ÉS D'ENDORMISCAR-LES.

"L'amor veritable és una amor que es crucifica: tota amor que no mena al sacrifici és un egoisme disfressat."

I cap al tard de la seva vida, en plena nit obscura del seu esperit, assetjat greument per Déu, pels homes i per terribles malalties, descriu amb una plasticitat admirable, amb pinzellades impressionants, les més altes vies per les quals mena Déu aquells que en Ell transforma. I com reca de no poder transplantar tan corprenedores iluminacions a aquestes pàgines!

Pel mes de maig de 1868, inundat d'exultació divina, proposa als seus religiosos, i més tard aprova la Seu Apostòlica, una nova advocació de la Mare de Déu.

"Diguem amb fiança—exclamava—, diguem amb amor: Nostra Senyora del Santíssim Sagrament, pregueu per nosaltres que recorrem a Vós", i el dia primer d'agost del mateix any lliura plàcidament el seu esperit al Senyor. En la darrera plàtica que havia fet, les seves últimes paraules fores aquestes: L'EUCARISTIA EXISTEIX! QUÈ MÉS VOLEU?

El dia 12 de juliol de 1925, després d'un procés dels més brillants, la Santa Seu Apostòlica concedia l'honor dels altars al gran servidor de l'Eucaristia.

LA FRATERNITAT EUCARÍSTICA O TERÇ ORDRE DEL SANTÍSSIM SAGRAMENT.—L'obra de l'*Agregació* al Santíssim, fundada, segons ja havem vist, pel Beat Eymard, enclou diverses branques, això és, l'*agregació simple*, l'obra de la *Guàrdia d'honor*, l'*Adoració nocturna*, les *Setmanes Eucarístiques*, i la *Fraternitat Eucarística* o *Terç Ordre del Santíssim Sagrament*.

Pertanyen a l'*Agregació simple* aquells que es proposen i prometen de fer cada mes una hora entera d'adoració davant el Santíssim.

L'obra de les *Setmanes Eucarístiques* comprèn els que s'obliguen a consagrar-se d'un mode especial, per una setmana entera, durant quatre vegades l'any, al culte del Santíssim, bé visitant-lo i adorant-lo més sovint en tal avinentesa, bé fent una almoina per al major esplendor de l'altar en què és exposat el Santíssim.

Finalment, la *Fraternitat Eucarística* és constituïda per membres que no solament visiten i adoren sovint el Santíssim, sinó que també es proposen de treballar per estendre arreu el seu culte i la seva glòria. Hom pot definir aquesta institució dient que és una associació de persones piadoses agregades a la Congregació del Santíssim Sagrament, les quals, volent realitzar, tant com és possible en el món, l'ideal de la perfecció cristiana mitjançant una devoció especial a la Santa Eucaristia, fan professió de donar-se, elles i tot

el que tenen, al servei de la Divina Persona de Jesucrist en el Santíssim Sagrament, i s'obliguen, en unió dels religiosos Sagramentins, i sota llur direcció, a ésser veritables i fervents adoradors i zeladors afectuosos de la Santíssima Eucaristia.

L'esperit i les virtuts que han d'aparèixer en aquests Terciaris han d'irradiar, segons la ment del Beat Eymard, de la manera com el Verb s'ofereix en l'Eucaristia, on per *amor* es troba fins a la consumació dels segles, *anihilat* en el seu esplendor sota les espècies sagramentals; *humil i obedient* fent el voler del seu Pare; *humiliat* constantment i objecte de l'oblit i del menyspreu dels homes; *puríssim,* car sols Ell és Sant, i *pobre* en un extrem colpidor, car desertes són les esglésies durant hores i hores i els homenatges que hom li tributa són molt inferiors als que als homes es tributen. Finalment, un fort *zel* per la glòria i l'honor del Santíssim ha d'animar tots els Terciaris a imitació del que Jesucrist, com a Mediador, té sempre per l'honor del Pare i la salvació dels homes.

Ultra aquests aspectes fonamentals, és deure encara dels Terciaris d'oir Missa i dir el Rosari tots els dies, combregar tan sovint com puguin, fer una hora d'Adoració diària davant el Santíssim, o en la forma que es pugui; la Comunió espiritual cada hora i aquesta lloança: *Lloances i gràcies sien en tot moment—al Santíssim i Diviníssim Sagrament. Beneïda sia la santa, immaculada i puríssima Concepcció de la Benaventurada Verge Maria, Mare de Déu.* Tindran, també, una devoció especial a Nostra Senyora del Santíssim Sagrament, la qual serà per ells invocada sovint en aquests termes: *Nostra Senyora del Santíssim Sagrament, Mare i Model d'Adoradors, pregueu per nosaltres que recorrem a Vós.* Tindran, així mateix, una devoció especial a Sant Miquel Arcàngel, a Sant Pere i Sant Pau i a Sant Joan Evangelista. Assistiran a totes les reunions mensuals.

Els membres d'aquesta Congregació es divideixen en *postulants; novicis* que duen, com a distintiu, una medalla del Santíssim; i *professos,* el distintiu dels quals és una custòdia de metall penjant d'una cadena.

Els malalts de la Congregació són objecte d'una amor i cura especials. Per als Germans difunts és celebrada una Missa de Requiem, en la qual combreguen els Terciaris. Ultra això, cada Terciari ha d'oferir durant vuit dies seguits la seva hora d'Adoració pel difunt, com també la indulgència plenària que s'hi guanya.

BIBLIOGRAFIA: *El Sacerdote de la Eucaristía o el Beato Pedro*

Julián Eymard. Buenos Aires, Librería Eucarística, calle San Martín, 1039, 1925.—*Fraternité Eucharistique ou Tiers Ordre du Très Saint Sacrement,* Bruxelles, 1903.—*La Congregación del Santísimo Sacramento,* Tolosa (Guipúzcoa), 1926.—*La Archicofradía de la Agregación del Santísimo Sacramento y las Cofradías locales o el establecimiento de la Guardia de honor dels Santísimo Sacramento en las Parroquias,* Buenos Aires.—*La Asociación de los Sacerdotes Adoradores,* Tolosa (Guipúzcoa), 1927.—*Revista Eucarística del Clero,* Apartado 14, Tolosa. És una publicació excellent.

PERE MR. BORDOY-TORRENTS

(*Seguirà.*)

M A R G I N A L S

LA RESTAURACIO DELS PAPIRS CATALANS

QUAN el 1925, amb el Dr. Kehr, visitava els principals arxius catalans, una de les coses que feia més llàstima, era veure com els cucs feien de les seves en els papirs que es conserven en alguns dels nostres arxius. Algun en veiérem on eren a mils. Amb tota la cura possible, ajudàrem a rentar el vidre que el cobria i a espolsar primer tota aquella generació d'enemics de les antiguitats, i després el desinfectàrem.

Ja s'ha dit en aquestes mateixes columnes que al veure el Sant Pare feliçment regnant, Pius XI, les fotografies que publicà dels nostres papirs el Dr. Kehr, s'adonà del perill que per a la conservació d'aquests documents representaven els estralls que hi havien fet els insectes, i es va interessar en la seva restauració total per tal d'allargar la conservació d'aquests papirs tan antics, i per aquest fi es va ordenar llur remesa a Roma, per tal de facilitar-ne la restauració en la Clínica de còdexs, anexa a la Biblioteca Vaticana, cosa que va fer-se fa més d'un any.

* * *

Al tornar a Roma, a l'abril d'aquest any, tenia un veritable interès a veure i ajudar, si fos possible, la restauració dels nostres papirs. L'haver-los vist tots de la manera com estaven, l'haver-los hagut de desxifrar, la cura mateixa que imposava al trobar unes filades de fibra tapant unes lletres, perquè no es malmetés, i el natural desig de poder el dia de demà, si era necessari, reparar-los a casa nostra mateix, feien que em frissés per arribar a Roma abans no s'hagués acabat la restauració. Per desgràcia no fou així, i vingué de pocs dies l'avinentesa. La meva primera visita, però, fou als papirs que acabaven d'ésser posats en marcs i tancats hermèticament per tal d'evitar quant fos possible que el corc hi entrés altra volta. Estan posats dintre uns marcs ben reforçats, entre un vidre i una

làmina de zinc, havent-se ajustat completament les tanques i juntures. I ficats en caixes, aquesta setmana sortiran cap a Barcelona, i quant es llegiran aquestes ratlles, estaran ja en els respectius arxius dels quals varen sortir.

* * *

La restauració l'ha feta el Dr. Ibscher, director de la Clínica de Còdexs de Berlín. La Clínica Vaticana és completa i amb oficials experts, però mai no havien fet un treball de restauració de papirs. Ara, aprofitant l'avinentesa de la restauració dels nostres papirs, s'han portat a Roma els tres papirs que contenen butlles papals i que es troben aquí, a Roma, a Bèrgam i a Rovenna, a més dels nombrosos que, contenint altres matèries, es guarden a Rovenna.

Primer va restaurar els italians, i tornat el restaurador a Berlín per altres afers, ha fet en un segon viatge la restauració dels papirs catalans.

L'operació és fàcil; desinfectar, matant els insectes que els corcaven, i aplanar-los, posant al seu lloc les filagarses que s'havien desfilat a causa d'haver estat durant molts segles enrotllats i guardats en el calaix "de la bola" en els nostres arxius.

El corc que polla més ordinàriament els papirs i papers és l'*anobium paniceum* que es desenrotlla en les biblioteques i en el pla d'espelta. És un coleòpter, de cos cilíndric, molt ben estudiat pels francesos Bolle i Honlbert. Diposita els ous en l'enquadració i en el marge del llibre, i multiplicant-se, arriba a crivellar, com un garbell l'objecte que ataca. El mitjà més senzill per a exterminar-lo és exposar els volums que han estat infectats als vapors de sulfur de carbó. Aquí, al Vaticà, tenen unes caixes de zinc que es tanquen hermèticament, a dalt al terrat de l'arxiu, perquè és millor de fer-ho a ple dia i a ple aire per evitar el perill d'una inflamació; mantenir 40 hores els papirs o volums en una caixa d'aquestes amb un vas ample de sulfur perquè les evaporacions es filtrin per tota la caixa, basta per a matar tots els polls o corcs. La mala olor que deixa en els objectes dipositats dintre la caixa, desapareix deixant-los ventilar després.

La segona operació és més amoïnosa. Aplanar-los en llargues taules—el papir de la Seu d'Urgell amida de llarg quasi tres metres—mullant-los primer amb tota cura. Després el sentit mateix de les fibres diu al restaurador expert el lloc on han de posar-se.

Un punt negre, per petit que sigui, completa una lletra si es posa en le seu lloc precís. Sobretot els de Sant Cugat, a causa d'haverhi afegit altres trossos que s'anaven trobant, han posat a prova l'habilitat del Dr. Ibscher. Inexpert en la lectura de l'escriptura que contenen els papirs, ha discutit, a Berlín, amb peritíssims paleògrafs la posició que dóna als fragments que col·loca definitivament, i als de Sant Cugat ha hagut de trasposar alguns fragments perquè estaven mal col·locats. No cal dir que ho ha fet amb tot l'encert.

* * *

Amb els dos papirs que hi ha a Alemanya, amb els tres d'Itàlia que acaben de restaurar-se i amb aquests 10 nostres, el professor Kehr ha pogut fer un estudi més aprofundit de la cancillería pontifícia dels primers temps fins a l'any mil. Relleus remarcables de lectura no s'han pas manifestat després de la restauració, llevat d'algun diftong poc visible abans. D'un papir de Vich s'ha reeixit a llegir gairebé una ratlla completa invisible abans de la restauració. Però això no és res en comparació de les ensenyances diplomàtiques que poden deduir-se'n, que han d'ésser importantíssimes. Consideri's només el fet següent: De quatre mil documents papals que coneixem anteriors al mil, només se'n conserven totalment o fragmentària, vint-i-vuit. I les característiques externes d'un document només poden estudiar-se en els originals que conservem en nombre tan reduït. I a base d'aquests 15 catalans, italians i alemanys, el senyor Kehr, tan expert en coses de cancilleria papal, està redactant un treball definitiu sobre la Cancilleria papal.

Com que, altrament, la matèria d'aquests documents és fràgil i per naturalesa està destinada a desaparèixer, per això acompanyarà l'estudi del senyor Kehr unes fotografies dels sobredits papirs en el tamany natural, perpetuant-ne la memòria.

Falta només que França restauri els 13 papirs papals que conserva i en faci una publicació similar a la que prepara el senyor Kehr, i així, des de qualsevol Biblioteca podrem estudiar i veure les característiques internes i externes de la Cancilleria Pontifícia dels primers temps.

I alegrem-nos que els nostres papirs pel seu relatiu gran nombre hagin estat els que han portat noves clarícies en aquesta nova ciència diplomàtica.

J. RIUS I SERRA, Prev.

Roma, 13 de juliol de 1928.

CRONIQUES DE L'ESTRANGER

D'OCCITANIA

ELS MILLORS LLIBRES OCCITANS APAREGUTS L'ANY 1927

La meva darrera crònica a La Paraula Cristiana, de l'abril passat, era consagrada a les diverses manifestacions de la Vida Occitana, en l'any 1927, en l'ensenyament, la predicació, la premsa, el teatre, els concursos literaris, les festes. Avui donaré un cop d'ull de les obres principals publicades el mateix any 1927. Primerament, parlaré dels estudis concernents a la llengua o la literatura occitanes. Després passaré revista de les obres en prosa, les traduccions, les obres de teatre i els reculls de poesies. És clar que no esmento les obres de poca importància o sense vàlua. Altrament, m'excuso dels oblits que pugui cometre per manca d'informació.

I. ELS ESTUDIS

En primer lloc, dec una menció especial al Canonge Dambielle, que és un dels millors operaris de la Renaixença Occitana. És un dels redactors principals de l'*Almanach Occitan*, organitza festes i concursos, dirigeix una impremta, i encara té temps de publicar diferents volums en un mateix any. La llengua gascona li serà deutora de nombrosos estudis, molt útils per a la seva conservació i desplegament. Així, l'any 1927, ha vist publicar el seu setè recull de *Proverbes Gascons* [1]: aquests es refereixen a l'home en la seva vida social i religiosa, i es refereixen a la casa, a la família, a les festes, als sants, al diable. Denoten, en el poble gascó, molt de sentit pràctic i positiu, més aviat que idealisme. Els proverbis gascons de Mossèn Dambielle, quan n'haurà sortit la collecció completa, formaran un recull dels més interessants.

El mateix dialecte gascó s'ha vist goig de les sàvies recerques d'un jove doctor en lletres, Joan Bourciez, fill del cèlebre professor de llengües romanes de la Universitat de Bordeus. En una tesi remarcable,

---

[1] *Nos proverbes Gascons*, par l'abbé Dambielle, (in-8, 26 p.), Auch, Impremta Cocharaux.

Joan Bourciez ha traçat l'evolució històrica del perfecte gascó" i n'ha fet la descripció en el seu estat actual [2]. És un dels millors estudis que hagi estat publicat sobre el gascó, aquest llenguatge, en dir de Montaigne, "bell, sec, breu, significatiu, i verament mascle i militar, tan nerviós, puixant i just, com és graciós, delicat i abundant el francès".

Diferents llibres han estat consagrats a autors occitans. Lleó Vérane ha estudiat el poeta provençal *Bellaud de la Bellaudière* [3], que vivia i escrivia al segle XVI. La vida i l'obra poètica de Bellaud hi són presentades amb finor; una bona tria de poemes, amb traducció francesa, acaba de fer-nos estimar aquesta cantar gai i joiós, anella de la cadena d'or que lliga els felibres als trobadors. Constatem, per la lectura d'aquests poemes, que el llenguatge de Provença, vers 1580, era més prop del dialecte llenguadocià actual que del dialecte roinià emprat per Mistral i els seus deixebles de Provença. Si Mistral, aleshores de la seva reforma ortogràfica, hagués conservat l'*s* del plurat, la *t* dels participis i l'*r* dels infinitius tals com es troben en Bellaud, tals com els escrivia ell mateix en els seus primers poemes, la unificació gràfica dels dialectes occitans hauria estat d'una realització relativament fàcil.

Adolf Dumas, la vida del qual [4] ha estat escrita pel nebot de Mistral, va ésser qui va presentar l'autor de *Mireia* a Lamartine. El gran poeta de Maillane no va oblidar mai que devia, en bona part, la seva glòria a aquest Adolf Dumas, tipus del pobre trasplantat qui va a cercar a París els èxits literaris. En el seu país hauria pogut conquerir una anomenada gran, car era un poeta provençal excellent, i són quatre versos seus que Mistral va posar com epígraf al poema *Calendal*:

Li vagoun, dins de canestello,
carrejon tout e lèu, lèu, lèu...
mai carrejon pas lou soulèu,
mai carrejon pas lis estello.

(Els vagons, en cistells, traginen tot, i de pressa, de pressa..., però no traginen el sol, però no traginen els estels.)

El llibre de Mistral nebot és un homenatge preat a la memòria d'aquell que va ésser en part causa de la glòria mistraliana. També és d'un interès viu per tot el que ens ensenya sobre les relacions d'Adolf Dumas amb els escriptors romàntics, i amb els felibres. La lliçó de moral que se'n desprèn és excellent i pot ésser aprofitada per molts occitans... i també per alguns catalans: "D'una vida esguerrada, i d'orgulloses esperances decepcionades, es pot treure una lliçó benfactora per a aquells qui nats a Provença (o a Llenguadoc, jo afegiria) voldrien anar a cercar la glòria a París."

---

[3] *Bellaud de la Bellaudière* par Léon Vérane, (in-8, 34 p.), Toulon. Edició "Les Facettes".

[4] *Un poète bilingue: Adolphe Dumas*, par Frédéric Mistral neveu, (in-12, 232 p.). París. Edició de "Presses Françaises" (12 Frs.).

[2] Recherches historiques et géographiques sur *le Parfait en Gascogne*, par Jean Bourciez, (in-8, 252 p.). Bordeus, impremta Gounoulhou.

Jo mateix, en el curs de l'any 1927, he escrit un treballet sobre el *Baron Desazars de Montgaillard* [5], a qui he tingut l'honor de succeir com a majoral del Felibrige. Heus aquí com aquesta notícia va ésser apreciada per M. Rozès de Brousse, de l'Acadèmia dels Jocs Florals: "Aquest estudi, molt complet, escrit per un historiador i un crític, que és també un deixeble i un home de cor, és el millor document que podiem tenir sobre el gran Majoral que ha ocupat un lloc de primer ordre en la nostra renaixença occitana."

Igualment, en l'avinentesa de la inauguració, a Castèlnoudari, el dia 25 de setembre de 1927, d'un bust del felibre August Fourès [6], vaig publicar un estudi sobre la seva vida i la seva obra, seguit d'una tria de poesies i d'un lèxic. Tothom no pot compartir les opinions de Fourès i somniar en la resurrecció d'una Occitània republicana i anticlerical, però cal reconèixer les seves qualitats poètiques eminents. "La seva obra, diu M. Joan Guiraud en *La Croix*, és analitzada d'una manera escaient per Mossèn Salvat, que comenta amb gust i afecte algunes composicions tretes dels quatre volums de poesies de Fourès... El patriotisme occità de Fourès esclata en diferents peces, sobretot en el *Cant de la Raço*. El seu amor pel Migdia no el va privar de cantar la Gran França; era un bon francès, afectat, com Mistral, a les llibertats comunals i regionals, als usos i al llenguatge provincial, estimant que la varietat en la unitat era necessària a una França que una centralització tirànica esgota."

A Suècia acaba de sortir una obra molt interessant sobre la Renaixença occitana [7]. L'autor és M. Kjellman, que adés va seguir junt amb mi el curs del professor J. Anglada a l'Institut d'Estudis Meridionals de Tolosa, i que ha publicat les poesies del trobador Raimon, vescomte de Saint-Antonin. És un panorama resumit, però complet, de la literatura occitana contemporània, dels principals felibres, de l'organització felibrenca.

II. ELS CONTES

Les obres en prosa no han estat tan nombroses aquest any com l'any passat. A part alguns contes, algunes "galejades" constituïdes ordinàriament per tiratges a part de revistes, com el *Carnet de la Revenjo*, signat amb el pseudònim de Jan-Pierre, no recomanaria més que dos llibres, els *Contes Animaliès*, de Mossèn Dambielle i la *Nouvello proso d'Armanà*, de Frederic Mistral.

Mossèn Dambielle és essencialment un contista. Jo, que he vist la seva estança envaïda pels llibres i les publicacions de tota mena, me'l represneto fàcilment—tal com el pinta el majoral Camélat en el seu

---

[5] *Le Baron Desazars de Montgaillard*, par Joseph Salvat, (in-8, 40 p.). Caltèlnoudari, Societat d'Edicion Occitana. (Fora de venda.)

[6] *Auguste Fourès, sa vie et son œuvre*, par Joseph Salvat, (in-8, 124 p.). Castèlnoudari, Societat d'Edicion Occitana 12 Frs.).

[7] *Ur Syd-Frankrikes Kulturward*, par Hilding Kjellman, (in-8, 156 p.). Stockholm, Bokforlaget Natur och kultur.

breu prefaci—"assegut al brancal de casa seva, tot contant mantes històries als seus feligresos, feliç al pas dels dies, content de la seva sort". Aquest recull de contes [8] és el segon d'una sèrie que n'ha de contenir deu. El primer volum, "Contes del Prior", es componia de dotze historietes on domina la nota religiosa. En aquest segon recull hi ha deu contes, una mica més llargs que els primers, referint-se a la vida i els costums dels animals. Sens dubte, alguns d'aquests contes es troben en altres bandes, en Perbosc, Aquilles Mir, Roumanille, etc. Però què importa! El conte val sobretot per la manera. Ara bé: quina naturalitat, quina sobrietat en el recitat, quina vivacitat en el diàleg! Car tots aquests animals parlen, i parlen bé. L'autor sent una flaquesa, diríem, pels ocells i les aus: el reietó, el gall, el gaig salvatge, l'oreneta dolça, "beneïda del cel i amada de la terra", el rossinyol i la garsa i tot. Els *Countes Animaliès* són un llibre deliciós: la traducció francesa suprimeix les dificultats que provenen del dialecte gascó mateix.

La *Nouvello Proso d'Armanà* [9] és un segon volum, editat per la vídua Mistral i Pere Dévoluy, de contes, narracions, faules, contalles, llegendes, facècies, endevinalles i "galejades", que Frederic Mistral tirava profusament en *Armanà Prouvençal* i el periòdic l'*Aioli*. Aquest segon volum és tan interessant com el primer: en set braçats hi són agrupades cinquanta set espigues de la collita mistraliana. I aquestes espigues, plenes d'ensenyaments, són també flors esclatants i perfumades. No sabria com fer-m'ho per a escollir entre els títols, car hi ha de tot per a cadascú. Els uns hi trobaran "galejades" pertanyents al folklore de tot el Migdia, com "Les Camisoles", les "Orelles"; d'altres hi assaboriran bones passades històriques com "La Dévotion du Bailli de Suffrent". Mistral, que no parava mai de predicar, en tot moment, la croada, la guerra santa, per a defensar la llengua, les llibertats, els costums i les belleses de Provença, ha escrit pàgines ben boniques sobre "El vestit arlesià", "La Vida a Camarga", "La profanació de la Font de Vallclosa", "Els Cants Populàrs", "La prosa provençal", "Què és l'Aioli?", etc. Quant a apreciar la llengua de Mistral, els meus lectors catalans, per a qui és un xic difícil, compendran que jo no en digui res: és bella prosa, "ben nodrida i ben escollida, pastada en la pastera dels majorals": *de la chanudo e de la requisto, pastado dins la mastro de nosti majourau.*

III. LES TRADUCCIONS

Estan de moda les traduccions d'autors clàssics, grecs, llatins, francesos. Rodolf Bringer ha traduït en versos provençals el primer idilli de Teòcrit; Marius Conte-Devolx ha traduït, igualment en versos provençals, el sisè cant de l'odissea. No conec aquestes traduccions. Alho-

---

[8] *Countes animaliès*, par H. Dambielle, (in-12, 134 p.). Samatan (Gers), Edit. Occitan. (5 Frs.)

[9] *Nouvello proso d'Armanà*, par Frédéric Mistral, (in-12, 348 p.). Paris, Grasset (12 Frs.).

ra que la revista *Lo Gai Saber* publicava les "Bucòliques de Virgili" en ritmes occitans, per Pròsper Estieu, Mossèn Juli Cubaynes publicava la traducció en prosa occitana del quart cant de les "Geòrgiques" [10]. Prego els lectors de LA PARAULA CRISTIANA de retenir el nom d'aquest jove sacerdot de la diòcesi de Cahors, un dels millors escriptors occitans de la nova generació. Crec poder saludar en ell el poeta místic de l'Occitània, segons que m'han donat a compendre els seus poemes, no reunits encara en volum. Ja ha traduït nombrosos llibres de la Bíblia i preveig que ens donarà el text occità dels Llibres Sants, que encara manca (a part el "Gènesi", de Mistral) a la llengua d'Oc. Mossèn Cubaynes, deixeble d'Antonin Perbosc, coneix admirablement la llengua occitana, que escriu amb una puresa rara, frisant i tot de vegades l'arcaisme. La seva traducció de les "Geòrgiques", en prosa, no dóna, evidentment, el ritme de la poesia llatina; però és, generalment, d'una precisió colpidora. Els escolars del país d'Oc tindrien grans facilitats per a atansar-se a Virgili, compendre'l i estimar-lo si se servien de la traducció occitana de Mossèn Cubaynes. Faig vots perquè l'any 1928, en què s'escau, segons sembla el bimillenari del naixement de Virgili, vegi aparèixer la traducció completa de les "Geòrgiques" en prosa d'Oc.

Mossèn E. Caseponce ha volgut traduir i adaptar al català les Faules de La Fontaine [11]. Aquest delicat literat rossellonès ha donat ja alguns reculls de contes de Vallespir, ben estimats tant d'un cantó com d'un altre de les Alberes. Presentat al públic amb lletres falagueres per Monsenyor Carselada, bisbe de Perpinyà, i de Francesc Tresserre, president de la Ginesta d'or, el La Fontaine català és, al meu parer, un petit cap-de-brot. Ara, cal no cercar-hi una traducció literal. Mossèn Caseponce fa bon paper entre els escriptors meridionals que, d'ençà del segle XVIII, han adaptat a la llengua d'Oc els caps-de-brot del fabulista francès. Mossèn Caseponce no és dels menys hàbils. Com la major part dels seus predecessors, com Roumanille en particular, adapta les faules al seu país; les transposa al Rosselló, i les escriu com si La Fontaine les hagués escrites, als nostres dies, per als fills de Vallespir o del Conflent. Així, la lletera del famós pot de llet esdevé la Rosetot de la Clapera, que va no "a la ciutat", mot massa vague, sinó "a Ceret". Mossèn Caseponce usa encara de més llibertat quant a la forma.

Em permeto d'assenyalar especialment i amb nova insistència el llibre de Mossèn Caseponce als meus lectors de Catalunya.

IV. LES OBRES DE TEATRE

Per a ésser relativament complet en el capítol del teatre, caldria parlar de les comèdies de Simin Palay a Gasconya, de Benoît a Perigord, de Clément a Provença, de Gaston Vinas a Llenguadoc. Però per

---

[10] *Vergèli. Las Georgicas*, Cant IV, traduccion occitana par Jules Cubaynes, (in-12, 36 p.). Samatan (Gers), Edit. Occitan.

[11] *Cent y una Foules de la Fontaine*, traduhides y adaptades al català, par Mossèn Estève Caseponce, (in-12, 218 p.). Montauban, Impremta obrera.

força m'he de limitar, i no esmentaré més que dues obres representatives de les tendències que dominen el teatre occità a hores d'ara.

M. René Farnier va guanyar l'any passat, als Jocs Florals septenaris del Felibrige, a Montpeller, una medalla d'argent per la seva tasca d'escriptor teatral ja important. Tots els anys, o poc se'n manca, Farnier compon una obra de teatre que posa en escena la companyia de l'Escola Barbichet, fundada a Limoges. Cal haver vist, sobre el terreny, l'alenada que aquest apòstol ha donat a la idea felibrenca: grans munions aplaudeixen les seves comèdies, que per altra banda són ben representades. Només faré un retret—i greu—a Farnier: es complau massa en la farsa popular, i el seu llenguatge no és prou noble. Aquest retret, altrament, ha d'ésser fet a tota la seva acció felibrenca, que no té prou en compte que cal agradar al poble tot mantenint-se'n per sobre. La farsa que té per títol "Els nebots" [12], consisteix en una simple escena de família. La dona voldria desheretar el nebot del marit a profit de la seva pròpia neboda; no compta amb l'amor que ha ajuntat els dos joves, i no compta amb l'atzar: furgant per l'armari, el marit ha descobert la suma que constitueix la fortuna de la casa, i, esverat, es posa inadvertidament la bossa a la butxaca. La dona creient-se robada consent, per tal de posseir de bell nou la fortuna, al matrimoni dels dos nebots.

"Els raïms de Lluna" [13], d'Emili Barthe, és un drama de la terra. Els amors d'un amo jove, Joan, amb Silveto, la seva promesa, són torbats a l'època de les veremes, per Martino, dona de vida malmenada que han llogat per a la feina del temps. Després de diversos episodis tràgics, Martino mor al moment en què anava a triomfar de les darreres resistències de Joan, i l'obra s'acaba amb el triomf de l'amor entre els dos promesos. Aquest drama, en què hom sent, a cada escena, la lluita entre la folla passió i els sentiments que lliguen a la terra materna, en què les danses i les cançons dels vermadors i de les collidores d'olives es barregen a les cobles dels poetes, és d'una gran empenta. Emili Barthe és, en aquests moments, l'amo indiscutible del teatre llenguadocià i la seva obra s'imposaria si era escrita en un llenguatge més correcte i més pur. Hi ha joc escènic, vida, caràcters ben marcats i versos molt bonics.

V. ELS RECULLS DE POESIES

Només en recordança, esmento la tria de poesies d'August Fourès que jo mateix he publicat a seguit del meu estudi sobre la vida i l'obra d'aquest felibre. Els volums que ell va publicar en vida, com els que es van publicar després de la seva mort, han esdevingut introbables. Per altra part, una reedició completa de les seves obres no s'imposava. Poeta molt desigual, Fourès ha escrit ben poques obres que hom pugui

---

[12] *Lous Nebouts*, pièce limousine en un acte, par René Farnier (in-8, 32 p.). Limoges, Impremta Perrette (4 Frs.).

[13] *Lous Rasims de Luno*, pièce en trois actes en vers par Emile Barthe, (in-8, 150 p.). Béziers, Edició de "Pages d'Oc" (10 Frs.).

qualificar de perfectes. Adhuc en les seves poesies millors hi ha caigudes esbalaïdores. Amb tot, moltes es mereixen de no romandre en oblit. Per això jo he editat una tria de les seves poesies, relatives a l'amor, a la terra nadiua, a la història del país occità.

Els dialectes de Provença no han produït en 1927 cap obra poètica important digna d'atraure l'atenció nostra. Només esmentaré, a títol documental, un volument de sonets, "Cant de pagès", de Joan Bessat [14], descrivint els diversos treballs de la terra a través de les quatre estacions. S'hi sent vibrar, de vegades no prou reeixidament, l'amor de la terra nadiua, dels seus costums i de les seves tradicions.

De Gasconya he rebut un recull tot petit de cançons [15], obra de Mossèn Dambielle, constituint una segona sèrie: molta de simplicitat en les paraules i en la melodia. Fóra de desitjar que aquests cants, d'inspiració popular i terral, prenguessin el lloc, entre els pagesos, de les cançons de cafè-concert importades de la capital per a emmetzinar les ànimes del jovent.

De l'Alvèrnia, dos volums de versos, molt ben presentats, em són arribats. Mossèn Mathieu ha titulat el d'ell *Fusados de repieugo*, és a dir, "Fusades de cànem" [16]. Mossèn Mathieu és un dels felibres principals de l'escola de *Lo Cobreto*, és a dir "La Cornamusa" a l'Alvèrnia. Publica en l'òrgan d'aquesta escola un diccionari llenguadociàfrancès, destinat a prestar els més grans serveis, i a salvar de la mort molts de termes rars i expressius. Les seves poesies valen sobretot per llur saboria rústega, llur gust del terrer, els records personals. Hi ha descripcions pintoresques, retrats reeixits. Lamento que Mossèn Mathieu, que coneix a fons el seu dialecte, no vulgui sostraure's a l'escriptura fonètica en favor de la seva Escola, i no accepti els principis de grafia preconitzats i estesos per l'*Escola Occitana*.

Aquests principis, racionals i segurs, han estat, al contrari, adoptats, després de dubtes molt comprensibles, pel majoral Lluís Delhostal en el seu tercer recull de versos titulat *Beluguetas*, és a dir "Espurnes" [17]. Mentre que en els seus volums precedents havia adoptat la grafia fonètica, després ha pres resoludament el camí mostrat pels grans mestres actuals de la Renaixença occitana, Pròsper Estieu i Antonin Perbosc: és l'únic mitjà d'arribar a una certa unificació gràfica de la llengua occitana, donar-li un aire, un tirat verament literari. Sense aquest mèrit, altrament molt apreciable, cal reconèixer un talent poètic real en el majoral d'Alvèrnia, malgrat, d'ací i d'allà, es trobin algunes febleses, algunes negligències. La cosa que em plau més del seu llibre és el culte de la tradició. Aquest poeta ama i canta la seva raça,

---

[14] *Cant de païsan*, sonnets provençaux, avec la traduction française, par Jean Bessat, (in-12, 148 p.). Avignon, Roumanille.

[15] *Nos Chansons Gdsconnes*, 2.ª série, par H. Dambielle, (in-12, 68 p.). Samatan (Gers), Edit. Occitan. (3 Frs.)

[16] *Fusados de repieugo*, poèmes par J. S. Mathieu, (in-8, 176 p.. Aurillac, Impremta de Lo Cobreto (12 Frs.).

[17] *Beluguetas*, poemes occitans amb la traducció francesa, per Louis Delhostal, (in-8, 212 p.). Paris-Toulouse, Edit. Occitania (10 Frs.).

el seu país, la seva barraca: "En els estatges nous, diu, l'esperit bo s'ha perdut: no hi sentim bategar la sang de la nostra raça":

Dins los ostals novèls l'èimefièr s'es perdut:
sentèm pas bategar lo sanc de nòstra rasa.

La moral del poeta és més aviat simple: és sana sense ésser religiosa; de vegades, pessimista. El sentiment mateix de l'amor té una expressió forta i ruda que recorda la rudesa del país alvernià. En resum, crec que és un bon llibre el recull del majoral Delhostal.

La Chanso de Combralha, és a dir "La cançó de Combraille" [18], m'ha arribat del límit extrem del país occità. La Combraille és una regió que es troba a la vora del Cher, afluent de la Loire, al nord del Massís Central. Encara no havia produït poeta occità; però cal que la llengua d'Oc hagi posat, àdhuc a les fronteres del país d'Oil, rels profundes, per ço com el talent d'un poeta és prou per a fer-la reflorir. S'ha de reconèixer que la flor és més esclatant que no pas olorosa. La inspiració de Paul-Louis Grenier és lluny d'ésser popular, com la dels altres. L'autor no corre a través dels munts i els prats del seu país. És bibliotecari de la Biblioteca Nacional de París; les seves passejades són totes històriques i literàries. I aquests poemes es ressenten de l'atmosfera que respira llur autor: no són flors naturals collides a les vores dels corrents, són perles cisellades i compostes amb art extremós, que recorda, fins i tot en la forma del vers i del mot, l'art dels trobadors. Aquests poemes fan tots referència a la història i a les llegendes del país: monjos, cavallers, sants, verges, trobadors es belluguen i parlen en quadrets que s'assemblen a miniatures antigues. En la literatura occitana contemporània, aquest llibre ocupa un bon lloc per la seva concepció i la seva forma arcaica.

El país de Narbona i de Beziers ha estat, en 1927, el més agombolat per la inspiració poètica. Recordaré les obres publicades pel majoral Albarel, els felibres Bedard i Roger Bartha, i la poetessa Clardeluno. El majoral Albarel, de Narbona, és, d'ençà de molt temps, l'animador d'una escola felibrenca molt viva, *La Cigalo Narbouneso,* que publica una revista d'aquest mateix nom, i tots els anys un almanac curiós. Autor dramàtic, contista, Albarel també és poeta. Ja ha publicat diferents reculls de poemes d'inspiració terral. Prepara un seguit de poemes de llarga alenada que formaran *Lou Roumancero Narbounés:* ja s'endevina que l'objecte n'és un seguit de llegendes del país narbonès. Per a donar-nos un tast d'aquesta obra, ha publicat *Pireno* [19]: és la llegenda de Pirene, filla del rei de Narbona, que fou amorosa d'Hèrcules quan l'heroi passà per aquesta ciutat en adreçar-se a Espanya, i que va morir de llanguiment bo i anant al seu encontre en

[18] *La Chanson de Combralha,* pòemes occitans amb la traducció francesa, per L. Grenier, (in-8, 128 p.). París-Toulouse, Edit. Occitania.

[19] *Pireno,* poème par le Dr. Albarel, (in-8, 20 p.). Narbonne, Impremta del Languedoc.

les muntanyes pirenenques. El vers no és sense majestat i gonflament, i certs passatges són verament dignes d'aquest gran tema. En *Lou Cami de la Crouts* [20], Albarel ha posat la poesia al servei de la religió. Són catorze sonets, un per a cada estació del Via-Crucis. Costa de tractar, en un marc idèntic i necessàriament estret, catorze escenes tan imposants. Així i tot, Albarel generalment hi ha reeixit, i a vegades amb idees originals, imatges evocadores més aviat rares en la poesia religiosa. Quinze boixos gravats del xilògraf audès August Rouquet, il·lustren aquesta obra: alguns són d'un sabor molt religiós i d'un realisme corprenedor. El llibre és imprès luxosament i magníficament sobre bell paper—cosa poc ordinària en la literatura occitana.

Pèire-Jèp Bédard, mestre en Gai Saber, és un felibre de molt de mèrit. Fa anys que dirigeix *La Cigalo Lengadouciano*, revista que és l'òrgan dels felibres de Béziers. En els seus lleures, Bédard escrivia, per al seu repòs, poemes, sonets, cançons, peces de circumstància, posant en cada una de les seves obres un poc de la seva ànima ardent i sincera. I heus aquí que es decideix a publicar aquestes poesies sota aquest títol: *Mon Solàs* [21]. El poeta hi canta l'amor, la llar, els camps, l'amistat; la varietat de temes és corresposta per la dels ritmes. Hi ha pintures delicioses, com el que representa "asseguts sobre els pedrissos del mas, els vells qui tracen cercles amb la punta de llurs bastonets bo i rumiant pensaments qui pugen de les pregoneses de les hores passades":

Sèits suls peirons del mas, los vièlhs trasan de ronds
del cap del bastonet en romiant de pensadas
montadas del prigond de las horas pasadas.

Bédard ha estat un dels primers poetes del Biterrois a adoptar la grafia de l'*Escola Occitana*. Com ho fa remarcar el majoral Antonin Perbosc en el bell prefaci que ha escrit sobre el llibre de Bédard.

La Fé Latina [22] és el llibre d'un jove felibre encara estudiant, Roger Barthe, digne fill de l'autor dramàtic d'on he parlat més amunt. Els temes que tracta en els seus sonets i altres composicions, són tots d'alta inspiració: és la llengua d'Oc, l'ànima dels arbres, el pelegrí, la nau sagrada, la blanca nau, "el sant vaixell que un dia esperàvem i que venia a portar sobre la mar occitana la llavor de Renaixença al poble de Mig-jorn":

Era lo sant batèu qu'esperabem un jorn,
e que venià portar sus la mar Occitana
lo grelh de Respelida al poble del Mièchjorn.

---

[20] *Lou Cami de la Crouts*, 14 sonnets, par le Dr. Albarel, avec bois gravés d'A. Rouquet, (in-folio, 20 p.). Narbonne, Impremta del Languedoc.

[21] *Mon Solàs*, poemes occitans amb traducció francesa per Pèire-Jèp Bédard (in-8, 248 p.). Béziers, Edit. de la Cigalo Lengadouciano (12 Frs.).

[22] *La Fé Latina*, poemes occitans amb traducció francesa, per Roger Barthe, (ni-12, 48 p.). Béziers, Edició de "Les Pages d'Oc".

Aquest jove felibre promet ésser un bon poeta, com ho diu Pròsper Estieu en el prefaci.

En La Paraula Cristiana de maig de 1927, deia, referint-me a la poetessa Clardeluno, dels voltants de Béziers: "malgrat de les vacillacions en la factura del vers, malgrat d'una grafia encara massa defectuosa, és llegut d'esperar molt d'aquest jove talent femení. Clardeluno s'inscriurà en bon lloc en el seguici de poetesses occitanes". La meva apreciació, que es manifestava després d'un poemet, *Escriveto*, s'ha vist realitzada amb el magnífic poema que acaba de publicar la senyoreta Joana Barthés, que signa amb el nom deliciós de Clardeluno. Aquest poema de l'Edat mitjana porta el títol de *L'Imagier* [23]. Ramon, el jove artista occità, se'n va a treballar a Notre-Dame de París. Vol pintar la Verge Agnès en una vidriera, però el somni li fuig sempre davant seu. Un dia, Zabel, "la dama al corps gent", li apareix, i Ramon, el cor esbalaït per aquesta visió, no sap fer sinó pintar el retrat de Zabel que l'ama. Sortosament, el jove s'assabenta un dia que Zabel no és sinó una cortisana. Deseixint-se amb dolor d'aquest París on tant ha sofert, torna a Occitània, al monestir de Fontcalda, per a pintar-hi la Mare de Déu filant lli. En la pau del silenci, l'Imatger veu un dia la Verge davallar del cel, prendre-li la mà, i pintar amb ell la seva faç meravellosa. El goig de Ramon és tan gran, que en mor.

Veieu, el poema és de gran volada i recorda en la seva simplicitat commovedora un miracle de la mare de Déu de l'Edat Mitjana. Si s'exceptuen alguns allargaments, alguns punts febles en la factura del vers i en el vocabulari, es pot dir que aquest llibre és una obra fortament concebuda i reeixidament elaborada. El reconte llisca amb harmonia; els ritmes són variats fins a l'infinit; l'autora en diferents avinenteses es posa ella mateixa en escena, i això dóna al poema una sabor tota personal; la passió gran i pura, així com la passió perversa i torbadora són expressades de mà de mestre; hi ha pàgines plenament dignes de figurar en una antologia. I en acabant he de dir que amb el poeta han collaborat bellament l'illustrador i l'impressor. Recomano el poema *L'Imagier* als meus lectors com una de les millors produccions de la literatura occitana.

Abat Jozep SALVAT

---

[23] *L'Imagier*, poema amb traducció francesa per Clardeluno. (in-12, 310 p.). Béziers. Edit. "Au Gay Sçavoir" (25 Frs.).

DE BELGICA

EL BOERENBOND

EL *Boerenbond* o Lliga dels pagesos és el joiell de l'organització social cristiana a Bèlgica.

En una crònica precedent, feia remarcar que en el nostre moviment social cristià hi ha dues organitzacions particularment reeixides, perquè són d'inspiració específicament cristianes: la Joventut Obrera i el *Boerenbond*. Consagrí l'última crònica a la J. O. C.: ara no em resta, per a acabar la revista de les nostres organitzacions socials, sinó dir uns mots del *Boerenbond*. Ho expresso amb el seu nom flamenc, perquè així se l'anomena sempre a Bèlgica, àdhuc en els medis de llengua francesa.

Els orígens

Orígens modestos com els de totes les grans empreses. Un capellà rural, Mossèn Mellaerts, es dóna compte del mal que fa als seus feligresos llur esperit de rutina. Vers l'any 1880 arriba a convèncer-los d'adobar llurs camps amb adobs químics; estudiant després l'organització cooperativa alemanya, veu els serveis que presten a Alemanya les obres agrícoles cristianes, decideix aclimatar-les a Bèlgica, i arriba, no sense costar-l'hi, a donar entenent a set dels seus feligresos de formar un grupet d'ajut mutu que ell bateja ardidament amb el nom de *Boergilde* o Corporació de pagesos.

És una associació professional agrícola de base religiosa. Els dies de reunió, hom passa per l'església abans d'anar al local. I hom comença a fer compres en comú. Els pagesos constaten que tot, d'aquesta manera, el costa menys car. Ja compren màquines; les collites milloren mentre que els preus de cost minven. Els pagesos s'incriuen, ara l'un ara l'altre, a la *Gilde*.

L'any 1890, Mossèn Mellaerts es veu obligat per raons de salut a renunciar al ministeri parroquial. S'instal·la a Lovaina, fa compartir les seves idees de cooperativisme agrícola a Helleputte, un dels caps del moviment demòcrata cristià aleshores naixent, i més tard vàries vegades ministre. Guanyen a llurs idees Schollaert, membre de la Cambra, futur primer ministre i futur president de la Cambra. Ells tres llançaran, a Bèlgica, la idea de la cooperació agrícola.

L'any 1890 reuneixen a Lovaina una assemblea de cultivadors als

quals exposen els avantatges de la cooperació. Després llancen un manifest proposant la formació d'una lliga de pagesos destinada a treballar per a l'enlairament material i moral de la classe agrícola.

El descabdellament

L'èxit respon ràpidament a la crida dels promotors. L'any 1891 es compten ja 49 associacions locals amb 2.280 membres. Es crea un periòdic: *De Boer* (El Pagès), de primer mensual, de seguida setmanal. La Lliga es descabdella d'una manera contínua. L'any 1900 compta 450 *gildes* locals amb 26.000 membres; l'any 1910, són 531 les *gildes* amb 56.000 membres; l'any 1920, són 951 les *gildes* amb 87.000 membres; l'any 1927, són 1.184 les *gildes* amb 112.978 membres.

A la Lliga de pagesos s'ajunta, l'any 1911, una Lliga de pageses que compta a fi de l'any 21 *gildes* amb 2.274 membres. L'any 1927, compta 748 *gildes* amb 78.660 membres.

Després, l'any 1925, ve una associació de joventut que compta a la fi de 1927 no menys de 12.925 membres, i l'any 1926 una associació de joventut femenina que comptava ja a la fi de 1927 amb 4.715 membres.

Per a ésser membre de la gran associació, el *Boerenbond* pròpiament dit, cal ésser cap de família. Tots els membres de la família són virtualment afiliats a l'associació per l'adhesió del cap. En realitat, doncs, el *Boerenbond* ha organitzat en quadros cristians tota la classe pagesa del país flamenc.

L'activitat del Boerenbond

El *Boerenbond* s'ocupa de tot allò que interessa el benestar material i moral de la classe agrícola. Es compon de *gildes* parroquials federades entre elles i vinculades a un organisme central que té la seva seu a Lovaina.

El *Boerenbond*, primerament *instrueix* el pagès. Publica un setmanari: *De Boer*, que reben tots els seus membres i que els informa de tots els perfeccionaments de l'agricultura. *De Boerin* s'adreça a les pageses; *Ons Gide*, revista mensual de caràcter tècnic s'adreça als directors; *Onze Ploeg*, també mensual, és una revista d'agronomia de caràcter científic; finalment, *Pluim-en Kleinvee* s'ocupa especialment de la cria de faram.

L'any 1927, el *Boerenbond* ha donat 5.103 conferències; publica fullets i manuals; afavoreix l'establiment d'escoles de nit; organitza cada any una setmana d'estudis.

Un equip de tècnics adscrits a la direcció central es té a la disposició dels membres per a proporcionar-los tota mena de ressenyes útils.

El *Boerenbond* també *ajuda* el terrassà per la compra i la venda en comú. L'any 1927, ha comprat 183 mil tones d'adobs; 145 mil tones de menjar per al bestià; 10 mil tones de patates per a la sembra; ha venut 31 mil tones de patates; mil tones de mantega; 40.772,820 ous.

Això constitueix una quantitat global de negoci de prop de 475 milions de francs.

El *Boerenbond* organitza el *crèdit agrícola*. Rep en dipòsit l'estalvi dels pagesos i els fa avenços en les condicions més ben adaptades a llurs necessitats. El sistema adoptat és el de les Caixes Raiffeisen tret d'Alemanya. Els dipòsits del *Boerenbond*, a la fi de l'any 1927, pugen a 966.596,930 francs. Els avenços atorgats als seus membres són de prop de 300 milions.

El *Boerenbond* organitza totes les *assegurances* que interessen els pagesos: assegurança contra els accidents, contra la pedregada, contra l'incendi, assegurança sobre la vida, assegurança del bestià.

La influència religiosa del Boerenbond

El *Boerenbond* és essencialment una institució catòlica. El seu fundador era un capellà, i un capellà profundament apostòlic. Tota la institució és impregnada d'esperit cristià.

Les manifestacions de vida religiosa van barrejades amb les altres. De les 5.103 conferències donades l'any 1927, n'hi hagué 755 sobre temes religiosos o morals. Les seccions del *Boerenbond* organitzen per a llurs membres retrets i recolliments. En els pobles, l'ànima de la *gilde* local és el rector. Les revistes del *Boerenbond* publiquen al costat d'articles agrícoles articles religiosos.

Inspirant-se de la concepció cristiana de la societat, els fundadors del *Boerenbond* han fet d'aquest una associació de pares de família. I si, en els darrers anys, ha semblat útil de fundar en el si de la gran associació una organització de joventuts, aquesta depèn d'aquella.

Aquest caràcter ardidament cristià ha estat una de les causes d'èxit de l'empresa. El pagès flamenc és molt catòlic; forma la part més catòlica de la nostra població. Ell té confiança en el seu rector; una institució sostinguda pel clergat li inspira confiança. El *Boerenbond* no hauria pogut reeixir com ho ha fet sense l'ajut del clergat.

Al principi, és cert, les crítiques no li foren pas estalviades. Posar sota l'etiqueta catòlica l'assegurança del bestià! Barrejar els capellans a la compra dels adobs i de la llavor! Però el *Boerenbond* ha sabut evitar les exageracions. El capellà no es barreja directament a les qüestions econòmiques, però ell és, en certa manera, el garant de l'empresa. Garantia purament moral, però quant preada.

En tots casos l'experiència ha mostrat que el *Boerenbond* presenta una eficàcia religiosa remarcable. Gràcies a ell, el socialisme ha topat contra un mur quan ha volgut penetrar els camps flamencs. Tots els avantatges que hauria pogut lluir als ulls dels pagesos, el *Boerenbond* els hi havia ja procurat. I a racés del mur d'adobs, llavors, màquines agrícoles, assegurances de bestiar i caixes Raiffeisen, que el *Boerenbond* ha aixecat entorn de la classe agrícola flamenca, el capellà pot exercir el seu ministeri sacerdotal i treballar per al Reialme de Crist en les ànimes, sense por a la invasió del materialisme.

El Boerenbond *i la política*

El *Boerenbond* també ha sabut resoldre la qüestió de les relacions entre el polític i l'econòmic amb un seny digne de servir d'exemple.

Quan, després de la guerra, els demòcrates cristians s'han preocupat de tenir representants propis al Parlament, el *Boerenbond* ha creat un organisme especial, les federacions de districte.

Aquestes federacions no formen intermediaris entre les *gildes* locals i l'organisme central; tenen una vida autònoma i una activitat pròpia; s'ocupen dels interessos de llur regió, i especialment de la representació política dels agricultors. Així, el consell central resta estrany a la política, i les federacions de districte que arrangen la política dels pagesos resten estranyes a l'organització econòmica.

El Boerenbond *i l'esdevenidor del cooperativisme*

D'alguns mesos ençà, el *Boerenbond* sembla preparar-se a noves conquestes d'un altre ordre, que presenten, des del punt de vista del reformisme social, un interès particular.

Hem vist que els fons dipositats al *Boerenbond* pugen a prop de mil milions. D'aquest capital, la meitat si fa no fa està collocada en valors de Borsa. Però fins ara el *Boerenbond*, portant únicament la seva atenció sobre l'organització agrícola, s'havia limitat a administrar aquesta cartera com a bon pare de família, amb una prudència de vegades un xic estreta, i sense preocupar-se de pendre lloc entre les potències financieres del país.

De fet, és una de les primeres potències financieres de Bèlgica. D'un temps ençà, els seus directors es preocupen dels avantatges que podrien treure d'aquesta situació per a llur associació. Han fundat una Banca que fa llur servei financier; però aquesta Banca, la *Banca popular* de Lovaina, es limitava fins ara a operacions modestes.

Fa algunes setmanes, ha comprat a Brusselles un edifici immens encara no acabat, que la *Deutsche Bank* havia començat a construir durant la guerra i que havia deixat a mig fer quan els alemanys hagueren de retirar-se. A Anvers també, ha emprès treballs de construcció grandiosos. D'aquesta manera, concentraria a la capital i a la metròpoli comercial del país el seu servei financier a fi de pendre en les empreses industrials i comercials belgues el lloc que pot cobejar d'atènyer.

Aquesta entrada del *Boerenbond* en l'escena de l'alta finança té una valor simbòlica, car és l'entrada de la democràcia en la ciutadella més forta de l'aristocràcia, aristocràcia de diner, és veritat, però no menys autoritària i menyspreadora que l'aristocràcia de sang.

El *Boerenbond*, per ric que sigui, serva el seu caràcter democràtic d'associació de pagesos. El seu consell general es compon de catòlics, tècnics i jurisconsults, que compleixen aquestes funcions sense retribució o bé no rebent-ne sinó una retribució modesta. Les despeses d'administració són cobertes pel benefici que l'administració central es

reserva en les compres que fa per a les *gildes* locals, i que la priven de lliurar les mercaderies força més barates que no el comerç particular; i aquests beneficis són calculats segons les necessitats de l'administració. El *Boerenbond* presenta així aquesta rara característica, indici d'una valor moral excepcional, d'ésser una potència financiera que no enriqueix els seus directors, i que no aprofita sinó als cent mil modestos individus que ella agrupa sota la seva ègida.

Això mateix ha obligat, fins ara, el *Boerenbond* a una certa timidesa en les seves empreses financieres. Ha volgut assegurar-se un personal format en la casa i format segons l'esperit de la casa. Però el món de les finances és un món especial, els seus procediments són sovint especials també, per no dir un pitjor. El *Boerenbond* hauria pogut, assegurant-li un souarro, tenir al seu servei un director de banca amb la mà trencada en les subtileses de les finances. No ho ha volgut. Així mateix, no és fins ara que comença a comptar entre els homes, encara joves, que s'han format en el seu si, competències capaces de llançar-se al mig de l'alta finança i de poder plantar cara a les grans banques.

Charles Gide, professor d'economia política a la Universitat de París, pretén que el progrés social i la felicitat de la humanitat és en el descabdellament del cooperativisme. Considera el dia en què la finança privada, com la indústria i el comerç privats, hauran desaparegut per a fer lloc, en totes les formes de l'activitat econòmica, a la cooperativa. Fins ara, les cooperatives s'havien mostrat, regularment, tímides en llurs collocacions de diner. Però heus ací que amb el *Boerenbond* apareix una cooperativa disposant de cents de milions de la manera més segura i ferma. La meitat dels dipòsits que el *Boerenbond* té en caixa, són dipòsits a terme de dos, cinc o deu anys. Aquesta cooperativa pot, doncs, fer collocacions a llargs terminis, invertir fons en empreses que comencen i que no donaran rendiment fins d'ací un cert temps; pot, en una paraula, imitar l'abrivada de les grans empreses financieres capitalistes.

Ja hem assenyalat en una crònica anterior el lloc pres en la indústria per les cooperatives socialistes. Però el *Boerenbond* representa una potència financiera incomparablement més important. El *Boerenbond* obra en aquest moment un capítol ben interessant d'història econòmica.

JACQUES LECLERCQ

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

VILANIU, novella. Obres completes de *Narcís Oller*. Vol. II. E. Gili, edit. Llib. Catalònia.

S'escauen simultàniament mantes vindicacions qualificades dels nostres valors literaris tradicionals. Apart de les recents edicions de la "Barcino", la nova edició de les obres de Jacint Verdaguer, i aquesta aplega de tota la producció de Narcís Oller, en són exponents manifestos. Amb la diferència que la primera no pot comptar amb l'aquiescència ultrancera de l'autor, i en canvi, la publicació revisada dels textos literaris de l'Oller, és feta d'acord amb ell, en una convergència exemplar d'harmonització transigent, que és tota una lliçó.

Indubtablement, l'Oller segueix essent tant o més que mai un dels primers, sinó el primer, novellista d'ambient de casa nostra. La seva figura, al costat de la de Pin i Soler, Marian Vayreda i Martí Genís i Aguilar esment immancable oblidat per Montoliu en el seu estudi preliminar del primer volum) cobra avui una jerarquia efectiva i una valor consagrada. "Vilaniu" és una mostra característica de les qualitats personals i de la gran vocació novellística de Narcís Oller.

En aquesta obra, panorama social i polític d'una època i d'una població, pot dir-se que el veritable protagonista és l'ambient, el poble. Més i tot que en la bella figura de la Isabel de Galceran, que en la forta i rellevant del seu marit, i que en la simpàtica del jove Albert, l'autor ha sabut destacar el seu art en animar el conjunt. Tota la vida d'una ciutat petita, amb les seves mesquineses, costums, odis i rivalitats està admirablement descrita en aquestes pàgines. Cada detall de colorit, de psicologia o de tipisme hi és copsat amb ull amatent, i teixit com un element més de la visió homogènia que el novellista encerta a donar-nos.

"Vilaniu", així, fa costat a les bones novelles espanyoles del segle passat. El procediment narratiu, la tècnica descriptiva, l'estructura literària, van encara, com és natural, de cara enfora. El més intens, anímicament parlant, són els fets; l'anàlisi és un factor rudimentari al costat de la magnífica preeminència del colorisme corpori, de l'ambient. Del múltiple moviment exterior de "Vilaniu" a la individualitat introspectiva de "Tàntal", per xemple, hi ha tot un camí de provatures entremig. Però l'una cosa és tan essencial i tan positivament valuosa com l'altra en l'inventari de la nostra novella moderna. La riquesa d'elements i l'habilitat i el mestratge amb què l'autor els juga i els mou, en "Vilaniu", són real-

ment propis d'un gran novellista. I ben cert que altrament no hauria pogut reeixir a recrear, sense fallides, un quadro vivent de tanta magnitud, com és el petit món de passions i de figures d'una urbs de segon ordre.

Però, apart i tot d'aquesta valor literària, resta encara per ponderar la immensa vàlua documental de l'obra de Nàrcís Oller. El verisme de les seves descripcions i episodis no és solament un guany de fidelitat artística. És també la directa observació d'un moment històric, preservat amb tota frescor fins avui, per a nosaltres, mercès a la ploma de l'autor. En aquest sentit, tota la producció novellística de Narcís Oller, des de "La febre d'or" a "Vilaniu", serà sempre una font autèntica i abundosa per a la coneixença del nostre segle XIX, en els molts aspectes d'interès que ell ofereix, tant en el barcelonisme d'efervescència renovadora, com en les lluites polítiques foranes.

Entre Vilanova i Maragall, Narcís Oller, ens presenta el ritme de la nostra vida collectiva en transformació, no com l'obra exclusiva d'un costumista o d'un líric, ni com un èpic de la modernitat social en embrió, sinó com un pintor de grans temes, sintetitzador d'un estat popular exhaurit, ric de suggestions i de substància pairal.

"Vilaniu"—com "Sang Nova", "La família dels Garrigas" i la "Mercè de Bellamata", per exemple—respon, doncs, a totes aquestes remarques. El sentit d'observació i la comprensió de l'esperit popular de Narcís Oller, es completen en aquesta obra amb la coneixença íntima i psicològica de l'ambient polític. I tot plegat dóna un encís a la lectura superior al mateix argument, la tràgica fi del qual arriba totjust a fer-hi de contrapès.—O. SALTOR.

LES REVISTES

Les reproduccions i reduccions d'altri fetes en aquesta secció, tenen només caràcter documental; la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

UNA NOVA FORMA D'ART: EL CONTACTE AMB "TOTA LA REALITAT". - A l'*Ami du Clergé*, de 26 juliol 1928. - Causerie sur les Revues.

A propòsit d'un article de Jean de Pierrefeu a *Nouvelles littéraires* (14 abril 1928), parlant d'"El cas de Baudelaire", diu que si bé haurien pensat de no parlar-ne, no volen deixar passar les errors que es propaguen amb aquesta ocasió. "Admetem que en aquest femer hi hagi perles, i que siguin admirades, ja que són admirables. Però que hom vulgui, en lloc de presentar-les extretes de la seva ganga

pudent, demostrar-nos que llur esclat els ve del fang que les embruta, és massa! En nom de la filosofia, de l'estètica i del bon sentit, protestem."

No volen fer-ne una acusació a M. de Pierrefeu: "les seves idees són corrents entre un cert grup de la crítica literària: ell no ha fet més que resumir-les i aplicar-les a una espècie característica."

Hi ha "un cas Baudelaire", o millor, dos problemes: un de social, i un de privat o personal.

El primer, de què s'ocupa principalment M. Pierrefeu, pot ennunciar-se així: Com és que Baudelaire, després de cinquanta anys de silenci i d'oblit, es troba de cop i volta enlairat al nivell dels genis indiscutibles de la literatura francesa? És cert que molts autors desconeguts o desafavorits per les circumstàncies han triomfat més endavant. Però en aquests casos l'opinió ha passat simplement del desconeixement al coneixement. "No és així el cas de Baudelaire, que era en el seu temps perfectament conegut, i encara cèlebre, d'una celebritat infamant, és cert, però que contribuí a escampar als quatre vents tots els detalls de la seva vida i de la seva obra literària."

És tracta de veure l'antinomia dels dos termes del problema que posa la glorificació actual d'un home fins ara deshonorat per causes que no han deixat de subsistir, sense que n'hi hagi cap de nova que n'hagi destruït la indiscutible legitimitat. Per què, si cap fet nou s'ha produït, aquesta revisió del procés de Baudelaire?

La resposta que donen els moderns apologistes de Baudelaire es resumeix en aquestes ratlles de Pierrefeu: "fins a Baudelaire, la poesia resta en el pla de la moral i el bon to: és una poesia de gent com cal, de bons ciutadans, fins de pares de família, malgrat les audàcies de Musset... Calia per a que les "Flors del Mal" fossin admirades com mereixien, sense reserves hipòcrites, que una veritable revolució moral vingués a modificar no solament l'esperit de la gent de lletres sinó també el del públic... Aquesta revolució ha consistit en una més gran independència de l'art enfront de la moral i de les convencions socials, que donen en el pla literari la flor seca de l'academicisme: en l'acostament de l'art i de la realitat interior i també exterior, que comprèn els aspectes de la modernitat, les lletjors de la vida quotidiana. I és picant de veure el dandy Baudelaire trobar tota la seva valor en l'atmosfera d'amoralitat, o millor, d'immoralitat naturalista que porta amb ella l'aspiració a la democràcia i la seva instauració en els costums d'una època (la nostra)."

Amb certes reserves, concedim que el fet és cert. Les antigues directives tradicionals i religioses del pensament popular han vist disminuïda la seva eficàcia. A la fallida dels principis de la intelligència ha correspost, naturalment, la disminució de la sensibilitat moral de la consciència en la voluntat, i lògicament una més lliure erupció de les passions de la carn.

El fons de la natura humana és invariable: el pecat original continua, amb tot el seu seguit de concupiscències desordenades. Però l'hàbit d'abandonar-s'hi acaba per disminuir-ne la lletjor, per atenuar la por de cometre-les, i fins per instaurar-les com a amigues i mestres en el lloc del bé en la consciència, cosa que és la negació de tota moral humana.

Vetaqui que l'art ha romput les cadenes i ha fugit de la vigilància de la moral. Tot pot llegir-se, dir-se, ensenyar-se. Doncs ara és l'hora de Baudelaire i dels seus. No són ells qui han variat, és la sensibilitat moral del medi ambient

que ha baixat al seu nivell. Per a un catòlic o un filòsof de bon sentit això és una vergonyosa decadència. Per a M. de Pierrefeu no és això, sinó una nova prova d'art, una evolució a l'actiu del pensament humà. I en això no podem estar d'acord. Deixem-lo parlar: ell diu que "Baudelaire ens ha facilitat el camí per a compendre que *tot allò que és real i humà és bell,* com diu el poble, i *tot allò que és bell és moral,* com diu l'artista, reservant-se el dret de modificar la noció de bellesa. Baudelaire s'ha enfonsat més que ningú en l'infern de la realitat, i s'ha enlairat més que cap altre vers els paradisos immaterials que ha cobert de meravellosos atractius. I aquest poeta que ha donat a la poesia l'aliment incomparable de la bellesa artificial... no ha pogut reeixir sinó a proporció de la seva immoralitat i de la seva familiaritat amb la realitat, que no és pas lluny de confondre's amb el mal en les nostres existències modernes."

Conclusió natural: "Visca la nova forma d'art que consisteix a pendre cada vegada més contacte amb la realitat, amb *tota la realitat humana.*"

No ens deixem enganyar per aquest eufemisme "*la realitat humana*: no és més que una manera acadèmica de designar les pitjors turpituds fisiològiques de la bèstia humana corrompuda que ha versificat Baudelaire en les "Flors del Mal". Pierrefeu diu que "aquesta familiaritat amb la realitat no és lluny de confondre's amb el mal en les nostres existències modernes". Què vol dir amb això? Creu que aquest *mal* desapareixerà en les societats futures quan s'hauran desfet de les convencions que encara hi pesen? La indigència filosòfica del seu article fa creure que no li desplau la teoria de la relativitat de la moral, com no li desplau la de la relativitat de la bellesa quan diu que tot artista té dret a modificar-ne la noció.

"Quants postulats, idees a priori i aberracions per a arribar a excusar i fins glorificar l'home que prostitueixi la seva intel·ligència i la seva imaginació al servei de les passions de què es mostra cínicament podrit fins al moll dels ossos!"

I com si el contacte amb la realitat en art no fos una cosa vella i la lluita entre la passió i la raó no s'hagués presentat sempre a l'home. És cert que si el vici no s'hagués presentat en un bell marc, aquest pot ésser objecte de contemplació estètica. "Però en el cas de Baudelaire és el mateix mal que s'exhibeix: la realitat amb què se'ns fa pendre contacte no és el vers sinó el contingut: no el mot, sinó la idea perversa, la imatge obscena que evoca: aquest és l'objecte de la pretesa nova forma d'art. I això és una pura contradicció en els termes. El mal no pot ésser bell, ni en conseqüència objecte d'art. Déu, infinita perfecció de l'ésser, és la bellesa per essència. El mal és la degradació de l'ésser fins als confins del no-res, la lletjor per essència... Tot el bé creat és eternalment preexistent en la font de tota bellesa, en el tipus diví, de què no és més que la còpia temporal. I no havent-hi cap mica de mal en l'essència divina, el mal no pot reflectir cap mica de bellesa. Només hi ha estètica del mal per l'home que es complau en la vista de les falses colors que li presenta la seva imaginació pervertida."

L'ateu, que no admet aquest argument, ha de triar entre negar el mal o negar la seva objectivitat estètica, negar que pugui considerar-se objecte d'art si l'art és, com tothom afirma, l'expressió de la bellesa. M. de Pierrefeu ha vist aquesta alternativa i s'inclina vers la primera hipòtesi, amb altres crítics *avançats:* sense veure la seva falsedat radical, i els enormes perills a l'individu i la societat que en foren lògica conseqüència.

L'artista no té altre remei que pendre de la realitat la *matèria* a què el seu talent dóna la forma estètica. Ningú li nega el dret al contacte amb la realitat. Però les dues exageracions són igualment censurables: la d'idealitzar l'art fins a fer-ne una pura ilusió de miratge tota subjectiva, i la de baixar a capes cada vegada més refractàries a l'expressió de la bellesa. Si en el primer cas desapareix la matèria, en el segon és la forma, i amb ella la veritat, perquè si l'artista baixa fins a un punt en què la matèria no pot donar cap bellesa de si, tota forma bella ha d'ésser produïda per la imaginació subjectiva i mentidera de l'artista.

I si, com una reacció a l'idealisme, ha vingut el realisme i ha estat ben acollit, i utilitzat en coses com la minuciosa recerca psicològica i l'estudi de les relacions de l'ànima i el cos, coses abans negligides, i de què pot extreure's veritable bellesa, no pot passar-se d'un cert límit: més avall, el *contacte amb la realitat* deixa d'ésser una forma d'art per convertir-se en un procediment de corrupció.

* * *

Un altre problema es posa a propòsit de Baudelaire, d'ordre privat i netament psciològic. "Com és que hom troba a les "Flors del Mal" uns accents tan bells de fe i de virtut barrejats als bruels de la blasfèmia, a les immundícies de la luxúria? Qui concep la coincidència de les dues inspiracions contràries en el mateix cervell, en el mateix instant, en la mateixa obra? Pot el pecador, mentre es complau en la seva caiguda, cantar un himne a la virtut? Aquest és el contrast que ofereix Baudelaire als seus biògrafs i crítics, l'enigma que els posa i que han intentat de resoldre, sense trobar, segons sembla, una solució satisfactòria."

Per als uns, massa indulgents, Baudelaire és un poeta catòlic. Tenia fe, creia en Déu, en el pecat original, en la vida futura, en l'infern i en el cel. Mal catòlic, és clar, en quant a la pràctica, però catòlic en la profunditat del seu pensament: les seves contradiccions s'expliquen per la compatibilitat de la permanència de la fe en la intelligència i el desordre dels costums.

No: Baudelaire no és un poeta catòlic amb caigudes intermitents. És cert que creia, però els temes de la musa són sempre pagans, exòtics, i ningú podrà dir que sigui la seva una obra catòlica, encara que en un recó de consciència l'autor tingui sentiments catòlics que a vegades com llampecs surtin i contrastin amb les blasfèmies de les seves furors poètiques..

D'altres crítics creuen que les violentes antitesis de Baudelaire provenen de la seva voluntat orgullosa de *posar* davant de la posteritat, de fer el monstruós per a *épater* els seus lectors: no hi hauria en això més veritat que en l'exhibició dels seus vicis, i tot plegat seria una forma de cercar els contrastos que usaria com a romàntic d'imaginació que era, menyspreant tota versemblança.

Si l'anterior explicació donava massa valor al seu catolicisme, aquesta no n'hi dóna prou. Tampoc n'hi dóna, de manera més radical, la que dóna M. de Pierrefeu. Segons ell, Baudelaire era un incrèdul. Si a vegades usa termes del vocabulari religiós, no són sinó mots en què no hi ha més que allò que hi posa la seva imaginació d'artista. Així per a fugir a vegades de l'*infern de la realitat* (la disbauxa) es construeix paradisos immaterials, on s'enfila a vegades per a donar-se el gust d'oblidar les seves turpituds en un joc refinat.

Després d'això, qui parla de religió En Baudelaire? Tota l'aparença que en té no és si no ficció, més meritòria quan s'enlaira perquè pren per punt de partida els baixos fons de la immoralitat.

Tot i la poca simpatia que sentim per ell, creiem exagerada la caricatura de l'home que, segons això, enlairaria el seu art a mesura que ell s'abaixaria. No cal cercar gaire per a trobar la solució: ell l'ha posada, i ben clarament, en la seva obra:

Quan entre els disbauxats l'duba blanca i vermella
arriba amb l'Ideal rosegador
per obra d'un misteri venjador
en la bèstia ensopida un àngel es desvetlla.

I encara:

El llarg, el vell Remordiment, podem escanyar
que viu, es retorç, es belluga,
i es nodreix de nosaltres com el cuc del fossar
com del roure l'eruga?

Després d'això, com afirmar que l'"Ideal" de Baudelaire és un paradís de delícies, si ell el presenta dolorós, rosegador, venjador, acompanyat de l'implacable Remordiment?

La veritat és una altra, molt més senzilla: no hi ha confés que no l'hagi trobada en algun habituat del vici impur. La fe no és destruïda pel pecat, sinó que a vegades, al contrari, ve com a reacció a representar remordiments i sancions. A mesura que la desviació passional s'accentua vénen les concessions perilloses, les capitulacions de la consciència i en un moment donat, la revolta de la blasfèmia, que avergonyeix el mateix viciós quan ja ha passat.

Aquest és el de Baudlaire. Allò que ens diu l'Ideal, del Remordiment duu la marca de la sinceritat: no és un *poseur* i el seu sofriment moral no és una mentida. La fe el destorba, i ell la rebutja amb violència per tal de deixar lliure el camp al vici: d'això ve a vegades el seu satanisme, i també la alternància incoerent de poesies obscenes, bones, indiferents, gairebé cristianes, blasfemes, que reflecten segons els moments les situacions de la seva consciència.

Vetaquí el misteri d'aquest gènere on M. de Pierrefeu veu *una nova mena d'art*. I tant és així que Baudelaire féu una mort cristiana (31 agost 1867).

Baudelaire és un personatge perfectament repugnant. Si en parlem és per respecte a la veritat, davant d'una escola que pretén ressuscitar-lo. En quant al recull de les seves poesies, *Les flors del Mal*, malgrat tota la publicitat que se li fa, resta un llibre innoble, que té el seu lloc a l'Índex i prohibida de dret natural la seva lectura.

El cas de Baudelaire no és únic i la teoria de M. J. de Pierrefeu s'estén cada vegada més, fins entre els escriptors catòlics, és admès a vegades el *dret estètic* del literat i del seu públic de posar-se en contacte amb *tota la realitat humana*. Contra d'aquesta aberració prenys de les pitjors conseqüències per la moralitat pública, tot home de seny, tot cristià, ha de protestar en nom de la docta raó, del bon sentit i de la fe.

EL PROCÉS DEL CRISTIANISME, per R. Kremer, a *La Cité Chrétienne*, Brusselles, 5 juny 1928.

L'A. en parlar del llibre de Charles Rouvre sobre *August Comte i el Catolicisme*, diu que ja fa segles que hom pretèn d'instruir-lo. Hom cita l'Església a comparescència davant el tribunal de la ciència, o d'això que en diuen la "consciència humana". Aquests individus s'atribueixen un mandat natural, per l'estil dels escribes que inquirien en temps de Crist, el que Crist deia i feia i el que feien i deien els seus deixebles. Generalment parlant, podem dir que com més minsa és la seva competència, més arrogant es produeix l'home a demanar el procés del cristianisme.

Un procediment comú als adversaris de l'Església és de donar-ne primerament una idea, un concepte, una imatge inexacta, contra la qual es llancen a combatre. Conscientment o no, el que ells ataquen és una caricatura de l'Església. Així, llurs crítiques són ben vanes per a aquell qui sap restablir els fets; això no vol dir que no puguin pertorbar els esperits menys informats, sobretot en les qüestions complexes. I la complexitat és pertot en el dogma, la moral i la vida de l'Església. Per a l'esguard artificial, res de més fàcil que trobar contradiccions en els aspectes parcials d'aquesta realitat immensa, Per a la intelligència qui mira a fons, tot s'harmonitza en la doctrina i les institucions eclesiàstiques, i aquesta unitat d'elements a primera vista divergents és una marca segura de la divinitat.

Aquests procediments d'inexactitud en la imatge de l'Església. diu l'A. poden ésser remarcats en la introducció i en alguns altres passatges del llibre de M. Charles de Rouvre sobre *August Comte i el Catolicisme*, dins la collecció "Cristianisme" de la casa Rideer, de París. Recolzant sobre els primers assaigs de Comte, l'esmentat Rouvre el mostra preocupat sempre de fundar l'ordre social sobre una base religiosa; però aquesta religió no és el catolicisme. Aquest semblant mort o moribund, somnia reemplaçar-lo per una creació nova i atea destinada a tenir sobre la societat moderna la influència que el catolicisme tingué a l'Edat Mitja. Conta que Clotilde de Vaux no féu sinó reanimar un pensament sempre present i precipitar l'elaboració de la imitació ridícula de catolicisme que fou la religió positiva. Altrament, la follia de què per dues vegades fou atès August Couete i que degué romandre latent en altres avinenteses, es manifesta prou clarament en les provilitats i minúcies del culte que va inventar. El desig de superar l'Església catòlica li fa pujar fins a nou el nombre dels "sagraments". Les cerimònies que en l'Església tenen una valor d'educació o de decòrum prenen per a ell un caràcter immutable. Res de més còmic que la constitució de la biblioteca positivista amb les seves cent cinquanta obres repartides en categories de trenta o de seixanta.

Encara—afegeix l'A.—, el pare de la religió de la humanitat oblida que l'eficàcia mateixa simplement psicològica de la religió i dels ritus ve abans de tot de la creença que els anima. Una cosa és adorar Déu "Creador del cel i de la terra", adreçar-li pregàries i una altra cosa és adreçar-se al conjunt de la humanitat, pregar, venerar, remerciar un ésser collectiu, la major part del qual no té existència objectiva, segons la doctrina positivista.

Però allí on Rouvre es foravia enterament, és en la idea que es fa de Crist i de l'Església i del judici que n'emet. Car ja pot dir que ell no vol jutjar més que d'un punt de vista humà i insinuar que reserva el de la fe. Una fe que contradiu allò que és establert humanament, és clar, no pot ésser vertadera. I és així que al fons ho entén Rouvre. Sotmetre's a l'Església és ajovar-se. La història del Cristianisme és resumida en aquesta frase: "Durant un mil·lenari no és més que una piràmide de privilegiats enginyant-se a xuclar en proporció a l'apetit de cadascú, la dissortada vaca de llet comuna, el pobre poble".

Aquesta Església no pot, segons Rouvre, apel·lar a Jesús. La descripció del Crist és, segons Kremer, una bajanada tolstoiana. És un predicador essencialment revolucionari de la fraternitat. És "el portantveu dels libertaris de tots els temps, és el vagabund adorable qui camina pels deserts del món, per a ésser l'únic conhort dels dolços i dels pacífics. Aquest Jesús no és submís a cap llei, si no és la d'amar". També "un cristià qui, per exemple, s'inspirés únicament en aquestes tres sentències: "Una sola cosa és necessària", "el meu reialme no és d'aquest món" i "doneu al Cèsar ço qui és del Cèsar", aquest cristià no prestaria cap interès ni a la forma ni a l'esdevenidor de les societats: seria la mateixa indiferència, i la seva caritat cristiana ignoraria tota solidaritat humana". També és fa l'honor a Sant Pau d'haver instituït, malgrat Jesús, l'Església que és una escola de solidaritat.

Però Sant Pau, que coneixia Jesús més bé que no pas els nostres exegetes anomenats radicals, protestaria contra aquestes fantasies.

ÉS MIRACULOSA L'ESTIGMATITZACIÓ DE LA NOIA DE KONNERSREUTH?, consulta a *La Cité Chrétienne*, 5 de juliol 1927.

En el número de LA PARAULA CRISTIANA corresponent al mes de juny d'enguany, parlàvem del cas de Teresa Veumann, la noia estigmatitzada de Konnersreuth. A propòsit d'aquest cas, hom pregunta a *La Cité Chrétienne* en què es basa l'Església per a declarar miraculosos fets d'aquesta mena, donat que els metges, en els casos més extraordinaris, es limiten a declarar que no en coneixen l'explicació, i un dia o altre pot haver-n'hi alguna que potser es trobarà. Els conceptes amb què es produeix per a la seva resposta *La Cité Chrétienne*, no deixen d'ésser interessants.

És una qüestió que inquieta i preocupa bé als catòlics. En realitat, va més enllà del cas particular dels estigmatitzats; en aquesta qüestió es posa tot el problema dels miracles.

Primerament, quant als estigmatitzats, el millor consell que podem donar és de no donar-hi massa importància. La cosa important, en el cristianisme, és amar Déu i el proïsme, no distingir-se per fenòmens extraordinaris. Els grans sants que l'Església proposa a la nostra imitació no són estigmatitzats. Sant Francesc d'Assís és l'únic d'ells que ha estat estigmatitzat d'una manera visible; altrament, és el primer estigmatitzat conegut, i els seus estigmes es presentaven de ben altra manera que no en els estigmatitzats que hom ha conegut després.

Més, la major part dels estigmatitzats no són canonitzats. Al moment d'escriure aquestes ratlles, no recordo de cap sant o de cap santa degudament canonitzats, que hagi tingut els estigmes. Els místics més grans no han tingut els

estigmes. Tot això mostra bé que els estigmes són un fenomen al qual no s'ha de donar massa importància.

Fins i tot és bastant suspecte, pel seu caràcter estrany, pel fet que es produeix generalment en persones qui estan ja malaltes. També l'Església tracta els estigmatitzats com persones suspectes, i gairebé mai no es pronuncia sobre llur cas.

Ben entès, cal no negar la possibilitat dels estigmes. Déu pot evidentment acordar els estigmes a certes ànimes per a donar un senyal exterior de llur unió amb Ell; però tot admetent aquesta possibilitat, hom resta escèptic, en la major part dels casos, quan hom constata que els sants més grans, llevat Sant Francesc d'Assís, no han estat estigmatitzats.

Ara Déu pot donar els estigmes. Això és indiscutible. Per conseqüent, quan se'ns parla d'una estigmatitzada, no hem de negar *a priori* el caràcter miraculós dels seus estigmes. Cal reservar-nos i esperar.

Però com determinar el caràcter miraculós dels estigmes? El fet que els metges no saben explicar-los, no prova que són miraculosos. La ciència explica avui moltes de coses que no explicava ahir, demà n'explicarà que no les explica avui.

Aquesta qüestió és la que exposa a propòsit de tots els miracles, a propòsit de les guaricions de Lourdes, per exemple, o dels miracles que l'Església requereix per a les canonitzacions i que són miracles degudament ratificats com a tals.

Si l'Església no tenia més base d'apreciació que les conclusions medicals, es trobaria molt embarassada de concloure sobre el caràcter miraculós d'un fet. Afortunadament, per a determinar si un fet és miraculós, l'Església disposa de mitjans d'apreciació moral qui són més enllà de l'òrbita de la ciència.

Perquè un fet sigui declarat miraculós per l'Església, de primer cal, evidentment, que sigui científicament inexplicable, i cal després que les circumstàncies en què es produeix menin a reconèixer-hi la mà de Déu. Això és el que s'esdevé, quan, per exemple, el fet extraordinari en qüestió es produeix després de pregàries, quan tota avinentesa de suggestió és descartada (així quan per unes pregàries s'obté la guarició subitània i humanament inexplicable d'una criatura), o quan hi ha raons morals que expliquen la intervenció divina (sostenir la fe dels fidels, per exemple). El jutjament de l'Església s'inspira, doncs, de tot el conjunt de circumstàncies en què el fet s'és produït, i el jutjament dels metges no és sinó una etapa preliminar al jutjament de l'Església.

I el jutjament de l'Església sovint segueix de prop el fet de què es tracta, com és el cas en els processos de canonització. L'Església no espera a pronunciar-se que els fets hagin esdevingut llunyans i inverificables. Gosa perfectament pronunciar-se sobre fets presents, perquè disposa d'elements d'apreciació que li són propis i que no cauen dins el domini de la ciència.

L'APOSTOLAT SEGLAR, pòrtic d'*El Bon Pastor* en el núm. d'abril de 1928.

L'apostolat, dintre l'Església, és essencialment una funció de classe. Etimològicament, apòstol no vol pas dir propagandista, sinó enviat. La idea de missió ex-

pressa per a aquell ministeri era tan viva en la consciència cristiana, que fou la que inspirà el nom. Aquesta missió és, encara, acompanyada de la gràcia d'estat, ajut especial de Déu, d'ordre sobrenatural, que illumina la intelligència i reforça la voluntat i dóna a tot l'home aquella unció de crisma espiritual que no té cap apòstol espontani, per gran que sigui la ciència que l'adorni i el zel que l'animi. Al capdavall, cal tenir en compte que es tracta d'un afer sobrenatural, on les dots de naturalesa i els esforços del treball no són sinó ocasions per a fer baixar sobre les ànimes la gràcia de Déu, que és l'única que posseeix el secret de l'eficàcia.

Amb aquestes consideracions elementals, no volem pas que sigui refusat tot ajut dels seglars en la tasca de propaganda i ensenyament. Ben lluny de la nostra intenció. Res tan edificant com veure un Catecisme parroquial ben muntat on joves i senyoretes esmercen les hores de repòs a ensenyar la doctrina als infants, o escriptors catòlics que des del llibre o des del periòdic defensen la causa del Crist, que és la causa de les ànimes. L'Església ha de menester aquests ajuts dels seus fills no sacerdots, més que més allí on els sacerdots curtegin en nombre.

El que volíem dir és que qui no té missió autèntica d'apòstol no pot exercir aquesta funció nobilíssima. I qui diu apòstol, diu doctor, diu orientador, diu mestre. El seglar que se senti inflamat pel zel de l'apostolat, ha de córrer a posar-se a les ordres de la jerarquia, per si vol utilitzar-lo com a *ajudant d'apòstol*. Amb aquesta acceptació, que no li serà negada si reuneix les dots de rectitud i ciència necessàries, podrà ensenyar la doctrina, defensar la veritat, assenyalar el perill, sempre sota el control de l'autoritat legítima i disposat a plegar o a rectificar en qualsevol moment en què sigui trobar en error, voluntàriament o involuntària.

La innegable simpatia, i àdhuc suggestió que inspira un seglar apòstol, reporta algunes vegades perills, que poden arribar a extrems tan llastimosos i incomprensibles com els que, a França i a Itàlia, han obligat darrerament el Sobirà Pontífex a definir novament l'etern criteri catòlic sobre el dret d'educar i dirigir la joventut cristiana. Efecte d'aquella suggestió a què alludíem suara, homes sense fe havien arribat a ésser acceptats com a informadors del criteri de molts catòlics, especialment de molts joves, i a hores d'ara—aquí ja podem dir-ho—són molts encara els fidels, per no dir més, que no han sabut desencisar-se d'aquells prestigis nacionals, malgrat els seriosos advertiments del Papa.

Ací no passem aquest perill. No direm que alguna vegada no l'hàgim passat. No direm que la nostra infància no hagués vist capdavanters polítics que s'enduien l'adhesió dels catòlics, fins en matèries de religió, moltes vegades amb preferència als Pastors d'Israel i àdhuc al Pastor suprem.

Hem de vigilar molt la passió de partit, digui's política, digui's patriòtica. Tenim una Jerarquia divina que té promesa la infallibilitat. Quina necessitat tenim de doctors estranys? Tothom que vulgui defensar l'Església i els seus dogmes i preceptes morals, podrà tenir un lloc, però sempre sota els Enviats, mai per sobre d'ells, ni a llur costat. El dia que ens menessin els grans senyors mundans de l'oratòria, de la ciència, del poder, potser satisfaríem una passió política, però perdríem tota garantia d'infallibilitat i d'encert, i l'Església es veuria exposada a les tombarelles que acaben sempre per fer els interessos terrens, per nobles que altrament siguin.

PATERNITAT I AUTORITAT, per "Senex", a *Revue des Jeunes*, 25 agost de 1928, París.

És cert—diu l'autor—que el paper poc brillant que hom atorga a la família en el món d'avui, l'avantatge que sembla acordat al celibatari bellugadís sobre el pare de família vinculat a una obra fonamental, no influeix poc en el descoratjament que paralitza les naixences, efecte d'un "i per què fills!" que es pronuncia, sense que hi pensi, al cor del ciutadà apocat.

Amb tot, pot discutir-se que el Pare—amb majúscula, per a assenyalar que es tracta d'un paper i d'una potència de fons collectiu—no tingui drets davant la ciutat, drets socials de diverses categories, drets polítics? No és constructor, i primer constructor, i el Mestre de l'obra no té més autoritat en la treballada, a prorrata de la seva qualitat i actuació? Déu creador no és, per això, Providència, i creuríeu que Aquell qui dóna la vida l'abandona al capricі del primer legislador de la cantonada, ignorant de la Llei eterna?

La glòria íntima del Pare és de donar la vida, ell també; el pare sent vibrar entorn del seu front l'aurèola dels patriarques. És "Pare de la Pàtria", d'on el nom mateix, *Pàtria*, significa la *cosa paterna*. És "Pare dels pobles" en petit, sense que el seu paper sigui petit. El pare significa una línia que penetra dins la raça, que consolida la nació amb aportacions novelles, amb matrimonis, amb la constitució de nusos de força, d'elements d'enllaç físic i espiritual, com en un fil sòlid. Quan ell diu "els meus fills", es tracta dels seus fills; però també es tracta dels fills dels seus fills, dels qui formaran entre ells aliances com la seva, dels qui en naixeran, obrint com més anirà més les branques de l'arbre genealògic i multiplicant-ne els rams. Repareu com el terrer nacional és tapissat de verdor i jaspejat de bells fruits per aquests troncs d'un gris fosc que, ara ací ara allà, pugen drets, severs, poc gormands de saba per a si mateixos, adreçant més alt i més lluny l'esperit de l'espècie i la llecor de la terra.

Tot és paternitat sobre la terra, i la paternitat no seria res? Donaria i no vigilaria el do? Fundaria l'esdevenidor i no tindria res a veure en les direccions que l'esdevenidor pot prendre? Altres decidirien d'aquest esdevenidor, àdhuc bo i dient, potser, que ho fan en nom d'ella, en nom de la paternitat, però sense que ella en sabés res i sense que en el moment que es decideix la tria i es precisen les influències, hom es dignés distingir-la d'un celibatari tronat o d'un perdut?

I de vegades és així. Qualsevol que hi reflexionarà un moment serà esbalaït de veure que un pare de família, amb deu fills, no fa més pes electoral que un vividor sense llar i sense ofici ni benefici, o que un vagabund ignar. Un home val un home, diu la llei, i això, en aquest punt, és com de dir: "Un palet val una font". Això es tradueix en menyspreu per a la vida, o bé en una insuportable inconsciència.

Els Pares es mereixen més. Les "ànimes" que ells representen són les que compten abans de tot en els censos del nostre poble. Llurs respirs junts formen la respiració de la Pàtria, llurs virtuts crien la força social. Les mides del nivell de la ciutat són preses en la casa, tota mena de mides; però sobretot les espirituals, com les que prenen els àngels de l'Apocalipsi amb llurs canes d'or. Les pedres de la llar i les pedres del Palau de Justícia, del Parlament, de la Casa de la Vila, de la Borsa del Comerç o de la Borsa del Treball són de la mateixa pedrera. Escandalleu la llar i sabreu, a un moment donat, què és un poble. La

vida humana es construeix per pisos, i la seva solidesa, el seu progrés depenen principalment dels primers carreus.

Adés alludia a la professió com a font de drets cívics, perquè una política de la professió, i en particular una representació professional, són, al meu veure, necessitats gairebé de la mateixa categoria d'una política i d'una representació familiars. Però les dues qüestions es compenetren; sempre es tracta de deixar governar aquells que creen, sigui vida, sigui riquesa, i hom convindrà que la primera riquesa és encara la vida. La vida dóna tot: l'home i la riquesa, el productor i el producte. L'agent de vida, el fundador, el guardià, el tutor, l'inspirador, el promotor de vida és, doncs, el primer amb dret d'un grup social ben organitzat i en ordre.

Hom comprèn que en una societat guerrera el soldat predomini; en una societat comercial, el mercader; en un grup en querelles, l'advocat, etc. Però si som una pàtria completa, en què l'ordre natural de la vida pugui esbadiar-se, cal veure a la base el Pare, al cim una paternitat eixida de la seva; entre els dos, entre l'autoritat i la família, que és la unitat social, un sistema de comunicacions regulars, de control mutu, sense el qual ens trobem encara en una anarquia relativa, fora dels camins de la naturalesa i de les condicions morals, socials, polítiques d'una prosperitat veritable.

No és convingut unànimement que la família ha de subordinar-se, ha de consentir a l'impost de la sang i a tot altre impost, consagrar-se a formar ciutadans zelosos, clarividents, útils? Això és una obligació de la petita collectivitat vers la gran, i el cap d'aquesta petita collectivitat en respon. I coneixeu deures que no suposin o no creïn cap dret? Seria un esclau, la família, subjecte de dret sense ésser-ne en cap grau l'òrgan? Això no es pot sostenir.

VIDA RELIGIOSA I MORAL

EL PROTESTANTISME ESCANDINAU.—Atacat per diverses bandes, el poder de les Esglésies d'Estat resta encara considerable, al segle XIX i àdhuc als nostres dies. Els val molt l'assistència del poder civil; així i tot, a desgrat de llur aparença externa, presenten en llur estructura interna senyals de feblesa com a conseqüència de la manca d'unitat de doctrina i d'autoritat espiritual.

A Dinamarca.—A Dinamarca hi ha nombroses comunitats lliures fora de l'Església oficial; però la major part són d'importació, per exemple: baptistes, metodistes, espiritistes, teòsofs. Però a part d'aquests, dintre la mateixa Església d'Estat hi ha corrents d'idees diversos, diferents tendències doctrinals, fruit lògic del principi luterà de l'examen lliure. La formació racionalista donada als joves pastors no pot afavorir la unitat; entre alguns d'ells, els efectes arriben fins a negar dogmes essencials com la divinitat de Crist i la seva Resurrecció.

Esgarrifat dels perills que certs corrents dissolvents aportaven a l'Església danesa, ja fa temps, un pastor rural, Nicolau-Frederic Grundtvig, esdevingut d'aleshores ençà cèlebre en tota l'Escandinàvia, va voler reaccionar-hi en contra. Teòleg ortodox i enemic del racionalisme, intentava també recolzar la religió sobre el patriotisme. Va estudiar l'antiguitat danesa, la història i la literatura dels vells escandinaus per a retrobar-hi l'esperit i les tradicions de la seva raça, que volia inculcar a les generacions joves de la seva època. Es lliurà, sobretot, a una tasca educativa, veient en l'educació el mitjà més segur de fer penetrar en la joventut—i per ella en tot el món danès—les idees de reforma que ell agombolava, com diu Dom Clause en la revista *L'Unité dans la lumière,* de 10 d'octubre de 1927.

Amb aquest objecte va crear la "Folkchojskole"—una mena d'Universitat popular, millor diríem, encara, pagesa o rural—que els seus compatriotes esguarden encara avui com la part més original de llur civilització. El seu exemple ha estat seguit per nombrosos deixebles, i avui hi ha a Dinamarca moltes d'aquestes altes escoles, en les quals joves i noies de divuit a vint-i-cinc anys van a rebre durant un o dos semestres una formació general, tant intellectual com moral.

Aquest moviment ha deixat rastres notables a Dinamarca. Hi ha tornat a donar certa vida el luteranisme, fora de l'Església d'Estat, durant una cinquantena d'anys.

L'Església d'Estat perd la seva influència en el poble, la massa del qual es deixa influenciar per les doctrines positivistes i materialistes de Jordi Brandès.

Johannes Joergensen (l'autor de la notable i coneguda vida de Sant Francesc d'Assís), en la seva joventut s'havia deixat influenciar també per Brandès; després se'n va deseixir, car va adonar-se dels efectes nefastos de les seves docrines i va tornar al seu cristianisme d'infant, però superant-lo, és a dir, es va donar de ple al catolicisme. D'altres escriptors s'han separat de Brandès i gairebé tots han adoptat tesis espiritualistes.

Noruega.—A Noruega sembla encara més accentuada la davallada dels protestants vers el racionalisme i l'indiferentisme. A Noruega el modernisme encara guanya terreny, quan a Suècia i a Dinamarca s'assenyala ja una reacció en contra. El pastor Krogh-Tonning constatava amb pena aquesta evolució vers el liberalisme radical que feia impossible en l'Església d'Estat l'autoritat suprema en matèria doctrinal, necessària per a decidir sobre els punts controvertits. No podent trobar-la entre els seus, va anar a cercar-la a l'Església Romana, dins de la qual va ésser rebut el dia 13 de juny de 1911. Certs catòlics, tant a Escandinàvia com a altres bandes, esperaven que la conversió d'aquest piadós i savi doctor donaria impulsió a un gran moviment de retorn vers l'Església, com el moviment d'Oxford, que va seguir l'abjuració de Newman. Però no va ésser així. La conversió de Krogh-Tonning va ésser molt comentada, però no va tenir imitadors de la categoria. Fins més cap ençà no s'han assenyalat altres conversions remarcables, com per exemple, la de la gran novellista Sigrid Undset i la del professor Lars Eskeland. El nombre de noruecs catòlics (uns 3.000) no ha variat gaire de Krogh-Tonning ençà.

I és que realment en el poble noruec hi ha un prejudici pregon i tenaç vers l'Església Catòlica. La rel principal d'aquest prejudici potser és la idea que allí tenen que l'Església Catòlica sent odi contra el protestant. Expliquem-nos: allí reconeixen, per exemple, que l'Església Catòlica esguarda amb amor fraternal l'ortodox, l'israelita; però es creuen que no veu, amb amor igual, un germà en un protestant.

De tota manera, sembla que una inquietud, com més va més exigent, entre els esperits selectes, davant la disgregació interna del protestantisme oficial, els mena poc a poc vers una situació en la qual l'enyorança de quelcom de sòlid i de profundament humà potser pot tenir-se com un principi de retorn a la gran Mare comuna, l'Església de Roma.

Suècia.—A Suècia el luteranisme encara és fort. Però l'església sueca porta dins d'ella un germen de feblesa, que li ve de la mentalitat de la seva clerecia. La major part d'aquesta s'és deixada influenciar també per corrents racionalistes d'Alemanya. Alguns intentaren crear un contra-corrent davant aquestes tendències: a això respon l'anomenat "moviment d'Upsala". L'any 1908 va iniciar-se en aquesta ciutat, dins un grup d'estudiants. Basat sobre el patriotisme i sobre una pietat sincera, recorda el grundtvigianisme danès. Abandonant l'individualisme luterà,

els seus iniciadors volen realitzar dins l'Església de Suècia el concepte de societat eclesiàstica. A fi d'estimular la pietat dels fidels, hom retorna a les formes exteriors del culte catòlic: ornaments, flors i llums als altars, cant de Vespres i d'himnes de l'Edat Mitjana.

Els instigadors d'aquest moviment van ésser Manfred Bjorgvist, després l'arquebisbe d'Upsala, Nathan Soederblom, molt apreciat actualment dins el món protestant, d'ença de la Conferència d'Estocolm.

Però el moviment d'Upsala no arriba a fi de bé, perquè la pietat catòlica dels seus adeptes ha de nodrir-se d'una teologia que ho és menys. Aquesta teologia és més o menys modernista i el seu credo resta vague, fins i tot en punts essencials com el dogma de la Trinitat i de la divinitat de Jesucrist. El mateix arquebisbe Soederblom es dóna compte d'aquest iblogisme, car quan va convocar a Estocolm la Conferència destinada a establir la unitat entre totes les esglésies protestants del món, la va intitular "Conferència universal del *cristianisme pràctic*", reconeixent per això, probablement, la impossibilitat de fer la unió sobre el terreny dogmàtic.

Tots aquests fets, aquestes temptatives, demostren pla bé que hom no està satisfet d'allí on és. Aquest tirar cadascú pel seu cantó descoratja els esperits qui més sincerament persegueixen aquell punt fort on poder recolzar l'existència racional.

LITERATURA MODERNA?—Vivim en un temps en què sembla que els sentiments desordenats siguin els únics dignes d'ésser contats, d'ésser estudiats, d'ésser matèria d'art. Les passions romàntiques servaran grandesa en llur grandiloqüència; llur violència, que sovint no era més que literatura, tenia crits humans que podien fer vibrar altres cors. Però és perquè aquests vells com el món han servit massa i ja no tenen gust, que els nostres autors joves no es complauen més que en allò anormal, que només els solliciten les misèries morals pitjors, que no s'interessen sinó per allò que passa en el subsconscient? Adhuc aquells qui creuen en l'ànima ens la mostren sotmesa a la fatalitat dels instints, i, en les lluites de les passions, sempre vençuda—i vençuda sense combat.

Els escriptors de l'hora actual, quan un hom s'estranya de la tria de llurs temes, responen que tot el que hi ha en la naturalesa és digne d'ésser estudiat amb un interès igual: aleshores com és que desdenyen per endavant els sentiments generosos, encara que els anomenin instints? Car, en fi, l'amor conjugal, l'amor maternal, la tendresa familiar, tot això també existeix en el cor dels homes. I puix que és convingut que l'home és un animal religiós, per què no observar més que certes aberracions d'un fals misticisme, i mai l'anhel de puresa, el desig de perfecció, l'amor de la veritat?

Aquests conceptes expressava Georges Goyau en un comentari a "Deux petits hommes et leur mère", d'Henriette Charasson, en *La Vie catholique*.

Gairebé isòcronament el nostre culte collaborador Manuel de Montoliu s'expressava en termes semblants, a *La Veu de Catalunya*, quan feia

remarcar que és hora de dir en veu alta als nostres escriptors, que hi ha un gènere de narracions que no pertany ni pot pertànyer al camp de l'art literari; narracions que malgrat puguin ésser escrites en les condicions més excellents d'estil, són purament i exclusivament "documents" de la vida humana; narracions que estarien en el seu lloc en un expedient judicial o en un estudi sociològic, i que, per consegüent, no haurien d'ésser venudes públicament com a obres literàries, sinó posades en mans dels qui en poguessin treure profit o alliçonament per al bé de l'individu i de la societat. Cal fer observar als autors i als lectors, que, modernament, la literatura i sobretot la novellística està constituïda per una enorme massa de purs documents desplaçats, que no tenen res a veure amb l'art de la literatura. Així es concretava el pensament de Manuel de Montoliu.

Per altra part, d'aquesta literatura s'ha dit que era la literatura "moderna". És a dir, doncs, que el "modern" seria el mòrbid, el subconscient, la tristesa fatalista, que no són, l'una cosa i l'altra, més que formes repetides de les tares que en podem dir tan velles com totes les decadències? Si l'anomenada "inquietud moderna" ha de fer cap aquí, trista ventura la ventura d'aquesta tan campanejada inquietud. Sanitud és el que cal, optimisme, humanisme del sa, del bo, del robust; ni deliqüescències ni putrefaccions, ni embadaliments babaus ni truculència tavernària, ni ingenuïtat d'ànima de càntir, ni filosofia de burdell, ni nyèbits ni malats, homes! Amb totes les coses dels homes; sí, amb totes les coses! amb dignitat, és a dir, amb sentit de bellesa, verament tal, complert, humà, es pot tocar qualsevol tema; però acantonar tot vers els cantons mesquins, miserables, derrotistes i materials, no val. Totes les coses dels homes, sí; i per tant les seves aspiracions altes, nobles, ideals, també; els seus grans jocs d'esperit, les seves ambicions divines.

Les grans figures del Pontificat: Pius X.—Brunetière, en la Història de l'Església, havia escrit que quan s'acaba un gran destí, un altre gran destí comença. El món ha celebrat el 25 aniversari de la mort de Lleó XIII i el mateix món ha commemorat el 25 aniversari de la promoció a la magistratura suprema universal de Pius X. Dins el mateix ordre de la fe, del dogma, de la moral i de la jerarquia, dues figures podríem dir idèntiques, però alhora ben diverses en llur temperament.

Per alguns sectors s'ha pretès abocar un cert descrèdit *humà* damunt la figura de Pius X; aquella part de món banal que de Lleó XIII no sabé percebre sinó l'esclat extern de parenceria humana i que no s'encremà al seu foc interior, no havent sabut adonar-se d'això, tampoc, en el gloriós Pius X, creà entorn d'aquest la llegenda difusa de la seva pretesa grisor.

No hi fa res: el dring de la vàlua de debò s'imposa a les concepcions carrinclones de la part de món banal i la glòria de Pius X és summa.

Mentrestant el poble—el *poble senzill*, i senzill no vol dir pas que no compti eminències de molts ordres—, guiat per la llum d'aquesta glòria suprema, ha fet i manté la corrua vers la tomba on jauen les despulles de Pius X, perquè en percep l'olor de santedat.

Tant se val si els pedants pretenen desacreditar Pius X amb l'estigma de la grisor: Pius X va ésser i representa el tipus vigilant, zelosíssim i vident i al mateix temps, enèrgic, gran conduïdor. Pius X serà recordat sempre com el debellador del Modernisme, que d'aleshores encà està desarmat. I no ens sabem estar de recordar ací la semblança que l'insigne Cardenal Mercier en feia, pocs mesos després del traspàs del gran Apostòlic, quan deia que la característica d'aquest Pius X era una aliança meravellosa de tendresa paternal i d'una força de caràcter que, senyora de si mateixa, donava a la seva ànima la fermesa de l'equilibri i donava a la seva fesomia aquella mescla de gravetat, de serenor, de condescendència, en certa manera de bon humor, l'atractiu del qual va sentir tothom.

El poble esbalaït, de vegades anguniós, ha admirat aquest Pontífex mascle en la seva lluita cos a cos amb el modernisme.

Pius X va ésser l'home de la clarividència i de la decisió. No es va deixar seduir per les magarrufes dels reformadors que tenien l'ambició ingènua d'infondre una sang novella en les venes de l'Església i somniaven a modernitzar-la al grat de les fantasies i de les errors del Protestantisme i del Racionalisme del dia; fidel a la tradició catòlica, brandà l'axioma que ja al segle v Sant Vicents de Lerins, deixeble al seu torn d'un bisbe màrtir del segle III, Sant Ciprià, oposava als partisans d'un progrés doctrinal que hauria estat per a la consciència cristiana no un perfeccionament sinó una refosa en què haurien desaparegut tots els tresors del passat.

Traçat el seu pla, el Papa, en grau i en detall, per Encícliques i per Decrets, en el terreny de la doctrina i en el de la disciplina, en les obres científiques, en la premsa, en la literatura, en l'ensenyament dels Seminaris i de les Universitats, i fins prop de les persones que li eren més volgudes, el Papa, amb una energia i una perseverança de vegades desconcertant, va esmerçar-se a la realització total d'aquell pla.

Quan a distància, és a dir amb perspectiva, serà mirada aquesta acció complexa i una, ampla i penetrant, hom serà unànime a admirar la força de caràcter d'aquest gran Papa.

Una personalitat superior no aboca el que duu sense fer anar en orris costums rutinaris i fins i tot comprometre interessos respectables d'importància secundària; però una acció de llarg abast demana una impulsió violenta; car la humanitat, en el seu conjunt, no es deixa treure sense batzegades de la seva somnolència o de les seves quimeres.

Pius X, una figura gran, un caràcter, un home fort, tot simplement: un home extraordinari.

Però, no tingueu por, les quimeres de tota la vida, donant proves d'un progrés enlairador, ara, com vint-i-cinc anys enrera, van amb la cançó del qualificatiu de *gris* i de *vulgar* adreçat a Pius X.

I bé, fem-nos un càrrec: al capdavall és l'única cosa que poden aspirar a fer les miloques de les escorrialles d'aquell *modernisme*. Una revenja certament ben pobra, ben grisa i ben vulgar.

La campanya cançonera.—Amb el terme un xic sospitós de *Pancristianisme*, la campanya conjunta de tots els qui se separaren de Roma i que avui, fora del tronc, senten assecar-se, i per això, per un instint vital que encara els resta, cerquen llur remei, la campanya conjunta continua (darrerament se n'ha vist a Praga) per a establir les bases d'una unitat suprema, mundial i quimèrica. La veu del Papa es deixà sentir de bona hora, i el tema de la unitat de les esglésies és el que ocupà la Setmana d'Estudis celebrada a Milà per l'organització nacional de catòlics.

No hem de negar l'esforç que els "pancristians" realitzen amb llurs campanves i Conferències. Malauradament, el profit com més va més insegur n'és; poden adoptar positures diferents, poden canviar d'objectius—i aquests mateixos canvis els delaten!—; no troben, però, la juntura.

El dia 19 d'agost de 1925, al matí, una processó entrava a la catedral d'Estocolm. Bisbes grecs ortodoxos, esplendorosos d'auris agençaments orientals, es confonien amb pastors luterans i evangèlics, en vestit corrent de paisà; tots cantaven un himne de gràcies, cadascú en la seva llengua: eren representants de trenta set nacions i de cent tres esglésies diverses. La desfilada singular i el cor de veus contrastador, davant la presència d'un públic conspicu, entre el qual hi havia els sobirans de Suècia, assenyalaven el començ de la "Primera Conferència Pancristiana de *Cristianisme Pràctic*"! Havia estat la iniciativa del primat de la Suècia protestant, Natan Soederblom, que es proposava d'aplegar els representants de totes les esglésies cristianes per a cercar, més que no pas la manera de remediar els cismes i les divisions existents entre els seguidors de l'Evangeli, determinar o establir per a tots algunes finalitats pràctiques i línies de conducta comunes.

"Quan el cristià es presentarà davant el Jutge—hom digué—, Crist no li preguntarà si haurà cregut en tots els dogmes, sinó si haurà viscut segons les normes de l'Evangeli". No sentiu tot l'absurd tràgic d'aquesta actitud? També hom retreia que la guerra gran ha demostrat com és de greu i profunda la crisi de què trontolla el món i com són de febles de cara a aquest món, les valors de l'esperit. D'aquí la necessitat d'infondre nova noblesa i eficàcia de persuació a la llei moral fent-la derivar no de trones diferents contrastants les unes amb les altres, sinó d'una càtedra sola que les comprengui totes.

Ja Meletios, el patriarca cismàtic de Constantinoble, havia llançat la idea pancristiana. Però a la Conferència d'Estocolm se'n va parlar amb vistes i amb mètodes indubtablement nous. Cinc comissions havien investigat prèviament sobre els més importants problemes econòmics i industrials, morals i socials, internacionals, educatius i cooperatius en llurs relacions amb el cristianisme i havien redactat les conclusions "pràcti-

ques" que varen ésser sotmeses, discutides i aprovades per la Conferència. Però...

Al cap de dos anys, una altra Conferència es reunia, aquesta vegada a Suïssa, amb el propòsit que les diverses esglésies examinessin juntes les divergències llurs en el camp doctrinal, litúrgic i eclesiàstic, "persuadides que el principi de la unitat ha de trobar-se en l'exposició clara i en l'examen acurat dels punts en què difereixen". Era difícil de pensar que poguessin trobar aquí un terreny d'entesa el grec ortodox, que conserva, com és sabut, tots els Sacraments i els dogmes dels primers concilis, i els representants de certes confessions reformades que neguen la divinitat de Crist. En efecte, la dissidència fou oberta per la intransigència dels orientals i l'Assemblea hagué de limitar-se, en substància, a invitar les diferents esglésies a "rependre en examen acurat les opinions contrastants i a esforçar-se intensament per a atènyer aquella veritat que és en el pensament diví". Aquest objectiu havia d'assolir-se a Praga on la Conferència s'ha tornat a reunir, aquest cop sota el patronat de Masaryk. Però...

Els catòlics, com és sabut, no hi han intervingut mai. Els promotors d'Estocolm van anar pel maig de 1919 a invitar el Vaticà i àdhuc van ésser rebuts per Benet XV que els va escoltar amb gran benvolença. Però la resposta oficial que els fou donada va esvair ben tost la més mínima illusió. El Papa declarava que, com a successor de Pere i representant de Jesucrist, no tenia més desig que veure un sol ramat i un sol pastor, però la pràctica de l'Església Catòlica no consentia pendre part en un congrés com el que projectaven; perquè, quina base hi ha allí on s'admet que algú pugui no creure ni en la divinitat de Crist?

Els catòlics del món pugen a 300 i tants milions. Una quantitat si fa no fa com aquesta tenen totes les sectes anomenades cristianes dissidents, en conjunt. Per conseqüent, una meitat de la cristiandat (pres aquest mot en aquest sentit genèric) resta absent de la Conferència; i és la meitat —això, no ho nega ningú—que per la seva continuació directa de l'Església dels Apòstols, per la unitat i absoluta disciplina en un sol cap en el qual veu el successor de Crist, és la meitat—diem—que fa més pes, la més important, i de ben bon tros. Per això d'aquesta absència es lamenten sovint els protestants, els quals fins i tot acusen, veladament, el Papa d'obstaculista, amb la seva intransigència, la causa de la unitat a què totes les altres confessions tendirien.

Per què, diuen ells, per què els representants de l'Apostòlic, si per a res més no, per a illustrar la tesi catòlica, no intervenen a l'assemblea de les altres esglésies i no participen en aquest esperit nou que ara no tracta sinó de restablir la caritat entre els cristians?—La queixa pot semblar capciosa; pot semblar capciosa, diem, a aquells qui no hauran llegit l'encíclica de Pius XI, "Mortalium animos", tan bellament i clarament glossada en el llibre "L'Església Catòlica i el Pancristianisme", del nostre distingit collaborador, el P. Antoni M. de Barcelona.

El desplegament actual d'alguns ordes religiosos.—Ens referim només als jesuïtes, franciscans i Redemptoristes, segons dades que trobem en *Das Neue Reich*.

Segons el seu darrer cens, la Companyia de Jesús comptava a principis de 1927, la quantitat de 20.107 membres (538 de més que l'any 1926). L'orde es divideix en sis provincies: la província italiana amb 1.679 membres; la província alemanya, que comprèn també els austríacs, els hongaresos, els txecoeslovacs, els iugoeslaus, els polonesos i els holandesos, amb 3.822 membres; la província francesa amb 2.866 membres; la província espanyola, comprenent Sudamèrica, amb 4.838 membres; la província americana, amb 3.565 membres. La Companyia, amb els seus 9.417 sacerdots, 6.267 estudiants i 4.423 germans, es troba una altra vegada, ara, gairebé tan forta com al moment de la seva esplendor màxima. En les missions té 1.463 sacerdots, 362 estudiants i 480 germans.

Igualment per a 1927, l'orde dels Franciscans comptava 18.739 membres, repartits en 1.863 convents. En els petits seminaris franciscans es trobaven 6.186 deixebles.

L'estat numèric dels Redemptoristes dóna les xifres següents: per a 21 provincies hi ha 310 cases amb 2.829 pares, 644 estudiants, 219 estudiants novicis, 1.473 germans professos, 97 germans novicis; és a dir, un conjunt de 5.262. Les provincies de Baltimore, Bèlgica, Espanya, Alta i Baixa Alemanya i la novella província australiana s'han descabdellat d'una manera particularment vigorosa.

El catolicisme a Australia.—El XXIXè Congrés Eucarístic internacional, celebrat a Sydney els primers dies del mes passat, dóna interès a aquestes dades sobre l'origen i l'estat actual del catolicisme a aquelles remotes terres.

L'any 1770, el capità Cook arribà a Botany-Bay, costa sud-oest d'Austràlia, de la qual prengué possessió en nom d'Anglaterra, però la veritable colonització d'aquelles terres no començà fins uns quants anys després amb la creació d'establiments penitenciaris. La primera expedició de confinats sorti de Londres el 16 de maig de 1787 i arribà a Botany-Bay el 20 de gener de l'any següent; en ella o en alguna de les successives hi havia alguns catòlics puix que, en una estadística feta quatre anys després, consta que a la colònia n'hi havien 350.

Els darrers anys de la XVIIIª centúria en foren deportats una bona colla d'irlandesos, víctimes de la despietada repressió d'un moviment nacionalista, la majoria pagesos inofensius. L'any 1801 eren prop de dos mil, entre ells tres sacerdots que no podien exercir llur ministeri: solament un obtingué llicència del governador per a celebrar missa una vegada cada mes, però al cap de poc els tres sacerdots foren indultats i els catòlics restaren sense assistència religiosa fins l'any 1817 en què el Sant Pare hi trameté un cisterciense irlandès, el P. Flynn, amb el càrrec de Prefecte Apostòlic.

El governador de la colònia el rebé malament, però encara pogué celebrar la missa, mig d'amagat, a casa del ferrer William Davis, que havia sofert molt per la religió però que llavors ja estava alliberat, i els catòlics es reunien a casa seva situada al cim d'una muntanyeta que després s'anomenà *Church Hill*. Però heus-aquí que un dia el P. Flynn fou arrestat pels soldats del governador i embarcat cap a Europa d'una manera tan imprevista que no pogué sumir una hòstia consagrada que estava tancada en un armari de cedre de la casa d'En Davis. Tres anys seguits els catòlics anaren a pregar davant d'aquell armari, i hi feren cremar una llàntia, fins que, aprofitant el pas d'un vaixell francès que portava capellà, li feren obrir l'armari: l'hòstia fou trobada intacta i el sacerdot la sumí.

A conseqüència de l'expulsió brutal del P. Flynn es suscità un debat sobre la llibertat de consciència que frapà el govern anglès; a conseqüència d'això, la Santa Seu, d'acord amb el govern de Londres, pogué enviar, l'any 1821, dos capellans per al servei religiós de les colònies penitenciàries, el P. Felip Connoly, que desembarcà a Tasmània, i el P. Joan Josep Therry, que restà a Sydney.

El P. Therry es dedicà tot seguit a treballar per la reforma del sistema penitenciari i per la llibertat religiosa; aconseguí d'aixecar algunes capelles i escoles i fins començà de fer els fonaments d'una església que amb el temps havia d'ésser la catedral. L'any 1829, mercès als esforços de Daniel O'Connell, foren abolides, a Anglaterra i a les colònies, les lleis penals contra els catòlics: a conseqüència d'això la Santa Seu erigí el Vicariat Apostòlic d'Austràlia, i el 13 de setembre de 1835, desembarcà a Sydney Mgr. Joan Bede Polding, primer Vicari Apostòlic.

Aviat s'organitzà el culte en les contrades habitades i l'evangelització de les colonies penitenciàries i dels selvatges: el nombre de catòlics l'eleva a uns 40.000 i aleshores Mgr. Polding demanà al Sant Pare Gregori XVI que establís en aquells països la jerarquia eclesiàstica. El dia 15 de febrer de 1842 fou erigit l'arquebisbat de Sydney que tenia per sufragànies les diòcesis d'Hobart i Adelaida, a les quals, en 1845, s'afegí la de Perth.

Actualment, l'església catòlica d'Austràlia comprèn cinc províncies eclesiàstiques que corresponen als cinc estats que té la Federació en el continent, i l'arquebisbat d'Hobart, immediatament subjecte a la Santa Seu, a l'illa de Tasmània que és el sisè estat de la Federació.

La província eclesiàstica de Sydney, a la Nova Gales del Sud, té set diòcesis sufragànies; la de Melbourne, a Victòria, en té tres; la d'Adelaida, a l'Austràlia meridional, en té dues; la de Perth, a l'Austràlia Occidental, en té una; la de Brisbane, al Queensland, en té una altra. Hi ha encara l'Abadia *millius*, de Nova Núrsia, que pertany a l'Ordre benedictina; tres Vicariats Apostòlics, un d'ells per als catòlics negres del Queensland i una Prefectura Apostòlica, que actualment està sota l'administració de l'Abad de Nova Núrsia. Hi ha, doncs, en aquelles terres vint diòcesis, que l'any 1885 celebraren un Concili plenari.

Sydney és la primera ciutat d'Austràlia per la seva importància econòmica i la seva població (926.400 h.); per això hi resideix el Delegat

Apostòlic de l'Oceania, i hi tenen casa bairebé totes les Congregacions religioses que tenen missions per aquelles terres. A Melbourne, capital actual d'Austràlia, la riquesa del país dóna gran prosperitat a les obres catòliques; les escoles són molt importants encara que la legislació escolar sigui menys lliberal que en els altres Estats. La catedral de Sant Patrici és un dels millors monuments d'Austràlia. La província d'Adelaida ocupa el cinquè lloc en població catòlica i població en general; el catolicisme hi ha ensopegat amb moltes dificultats a causa de l'esperit sectari dels primers colonitzadors, que volia fer d'aquest país un model de superioritat social, com ells en deien. La província de Perth, abandonada fins al descobriment de les mines d'or l'any 1885, compta avui amb alguns grups d'indígenes convertits i una regular proporció de població catòlica; país agrícola i miner, s'ha desenvolupat ràpidament i la religió catòlica hi ha trobat, àdhuc, quant a les escoles, un govern molt liberal.

El catolicisme frueix, doncs, actualment a l'Austràlia d'una situació de conjunt molt puixant: el nombre de catòlics (cens de 1923) és de 1.134,002 de ritu llatí i 5.372 de ritu grec, xifra que representa el 21 per cent de la població total. La clerecia consta d'uns 1.800 sacerdots, seculars i regulars, ajudats d'un miler de germans llecs i de prop de deu mil religioses.

Instruccions del Sant Pare als bisbes de Lituania sobre l'Acció Catolica.—Amb data de 24 de juny d'enguany el Sant Pare ha adreçat a l'arquebisbe de Kaunas i als altres bisbes de Lituània una lletra en què els dóna algunes instruccions per tal d'estimular en el poble la pràctica de la vida cristiana. Es poden reduir a tres punts principals: l'ensenyament de la joventut, la formació de la clerecia i l'Acció Catòlica.

Quant a aquest darrer punt, que és el més interessant per als nostres lectors, diu que convé que els catòlics, com a ciutadans, intervinguin en la política, però que de cap manera han d'intervenir-hi com a dirigents ni participants de l'Acció Catòlica. El Sant Pare ja exposà les mateixes idees en la Instrucció als catòlics mexicans de 2 de febrer de 1926 reportada a aquesta Revista vol. IV, pàg. 92.

La persistència de la Santa Seu a donar les mateixes normes en casos tan diferents com Mèxic i Lituània, demostra el seu criteri contrari a la formació de partits catòlics, i sobretot, a fer servir de puntal de cap govern—encara que sigui d'ordre—les institucions benèfiques i culturals que constitueixen l'Acció Catòlica. Heus aci les paraules del Sant Pare:

"Finalment, volem parlar-vos, venerables germans, de l'anomenada Acció Catòlica, de la qual, com sabeu, es féu particular esment en el susdit Concordat. És cosa que molt ens plau, mentre pertot arreu es regeixi per les normes que donàrem en la nostra primera Encíclica i després moltes altres vegades en què es presentà ocasió. Com que per mitjà d'ella la part més selecta del poble treballa activament al costat dels Prelats, per força la causa catòlica n'ha de sortir afavorida, puix que fomenta la virtut en els individus i en les famílies; també portarà vertadera prosperitat a la societat civil amb les obres de caritat i la defensa de la fe dels

passats. És cosa palesa que convé moltíssim que aquesta acció—que han de promoure tots els catòlics de la nació, perquè a tots interessa per igual —no es barregi amb la política i no resti tancada dins dels límits estrets d'un partit. Cal deixar de banda els interessos de partit quan es tracta de qüestions religioses que aporten a l'estat el màximum i vertader profit. Com que l'Acció Catòlica no és altra cosa que acció religiosa, cal que recolzi, no en els apassionaments dels partits sinó en la plena concòrdia de tots els catòlics encaminada a aconseguir que es conservin privadament i públicament els sentiments i la pràctica de la vida cristiana.

"Cal doncs que els catòlics—quant a directors o participants de l'Acció Catòlica—recordin allò que amb oportunitat i prudència digué sobre això el nostre predecessor Lleó XIII: (Enc. *Cum multa*) "Cal evitar l'opinió errada dels que confonen la religió amb algun partit polític, fins a l'extrem de creure que gairebé han renegat de la religió catòlica els que pertanyen a un altre partit. Això és ficar sense solta les faccions polítiques en el camp august de la religió, voler desfer la concòrdia fraterna i obrir la porta a una munió de perjudicis i inconvenients." Hem dit, quant a dirigents i participants de l'Acció Catòlica, puix que, com a ciutadans, no pot impedir-se que usin el dret civil de sufragi, mentre, però, que per a res no interposi l'Acció Catòlica com a tal. És més: mancarien a un greu deure si no s'interessessin amb totes llurs forces en les coses polítiques del municipi, de la província i de l'Estat; sobretot perquè, com diu el mateix Pontífex Lleó XIII (Enc. *Im mortale Dei*): "la mateixa doctrina que professen els catòlics els impulsa a exercir el càrrec amb integritat i fidelitat. Al contrari, si romanen retrets, és fàcil que prenguin el comanament aquells qui tenen unes idees que no deixen concebre gaires bones esperances".

"Principalment toca a la clerecia de separar l'Acció Catòlica de la política. Com que ha de tenir cura dels interesos religiosos de tot el poble, no li està de donar-se a alguna facció política; cal evitar que la dignitat del seu ministeri en valgui de menys en les lluites de partit i que els que pertanyen a un partit contrari caiguin en l'error d'apartar-se de la religió. Si totes les coses susdites són observades, l'Acció Catòlica no sofrirà cap detriment."

La Santa Seu i els fonaments de la pau.—Amb ocasió de la signatura del pacte Kellog hi ha hagut una discussió periodística entre el *Journal des Débats* i *L'Osservatore Romano*. Pretenia el diari francès que l'òrgan oficiós de la Santa Seu feia el joc dels alemanys; de la contesta d'aquest (23 d'agost) traduïm els paràgrafs següents:

"L'edifici de la pau, recolzat en la força moral del dret que substitueix la força material de les armes, s'aixeca i s'engrandeix en el nostre pensament amb la ben calculada harmonia de les seves parts principals: el desarmament, que el Sant Pare desitja en la proporció justa i possible, l'arbitratge, la llibertat de les mars, la condonació recíproca dels deutes de guerra mentre no s'hi oposin raons especials, la justa reparació dels danys, la restitució dels territoris ocupats, la solució de les qüestions particulars delicades que enumerava, entre les quals es compta amb raó el posar ordre als pobles del pròxim Orient—i que havien d'arran-

jar-se amb l'esperit d'equitat i de justícia, retent homenatge a les legítimes aspiracions dels pobles, i amb els inevitables sacrificis imposats per les exigències supremes de la gran societat humana.

"Després d'això no es podia parlar pas amb raó de campanya empresa en pro d'una tesi o d'una altra i sobretot per la d'aquell que hauria hagut de sofrir els inevitables sacrificis imposats per les exigències supremes. S'hi hauria vist únicament la tesi constant de l'Església sostinguda quan encara no es parlava de tractats, i que, segons nosaltres, hauria evitat tots els innegables descontentaments que encara existeixen. No és solament a Alemanya on hi ha aquest descontentament, com va veure que creu l'esmentat comentari, sinó pertot arreu, com posa de relleu l'article, àdhuc en els països i els pobles de l'antiga *Entente*. Tant és així, que no cal pas preveure noves pertorbacions, perquè ja existeixen actualment, per adonar-se'n basta passar els ulls pels diaris de tota Europa: les pertorbacions s'hi reflecteixen, de vegades fins engrandides, i allò que és pitjor, de vegades hom n'inventa. La Itàlia en sap alguna cosa.

"No endevinem quin caràcter es voldrà donar a aquestes reflexions: no volem que en tinguin d'altra que el del sentit comú."

No es cregui per això que l'opinió de la Santa Seu sigui contrària al pacte Kellog: el seu pensament, exposat en molts d'articles i notes oficioses de *L'Osservatore Romano* pot resumir-se així:

El pacte contra la guerra ha vingut al temps precís en què té més probabilitats d'èxit perquè les nacions europees estan desitjoses de conservar la pau, sigui com sigui.

És probable que els escèptics es riuran del projecte de Kellog, però també s'han rigut de la Societat de les Nacions, que malgrat tot, ha emprès una tasca molt interessant.

És fàcil de burlar-se dels esforços americans, però el fet d'un contacte continu entre els caps dels diferents Estats augmenta la fraternitat dels pobles i no pot deixar de portar la pau.

CULTURA GENERAL

Que ha passat a la Biblioteca de la Universitat Internacional Catòlica de Lovaina?

La inauguració de la novella Biblioteca

El dia 4 de juliol de 1928, o sigui al cap de 14 anys d'haver estat incendiada per les tropes alemanyes la secular Biblioteca de la Universitat Internacional Catòlica de Lovaina, s'inaugurava l'edifici nou de la Biblioteca, edifici construït de planta, tot, expressament.

Aquest edifici és—hom ha dit—un monument d'aquells que ja no es veuen en aquests temps de plastitud i de mesquinesa. L'edifici nou de la Biblioteca és un cap-de-brot d'arquitectura, obra de Whitney Warren, arquitecte nordamericà, inspirat de l'estil flamand i brabançó.

El pinyó central, molt harmònic i iluminat amb tres finestres-balcons capçats dels bustos del Cardenal Mercier i del Rei i la Reina belgues, conté l'estàtua de la Mare de Déu, de l'escultor francès Dampt, amb Sant Jordi i Sant Miquel als costats. Al cim, *un baix relleu representa l'incendi dels antics "Halles" universitaris amb la vella biblioteca.*

Dominant tot, s'aixeca en una volada graciosa la torre central, quadrada, coronada d'una balustrada d'on brolla una fletxa octogonal extraordinàriament rica en motius ornamentals. Sostingut per les figures simbòliques dels quatre evangelistes, el campanar, suportat per les cariàtides d'àngels músics, conté un joc de 48 campanes, d'on l'Associació d'Enginyers Americans ha volgut dotar l'edifici novell en recordança dels enginyers americans morts per la causa de la Llibertat. Així, la campana grossa s'anomena *Liberty Bell;* pesa prop de vuit tones.

En conjunt, una obra magnífica, d'una grandiositat digna del seu fi, i d'una elegància que admira; alhora, d'un simbolisme bellament expressat. Hom diu que el cost de l'edifici ha pujat a 26 milions de francs.

Una campanya absurda i virulenta: a qui aprofita?

La cerimònia de la inauguració va ésser solemnissima; però no hi mancaren incidents. Aquests incidents eren l'explosió última *(última?)* d'una campanya tan violenta com absurda adreçada contra el rector de la Universitat, monsenyor Ladeuze; una campanya difamatòria iniciada a Bèlgica i corejada en mants indrets de l'estranger, en la qual destacà de bell antuvi *Action Française,* i dins la qual trobem també diferents periòdics de per ací. Els anomenats liberals i d'esquerra són els qui fan la parada gran.

Estancs de patriotisme

La plataforma d'aquesta campanya? El patriotisme! Hom ataca monsenyor Ladeuze de fluixedat en patriotisme, de contemporitzador, d'acomodatici, de fautor de la "política de l'oblit" a l'esguard de la malifeta perpetrada per les tropes alemanyes: apreciació estrictament objectiva, fet consumat històric. I per què això? Perquè monsenyor Ladeuze va oposar-se que constés en la façana del novell edifici la coneguda inscripció següent:

Furore teutonico diruta
Dono americano restituta

És a dir: Destruïda pel furor alemany — Restaurada pel do americà. Aquesta inscripció ha estat el cavall de batalla. L'arquitecte, Whitney Warren, entestat a posar-la-hi; el rector, monsenyor Ladeuze, no consentint a deixar-la-hi gravar. Ruptura. Escàndol. Els escandalitzats se n'esquincen els vestits. Monsenyor Ladeuze, comencen, vol escamotejar la veritat històrica; monsenyor Ladeuze traeix la causa patriòtica; monsenyor Ladeuze vol esmenar el propi Cardenal Mercier, el gran patriota!, autor de la inscripció; etc... Així, a Bèlgica, per aquesta campanya insòlita, hom ha creat dos compartiments en patriotisme; de l'una banda els superpatriotes, de l'altre banda els infrapatriòtics, si no quelcom de pitjor.

Heus ací l'estanc del patriotisme.

L'avalot

Calumnieu, alguna cosa en resta—havia dit Voltaire. La campanya, barrejada d'insídies i calúmnies, tornà avalot internacional. Hom suposà que Mr. Hoover, el candidat republicà a la presidència dels Estats Units, havia fet pressió prop del rector de la Universitat, monsenyor Ladeuze, a fi que no deixés posar la inscripció. Per què? Això podria obeir a raons diverses; però, és cas!, justament la raó d'això hauria estat la de congraciar-se els alemanys residents als Estats Units a fi que el votessin per a la presidència. És a dir: entre vàries solucions, explicacions o interpretacions possibles, no decantar-se per les més nobles, sinó per la més mesquina! D'altres, en canvi, havien dit que tant Hoover com Butler havien fet pressió prop de monsenyor Ladeuze perquè es doblegués al voler de Whitney Warren, l'arquitecte qui de totes passades volia la inscripció. Hom havia imaginat l'ombra del Cardenal Mercier, irat, estirant si fa no fa les orelles a monsenyor Ladeuze per la seva traïció, i per incompliment a la seva *última voluntat*. Tot això, augmentat d'un seguit d'inexactituds, de tergiversacions, de reticències que la cavallerositat i la conducta radiant de monsenyor Ladeuze rebutja d'una manera categòrica, gairebé automàticament.

Monsenyor Ladeuze parla

A tal punt arribaren les confusions i l'avalot, que monsenyor Ladeuze, el rector magnífic de la Universitat de Lovaina, s'ha decidit a parlar per a esvair tant de malentès, d'insidia i de calúmnia, per a evitar que la companya desfermada fes víctimes àdhuc persones de la millor intenció i de liberalisme ben trempat—excuseu la frase.

Seguin les declaracions de monsenyor Ladeuze, en la seva lletra adreçada a la *Revue des Deux Mondes*, per a respondre a les inexactituds de Louis Gillet, que s'hi ocupà de l'afer.

La iniciativa dels americans

En gràcia a la veritat—escriu monsenyor Ladeuze—he de dir que no és el Cardenal Mercier qui va prendre la iniciativa d'invitar els americans a reconstruir la nostra Biblioteca. El dia 5 de desembre de 1918, bé de temps abans del viatge del Cardenal Mercier als Estats Units, es va decidir, en la sessió de fundació del Comitè nacional dels Estats Units per a la restauració de la Universitat de Lovaina, de preguntar "als representants autoritzats del govern belga, així com als elements dirigents de la Universitat de Lovaina i al Comitè internacional de París" si acceptaven que el Comitè americà "assumeixi la càrrega entera de la construcció de l'edifici de la novella Biblioteca". I el dia 30 d'octubre de l'any 1919, le Comitè decidia "d'empendre la subscripció d'una suma de cinc cents mil dòlars en vistes a la construcció i a l'utillatge d'una biblioteca que serà oferta com un do generós del poble dels Estats Units a la Universitat de Lovaina".

No és "la subscripció de les escoles", sinó tota la subscripció del Comitè presidit per Nicolau Murray Butler que "depassà quatre cents mil dòlars". També és inexacte de dir que la resta de la suma requerida va ésser oferta per "les companyies, les banques, la gran indústria". Aquesta suma ha estat fornida en sa major part, per la *Commission for Relief in Belgium (Educational Foundation)*, presidida per Herbert Hoover.

La inscripció no és obra del Cardenal Mercier

Però és que la inscripció famosa:

Furore teutonico diruta
Dono americano restituta

no és pas obra del Cardenal Mercier, no és pas la seva "última voluntat", com s'havia dit. Escolteu monsenyor Ladeuze:

La inscripció *Furore teutonico* no ha estat "redactada pel Cardenal Mercier". El periòdic, prou conegut, *L'Illustration* del dia 30 de juny ha donat—em diuen—el nom de l'autor [1]. Poc hauria sorprès hom el Car-

[1] *L'Illustration* del dia 30 de juny de 1928 diu, en efecte, que el text va ésser redactat pel canonge Thiry, de Lovaina. Afegeix el mateix periòdic, que fou aprovat pel Cardenal Mercier, així com per l'arquitecte Whitney Warren.—N. de la R.

denal si li hagués proposat d'admetre aquesta inscripció. A mi mateix, em va declarar, alguns anys abans de la seva mort que "no calia pensar ja en aquesta inscripció".

Traïdor a la pàtria

Hom podria fins i tot suposar que la inscripció hagués estat redactada pel mateix Cardenal Mercier, i àdhuc hom podria donar per segur—contra el que en realitat és—que tal va ésser la voluntat fins a última hora, del Cardenal Mercier, que es posés la inscripció. Així i tot, quin crim, quin malfet o deslleialtat hauria estat que la inscripció, no essent res d'essencial en l'edifici de la Biblioteca ni en els seus fins, quan, altrament, ja consta bé prou el fet, i la reivindicació històrica, i quan circumstàncies posteriors de suprema valuació universal, humana, *pro bono pacis,* per la pau, per la pacificació dels esperits, quan tot el món clama pel desarmament, per la cessació de rancúnies, per a la més ampla alliberació dels esperits, monsenyor Ladeuze, endut per aquest esperit que aconsellaria assuaujar les formes més feridores, tenint les més altes, supremes consideracions en compte, s'hagués oposat a la collocació de la inscripció, absolutament innecessària, perquè "els fets ja consten", com veurem més avall, i com ja hem vist, evitant la brutalitat d'un apòstrof, diríem, tan descarnat i violent, vulgar i plebeu?

Sembla que els qui es tenen per liberals, i àdhuc més liberals que els altres, "els" liberals, no hurien de sentir-se ofesos per un procedir com aquest—procedir hipotètic, recordeu-ho. No semblaria més lògic que aquests liberals haguessin aixecat el crit en cas a la inversa?

Però, en fi, deixem el camp de les suposicions i cenyim-nos a la realitat històrica. I el cert és que la gran acusació llançada contra monsenyor Ladeuze és això que el mateix diu. Seguim-lo:

Jo predico l'oblit del crim alemany! Jo sóc partidari de la "política de l'esponja i de la pàgina en blanc"! Jo he volgut "canviar la inscripció litigiosa i fer com si Lovaina s'hagués cremat per un lamentable incident".

En realitat, és míster Butler qui ha proposat d'escriure: *Bello diruta, pace reaedificata.* Però a Lovaina han refusat aquesta fórmula per les mateixes raons que exposa Gillet (per equívoca, vaga, inexpressiva). Per què hem refusat també la inscripció atribuïda falsament al Cardenal Mercier? Jo podria respondre, amb M. Gillet, que aquest debat "no hauria d'atènyer més que Bèlgica i Estats Units", o més exactament: la Universitat de Lovaina i els donadors americans.

La inscripció, inadmissible del punt de vista històric

Després diu monsenyor Ladeuze (deixant a part una allusió al llatí del text):

La inscripció és molt defectuosa del punt de vista epigràfic, i és inadmissible del punt de vista històric. El nou edifici *no és reconstrucció del vell,* el qual, per altra banda, no ha perdut ni un pany de paret. El nou

edifici s'aixeca a un quilòmetre de l'"Halle" incendiat. És una construcció nova, *que no ha estat, doncs, "diruta" pels alemanys.* I la cosa que sobretot ha estat destruïda pels alemanys, és a dir *els llibres, ha estat reconstituït en bona part per ells mateixos—els alemanys—* [2] *i no pas "dono americano"* (per do americà).—També hi han contribuït amb llibres altres nacions, entre les quals n'hi ha que eren combatents; però n'hi ha que eren neutrals.

Dintre la veritat, correcció i bon gust

No és, doncs, la "política de l'oblit", la "política de l'esponja i de la pàgina en blanc" qui inspirà a monsenyor Ladeuze de no admetre la inscripció. I encara afegeix que de bona gana hauria admès, en la balustrada de la façana principal de la Biblioteca, una altra inscripció recordant el crim alemany en termes més dignes d'una Universitat. Dues vegades —el dia 9 de juliol i el dia 11 d'agost de 1927—el mateix monsenyor Ladeuze va proposar a Whitney Warren diferents textos per a la inscripció. Però no va obtenir cap resposta a les seves lletres. L'arquitecte s'és entestat a la *seva* inscripció. Així, ell és responsable de l'absència de tota inscripció—a la balustrada de la façana principal.

Altrament, diem nosaltres, repareu en la multitud d'inscripcions que en diferents façanes de l'edifici nou hi ha, dictades en estil elegant, d'un alt sentit diem-ne "liberal", pulcres, belles, sonores, generoses. Vegeu, per exemple:

Siderum concursu, phaenix, recrescit. (Talment un fènix, ella reneix per la reunió d'estels). *Juris servatoribus Alberto, Mercier, Belgicae Nationi, Status Confoederati.* (Els Estats Units als defensors del dret, Albert, Mercier, i la Nació Belga). *Sanguinis Americi, Belgii liberationis gratia profusi, recordationi perenni.* (A la perenne memòria de la sang americana vessada per l'alliberació de Bèlgica). *Face consumpta, fax universo accendaris ipsa.* (Destruïda per la teia, esdevens una teiera per a l'Univers). *In funerea nocte amica colluxerunt sidera.* (En una nit mortal han brillat els estels amics). *Succenderunt gentibus luminar in saecula.* (Han encès per a totes les nacions una llum perpètua).

No es tracta d'escamotejar la veritat històrica

Que hauria pogut fer-hi la "política de l'oblit", si, com diu M. Gillet, "el monument mateix és un testimoni i un jutge"?

Si practiquem la "política de l'oblit"—continua monsenyor Ladeuze—, que hom ho jutgi per l'ex-libris posat cada dia als llibres que entren en el nostre dipòsit; per la gran taula representant l'incendi de 1914, que ha estat inaugurada també el dia 4 de juliol als "Halles" acadèmics; per la inscripció que fa algunes setmanes hem col·locat sobre els murs exteriors

[2] L'article 247 del Tractat de Versalles obliga l'Alemanya "a fornir a la Universitat de Lovaina... els manuscrits, incunables, llibres impresos, mapes i objectes de col·lecció corresponents en nombre i en valor als objectes semblants destruïts en l'incendi calat per Alemanya a la Biblioteca de Lovaina".

d'aquests "Halles", bon punt llur restauració fou acabada. Aquesta inscripció és en llengua vulgar i a l'abast de tots els ulls. Diu, en francès i en flamand: "El dia 25 d'agost de 1914, aquests "Halles", on era instal·lada la Biblioteca de la Universitat, han estat incendiats per l'exèrcit alemany. Han estat restaurats de 1922 a 1928".

Sense això, encara hi ha que tots els estudiants de nacionalitat alemanya, en inscriurer's a la Universitat de Lovaina són obligats a reprovar prèviament els fets de 1914, perquè consti tothora la condemna de crims d'aquesta mena contra l'esperit.

No serà, doncs, aquesta política la "política de l'oblit", no serà això escamotejar la veritat històrica, certament.

És que haurà de blasmar-se el capteniment de caritat cristiana i la cura dels interessos científics?

Monsenyor Ladeuze ha tingut tot el compte pels interessos de la veritat històrica. Ara que aquest compte hagi afegit el capteniment de caritat cristiana *(in omnibus caritas)* i el compte pels alts interessos científics del país, de Bèlgica... "goso esperar, diu, que aviat hom cessarà de fer-me'n retret. Ah, ens trobem ben endarrerits, els lovainistes i els belgues, en comparació dels altres països aliats, en la represa de relacions intel·lectuals amb Alemanya!".

Heus aquí sintetitzat en poques pàgines el procés essencial de l'afer. Els nostres lectors en tindran, creiem, de sobres, per a formular per llur compte el concepte just i definitiu que tot això es mereix. Nosaltres creiem que el capteniment de monsenyor Ladeuze és correctíssim i elegant.

La veritat resta en son lloc, tant en la construcció del nou edifici i en el funcionament i organització de la nova Biblioteca, com en la restauració de l'antic immoble on s'esqueia la biblioteca vella. La veritat resta en son lloc: *Justícia.*

Però alhora la finor d'esperit, la gentilesa, la superació mateixa de l'anècdota, l'efusió de la caritat cristiana hi posen oreigs apaivagadors: *Pau.*

Síntesi del cristianisme és aquesta: *Justitia et Pax osculatae sunt.* —A. Z.

MOVIMENT PEDAGOGIC

L'EDUCACIÓ HIGIENICA DELS INFANTS.—L'educació higiènica dels infants va adquirint arreu del món una màxima importància. En les revistes professionals, pedagògiques i mèdiques, hom troba una predilecció per aquest tema. En les prescripcions detallístiques franceses, en els programes escolars recents, decretats per a les escoles italianes, en els temes dels congressos escolars, en les comunicacions a societats i consells d'educació, es reserva un lloc preferent pel que fa referència a la neteja personal de l'infant, i hom busca solucions perquè no es limiti l'afer a una pura teoria, sinó que entri definitivament en el terreny de la pràctica. Llegíem no fa molt: tan necessari com una biblioteca o un museu és una instal·lació de piques i de dutxes a l'escola. Tan necessari com ensenyar d'escriure i de llegir és d'ensenyar de rentar-se."

Les prescricions didàctiques italianes esmentades posen la neteja individual i la neteja social, representada per la responsabilitat de l'infant i la seva col·laboració continuada en l'aspecte de netedat de l'escola, per davant de tot. Al matí, d'entrada, abans de l'oració, el mestre ha de comprovar la netedat personal dels alumnes i aquells que hom hagi de corregir se'ls farà rentar davant el mestre mateix o davant una altra persona que vigili les operacions de neteja.

La campanya es mena i s'ha d'intensificar en el sentit que la neteja personal no es limiti al lavatge exterior i a adquirir l'aparença de la netedat. No és simplement pel contacte social que hem d'ensenyar a l'infant a ésser net, li hem d'infiltrar el gust de la netedat, o millor la necessitat imperiosa de la netedat, interna i externa fins a l'extrem d'inculcar-li la idea que encara que fos sol al món hauria d'ésser i d'anar sempre perfectament net.

En som molt lluny, d'aquest ideal, i si en la neteja exterior hom ha guanyat a tots els països força terreny (entre nosaltres hi ha encara molt per a fer), els treballs, prescripcions, articles, butlletins, decàlegs, instruccions que cada dia apareixen, en tots els idiomes donant normes higièniques indiquen que la veritable netedat i els hàbits de condícia personal i social estan encara per assolir.

Una demostració de l'endarreriment dels nois de Barcelona en aquest aspecte de la seva educació la tenen actualment els mestres encarregats de les colònies escolars de l'Ajuntament. En sortir de Barcelona, cada noi se n'ha portat dins la motxilla que els ha fornit el Municipi, els estres indispensables per a la seva neteja, raspall per al cap, raspalls per a les ungles, raspall per a les dents, pasta dentrífica..., doncs bé—sense exagerar—, llevat dels nois que ja havien anat a colònies altres anys i ja coneixien l'ús d'aquests estres que l'Ajuntament de temps els va fornint, dels altres, un 90 per cent, no sabien per què serveixen. El raspall del cap els era totalment desconegut. Hi hauria tanta misèria i tanta

brutícia en els caps dels infants si aquest estre fos d'ús corrent i quotidià? El raspall de les ungles és per a ells un veritable estre de luxe. I en quant al respallet de dents, i al dentrífic, no cal dir que els són una nova coneixença. Hi ha criatura que es menjava el dentrífic, com si es tractés d'un xiclet mentolat, d'altres que el volien fer servir com a sabó i d'altres que un tub els servia per una sola vegada. No són únicament els hàbits de netedat en el rentar-se que manquen en aquests infants, el de netedat i pulcritud en el menjar els són igualment absents. La majoria no han usat mai tovalló i a una bona part prescindeixen tant com poden de la forquilla.

El nombre d'infants que van a les colònies escolars ens podria servir de base per a fer una estadística de la netedat en el seu medi social i una de les tasques bones que aquelles poden fer, és aprofitar intensament aquesta mesada que els nois estan fora de tota influència pertorbadora per a la seva educació, per infiltrar-los la passió per la netedat. No hi faria res que en tornar a Barcelona es repetís l'anècdota d'aquella mare d'un poble muntanyenc, que en veure una seva filla casada a Barcelona que es rentava molt sovint, li deia: —"Les que aneu a ciutat totes us torneu brutes, a cada punt us heu de rentar".—A. MARTORELL.

LES OPOSICIONS A ESCOLES PRIMARIES.—Actualment hi ha convocades oposicions a escoles d'ensenyament primari per tal de proveir 3.000 places entre mestres i mestresses.

De moment, el nombre de places sembla extraordinari, però de seguida hom veu que no és res de l'altre món—al contrari—si té en compte que l'última convocatòria fou el 1925 i que la quantitat de mestres que falten a Espanya assoleix una xifra aclaparadora. Vegin-se, sinó, les següents dades:

Els Estats Units, per a una població de 117 milions d'habitants, té 650,000 mestres, o sigui 1 mestre per a cada 180 habitants; França, per a una població de 39.200,000 habitants, té 130,000 mestres, o sigui 1 mestre per a cada 300 habitants; Alemanya, per a una població de 62 milions d'habitants, té 187,000 mestres, o sigui 1 mestre per a cada 331 habitants; Espanya, per a una població de 22 milions d'habitants, té, entre oficials i privats, 40,000 mestres, o sigui 1 per a cada 550 habitants.

Si Espanya volgués tenir els mestres guardant la mateixa proporció que els Estats Units, li faltarien 82,200 mestres, i si només volgués equiparar-se amb França, li'n faltarien 33,300. Un tècnic espanyol, el senyor Josep Acuña, cap de secció del Ministeri d'Instrucció Pública, afirma que segons les dades del darrer cens oficial—el de 1920—si Espanya vol atendre degudament tots els infants que estan dins l'edat escolar, li falten 67,000 mestres. Com ho farà Espanya per a posar-se a nivell, davant aquest dèficit enorme que té en el capítol d'Ensenyament Primari? Què són 3,000 mestres (en realitat 1,000 a l'any, per-

què fa tres anys que no hi ha hagut oposicions) per a equilibrar un balanç en contra de 67.000?

Altres estats, Itàlia, França, Rússia, en trobar-se en dèficits semblants al nostre, han realitzat esforços enormes per a cobrir-los i s'han posat relativament de pressa a un nivell per a nosaltres envejable. Espanya, si vol mantenir el cap ben alt al costat de les potències mundials, no ha de regatejar el seu esforç màxim per a cobrir les necessitats de la Instrucció pública. I tingui's present que ací sols hem parlat del número de mestres, i que no ens hem referit gens als sous, ni als edificis escolars, ni a les Escoles Normals, ni a les escoles de perfeccionament, ni a les escoles tècniques, ni als Instituts, ni a les bosses d'estudi, etc., etc., que si féssim el balanç de totes aquestes partides, solament per tallar just a les necessitats actuals d'Espanya, el dèficit seria enormement més gros. El problema és greu, però urgentíssim. Si l'Estat vol posseir una massa de pbolació ciutadana conscient, educada, lletrada, base i fonament de la seva grandesa, li ha de proporcionar—costi el que costi—tots els mitjans i totes les facilitats per a la seva formació.

* * *

A molts comentaris es presta la convocatòria d'aquestes oposicions originalíssimes, caracteritzades especialment per una absència gairebé absoluta d'allò que ha d'ésser peculiar del mestre, la ciència del noi i la ciència de l'educació; i per una desconfiança, també gairebé absoluta, amb els tribunals provincials que han de, diguem-ne, judicar els treballs dels opositors.

Nosaltres, però, només volem fixar-nos en el fet insòlit que quan a tot arreu s'intensifica la campanya en pro de la simplificació dels programes escolars, i es dóna més importància a la tasca educadora del mestre, quan es van popularitzant més cada dia els estudis referents a l'infant, quan els problemes de la formació del caràcter, i de l'atenció, i de la fadiga, i de la personalitat del noi estan a l'ordre del dia i constitueixen el bagatge especial—tècnic—del mestre, vinguin aquestes oposicions a escoles i prescindeixin de tot allò que és privatiu de l'educador. Tots els exercicis són de cultura general. Els mestres que actualment repassen i es preparen no fan res més que anar darrera físiques, químiques, històries, tractats de religió, no n'hi ha cap que es preocupi d'agafar un llibre de psicologia, ni de pedagogia, ni d'enterar-se del moviment pedagògic del món, Per què, si de res li ha de servir? És una cosa incomprensible. Si no que sabem que a les Escoles Normals hi ha l'assignatura de Pedagogia, i que sabem que entre el professorat d'aquestes escoles hi ha especialistes i devots de la ciència del nen i que senten el mestre, no com un volum d'enciclopèdia, sinó com un home amb les responsabilitats enormes de l'educació, creuríem que aquestes oposicions són fetes a posta, per a no fer quedar malament els centres on es formen els mestres. Però, si nosaltres no ho creiem, altres menys enterats, molt bé s'ho podran creure.—A. M.

MOVIMENT SOCIAL

UNA BELLA OBRA DELS NOSTRES DIES.—El mes de maig darrer es celebrava a Lió el VIII Congrés de les anomenades "Assignacions Familiars". El descapdellament assolit ja a hores d'ara per les Caixes d'assignacions familiars és força considerable, car engloben 20.000 empreses afectant 1,500.000 de treballadors, i distribueixen a l'any 260,000.000 de francs en concepte d'assignacions. I penseu que ara fa deu anys, no existia aquesta institució.

Aquestes institucions són filles d'un sentiment de solidaritat qui en les hores de perill comú—la guerra—havia acostumat els homes a atansarse. El perill, el dolor havia atansat els homes; després aquest sentiment de solidaritat no ha desaparegut, sinó que ha cristallitzat en obres tan belles i bones com la de les assignacions familiars.

Aquesta obra és nada d'una atmosfera de solidaritat. Però també d'un sentit de justicia. No és just que el celibatari o l'home casat sense fills trobi en el producte del seu treball una remuneració tal vegada més que passadora, mentre el pare d'una família nombrosa resta ajovat, malgrat el seu treball, a una existència precària.

No és just que els qui afegeixen a llur vàlua professional llur vàlua social (puix que criant fills multipliquen les forces vives del país), siguin reduïts, en recompensa, a la més estricta mediocritat, si no a la misèria a tot.

Al moment en què la puja del cost de la vida feia necessària una revisió general dels salaris, s'ha vist que l'augment uniforme d'aquests no feia sinó agreujar la desigualtat de situació entre els pares de família i els obrers celibataris, puix que comportava una nova puja dels preus i accentuava encara, per conseqüent, la desproporció dels recursos entre aquells qui han acceptat càrregues de família i els qui se'n desentenen.

Si hom no hi hagués parat ment, hom corria el risc de deixar dreçar-se en el país dues "classes" noves, l'una contra l'altra: la dels celibataris o dels casats sense fills que gaudeixen de la vida sense donarla a d'altres i sense suportar-ne les càrregues, i la dels caps de família que accepten tots els deures i els mals de cap de l'educació dels fills sense treure'n altra cosa que les privacions i la misèria.

Creant espontàniament el règim d'assignacions familiars que consisteix a atribuir als obrers i als funcionaris, independentment dle salari, indemnitzacions especials calculades a raó de llurs càrregues de família, els patrons francesos han comprès que no podien deixar que es perpetués aquesta injustícia i que els calia pendre en consideració la si-

tuació de família dels seus dependents o obrers en la remuneració de llur treball.

Encara és un sentiment de previsió que incita els amos a desplegar la institució naixent de les assignacions familiars.

Economistes i moralistes estaven d'acord a subratllar la gravetat del flagell de la "desnatalitat".

Les estadístiques mostren que l'any 1941 les forces vives de la França, hauran disminuït de 3 per cent, comparat a 1910, mentre que en tots els altres països, hauran augmentat de 18 a 50 per cent. Per la sola població obrera, l'any 1941, 70 persones a penes reemplaçaran les 100 que les hauran precedides.

Ara, segons una enquesta mantinguda durant tres anys sobre el conjunt del territori resulta que en les famílies ja beneficiàries d'aquestes assignacions, la proporció de naixements ha augmentat de 37 a 39 per cent, mentre que per les mateixes classes, d'edat de la població general, aquesta proporció se'n va als 30 per cent.

* * *

Creades l'any 1918, les Caixes d'assignacions familiars que encara no eren més que *sis* a primer de gener de 1920, *setanta cinc*, al primer de gener de 1922, i *cent seixanta* al primer de gener de 1925, avui són *dues centes cinquanta*. Els establiments o empreses que s'hi adhereixen que eren *dos centes trenta* l'any 1920, ara són més de *vint mil;* les famílies que fruïen d'assignació, que eren 11.500, ara són 405.000; els infants que se'n beneficien, que eren 20.000, ara compten 712.000.

Quant a llur funcionament, les caixes de compensació són essencialment autònomes i llurs reglaments s'adapten d'allò més bé a les condicions de les diverses regions en què han estat creades. Però totes presenten un caràcter comú: són organismes collectius creats pels patrons en vistes a repartir les càrregues resultants del pagament de les assignacions de manera que suportin les despeses proporcionalment a la importància de llur casa, i independentment de la situació familiar dels obrers o dependents de cada casa en concret.

Car si hom deixava a la mà de cada amo o patró que pagués ell directament aquestes assignacions especials a la gent que ell té a sou, es podria témer que no contractés més que gent sense fills. En canvi, repartint entre els amos adherits les despeses de pagament de les assignacions, les caixes de compensació tornen vanes aquestes especulacions i els treballadors tenen la garantia que llurs càrregues de família no seran un obstacle per a trobar feina.

I també a la inversa: adherint-se a una caixa de compensació, els amos s'asseguren contra el risc de veure crèixer desmesuradament el cost de servei d'assignacions; car que tinguin collocats molts pares de família o molts celibataris, tant se val.

El fet de disposar en comú de recursos importants per al pagament de les assignacions permet, al mateix temps, a les caixes de descabdellar tota mena de serveis anexos que les cases de poca importància per

si soles no podrien instituir mai. Per exemple: primes de naixença, primes d'alletament, consultes, cures d'aire, colònies de vacances, etcètera; serveis que són fets per la collectivitat patronal amb despeses molt reduïdes i sense ferir per res del món la susceptibilitat dels beneficiaris. Així ha pogut créixer a l'ombra de les caixes de compensació tota una organització protectora de la família qui atén l'infant abans de náixer i el segueix fins que el posen d'aprenent.

És a dir que aquestes caixes de compensació formen un complex social completíssim i avantatjosíssim. Formant un tot amb metges, higienistes i infermeres, compleixen una gran missió que consisteix a donar a les famílies consells d'higiene prenatal i infantil i a assegurar la realització de les prescripcions facultatives. També refermen el lligam entre la família i els dispensaris, els hospitals i les obres diverses de la regió, organitzen colònies, procuren eventualment feina a casa les mares, s'esforcen a transformar els tuguris en llocs habitables, sense comptar, naturalment, els socorsos que aporten en força casos a les ànimes desemparades.

Només una dada, de la caixa de la regió parisenca: entre els 300.000 treballadors pertanyents a cases adherides a la Caixa, el tipus de mortalitat infantil és la *meitat menys* que entre la resta de la població.

* * *

D'aquesta manera, ultra l'ajut material efectiu que l'obra de les assignacions familiars aporta a les famílies obreres, les caixes de compensació han pogut, agrupant esforços fins ara dispersos, assegurar la realització d'obres socials collectives que representen una millora real de les condicions de vida de les famílies obreres sense l'inconvenient de posar-les sota la tutela directa dels patrons.

Els patrons han pogut, d'aquesta manera, bo i realitzant un acte de justícia, assegurar una obra d'interès nacional que en la part de la població francesa afectada per l'acció de les caixes de compensació es tradueix en un augment de natalitat, una minva de mortalitat infantil i una quasi desaparició de l'alletament artificial, aquest gran enterramorts de criaturetes.

Garric, en el seu "Belleville", ha pogut dir, tot passant, que les assignacions familiars eren una de les rares institucions de després de la guerra sòlides. Segurament l'haver estat sòlidament fundades ha estat perquè llur institució recolza damunt sentiments ferms que l'amargor de les trinxeres va assegurar: sentiments de solidaritat, de més justícia, consciència de la nostra misèria comuna, ahir davant la mort, avui davant les dificultats de la vida.

Tal vegada aquests mateixos sentiments no haurien estat prou per a fundar sobre una base sòlida la nova institució si aquesta no hagués estat concebuda segons un designi extraordinariament fi gràcies a la impulsió enèrgica i sense defalliments del Comitè Central de les assignacions familiars que serveix d'organisme de llaç d'unió entre totes les caixes de compensació.

Ara per a fer d'aquesta innovació que ha reeixit, una institucio durable que estigui a sopluig de les defeccions egoistes o de l'agavellament de l'Estat, cal que tots els patrons, sigui la que sigui la importància de llurs cases, es vincularà a les caixes de compensació. Cal que reflexionin, tant si és que són ells directament qui distribueixen a llurs treballadors i dependents l'assignació familiar, com si és que fins ara no s'han decidit per aquest acte de justícia; cal que reflexionin, que comprenguin llur deure de solidaritat i alhora llur interès material per a un esdevenidor pròxim.

Aquests comentaris, que ens forneix l'extracte de la bella informació de Paul Leclercq, a la *Revue des Jeunes*, voldríem que fossin l'objecte d'una recapacitació atenta i saludable per part de la nostra gent.—A. M.

El comunisme a la fabrica.—M. Jacques Valdour ha volgut conèixer directament l'estat dels esperits i dels costums en les aglomeracions obreres. S'ha posat el vestit de l'obrer i s'ha ficat, ple de valor, en els medis industrials que ha cregut més a propòsit: ara darrerament ha anat a les fàbriques d'Issy-les-Moulineaux, de Billancourt i de la Chapelle, i ha publicat a la *Revue des deux-mondes* (15 maig) un article on explica el que ha vist.

Boulogne-Billancourt és relativament una ciutat obrera de luxe, i malgrat això, amb els seus 70.000 habitants, és una ciutat roja, governada per una municipalitat comunista. Com s'explica aquest contrast?

M. Valdour dóna dos motius. Primerament, és un error de creure que el problema obrer consisteix únicament en la millora de les condicions actuals de vida. L'obrer, més informat del que hom creu, vol la seguretat del benestar per a l'esdevenidor, i no es refia d'un ordre de coses que no creu assegurat per la seva mateixa manera d'ésser, i per això està per la *lluita de classes*, tot i no veure clar com la dictadura del proletariat resoldria amb avantatge aquests problemes.

Però, a més, el problema obrer és també d'ordre intellectual, d'ordre polític, d'ordre moral i religiós. Els obrers no estan contents perquè aspiren a la plena i exclusiva propietat dels instruments de producció (capitals i fàbriques) i llur gestió directa. Estan impregnats de la tesi collectivista.

En el bullit cosmopolita que volta els centres fabrils, la propaganda comunista no deixa un moment els obrers. L'*Humanité*, el *Libertaire* i altres fulles per l'estil, són escampades arreu. De tant en tant, un dia, de cop i volta, apareixen els venedors del *Bolchevik de chez Renault*, diari de fàbrica alimentat per les cèllules d'aquell establiment. I els oradors, des de l'entresol d'un cafè, des de l'auto que els porta, damunt d'un banc, prediquen a la gentada.

Al *Casino de Billaucourt* afluèixen els estrangers: italians, orientals, xinesos, donant la sensació d'una invasió. També allí es fa propaganda. Un teatre representa una obra antimilitarista i internacionalista: 1914: *Maleïda sigui la guerra!*, en la qual els oficials, metges i

capellans mobilitzats són uns covards, els patrons uns emboscats i els obrers els únics que s'han batut, que han rebut el sofriment i la mort. Els espectadors s'entusiasmen i criden: *A fora la guerra!*

M. Valdour diu que si s'hagués refiat de la primera impressió recollida entre els seus companys, vivint entre ells, hauria cregut que no passava res: cap paraula subversiva, silenci en política i comunisme, i fins a vegades converses molt assenyades sobre l'import dels jornals, les dificultats de les empreses patronals, la inutilitat de la revolució, etc. Però és que la por de perdre el lloc manté les llengües. A sota, quin rebombori! L'organització comunista es manté sistemàticament secreta. Un incident vingué, però, a revelar el veritable estat d'esperit d'aquella gent: fou la revolta popular promoguda amb motiu de l'execució de Sacco i Vanzetti, revolta seriosa que tingué apurada la policia parisenca. L'endemà i durant una setmana, l'entusiasme fou immens. La revolta era considerada com una victòria que prometia la propera lliberació. Tota la classe obrera vibrava sota l'impuls d'una minoria fanatitzada.

No guanyem res que el mal estigui amagat: cada dia ho està més, i això el faencara més perillós, per la ignorància general. M. Valdour diu que entre els obrers hi ha una forta minoria, que seria seguida per tots, que està organitzada, manada i armada, que té entusiasme i disciplina. Aquesta massa està a la mercè d'una propaganda aconduïda amb mètode i tenacitat, públicament, i en secret. Hom no pot negar la gravetat del perill.—M. S.

MOVIMENT INTERNACIONAL

El Pacte Kellog.—Ja és signat el pacte de "Condemnació de la guerra"; la cerimònia de la signatura tingué lloc a París, el dia 27 d'agost últim, al ministeri de Negocis Extranjers del Govern de la República. Ara, com a document a deixar consignat ací, heus ací els signants amb llurs representacions corresponents.

Stressemann, ministre de Negocis Extrangers, per Alemanya.

Kellog, ministre de Negocis Estrangers, pels Estats Units.

Hymans, ministre de Negocis Estrangers, per Bèlgica.

Lord Cushendum, delegat britànic a la Lliga de Nacions, per Anglaterra.

Briand, ministre de Negocis Estrangers, per França.

Mac Lachlan, senador, per Austràlia.

D. S. Smith, alt comisari del Dominion a Londres, per l'Africa del Sud.

Mackenzie, primer ministre i ministre de Negocis Estrangers, pel Canadà.

C. V. Parr, alt comisari del Dominion a Londres, per Nova Zelanda.

Mac Gilligan, ministre de Negocis Estrangers, per l'Estat lliure d'Irlanda.

El comte Uchida, membre del Consell Privat i ministre d'Estat, pel Japó.

Benes, ministre de Negocis Estrangers, per Txecoeslovàquia.

Comte Manzoni, ambaixador d'Itàlia a París, per Itàlia.

Zalevsky, ministre de Negocis Estrangers, per Polònia.

Un pas més donat en vistes a assegurar la pau, a disminuir les probabilitats o possibilitats de la guerra de nacions.

En alguns ambients, aquestes coses es miren amb certa ironia i amb gest d'incredulitat i de tant-se-me'n-dóna. Però no podem menysprear aquestes temptatives, fetes amb l'ànim de coadjuvar a l'ambient de tranquilitat i serenor, de què tant es mancada la vida internacional d'avui.

Totes aquestes mesures de pactes, conferències, convencions, potser no seran un ideal, potser llur eficiència no arriba fins allí on tots voldríem que arribés, tant-se-val; molt o poc que valguin, aprofitar-ho és humà. Potser les bases són un xic febles, si es vol; però denoten bona voluntat; i per tot el que sigui bona voluntat fem vots. Fem vots, sense oblidar els principis bàsics, que massa sovint, també, hom oblida.

EL GRAN FET DE SYDNEY. - LA PERSPECTIVA D'UN SEGLE EN L'EVOLUCIÓ D'AUSTRALIA.—La indecisió, com diguérem, el relativament poc escalf i entusiasme amb què s'ha produït la signatura del Pacte Kellog contrasta amb l'esplendor i l'abast magnífic del Congrés Eucarístic de Sydney, que no dubtem a assenyalar ací com un dels fastos més albiradors del moviment internacional, durant l'últim mes..

En efecte, els primers dies del mes passat, i amb els antecedents que els lectors de LA PARAULA CRISTIANA ja coneixen, pel fascicle anterior, s'ha celebrat a Sydney el magne Congrés Eucarístic Internacional, de què tota la premsa inseria mantes referències. Ara compareu l'esclat d'aquests congressos eucarístics mundials amb la migradesa d'aquells homes qui davant una processó semblen perdre els estreps fins a demanar-ne l'abolició i que sigui castigada la seva sortida. Comprendran un dia o altre, diu Georges Goyau a "Le Figaro", comprendran un dia o altre aquests homes revellits l'anacronisme de llur actitud? Les grans ciutats anglo-saxones: Chicago, Sydney, no discuteixen a l'Església Romana el dret de fer sortir pels carrers el seu Déu; es complauen a ésser, durant sis dies, metròpolis religioses; però l'ascendent de la manifestació que s'hi ha desplegat, el prestigi de la reialesa espiritual que s'hi acaba d'afirmar, es projecta damunt d'elles i els duu glòria.

La ciutat de Sydney era abans un catau o un allotjament d'"indesitjable". El primer contingent de població que els vaixells d'Anglaterra van dur a Nova Galles del Sud va ésser un contingent de *convictes,* castigats de deportació per la justícia metropolitana... Per la justícia? És exacte el mot? De vegades fou la més arbitrària de les tiranies. Entre aquests *convictes* hi va haver nombre de *terrassans* irlandesos culpables d'haver defensat els drets de llur consciència i de llur Credo. La promiscuitat que els mesclava amb criminals era la pena a llur redreçament contra la intolerància de l'anglicanisme. S'hi van trobar tres sacerdots: James Harold, James Dixon, Peter O'Neill. Aquests sacerdots es veien privats del dret de dir missa. Hom confiava, sens dubte, anorrear l'abrivada apostòlica de la raça irlandesa, deixant-la sense assistència religiosa. Va venir un dia, l'any 1803, que a James Dixon era permesa la celebració; el dia 15 de maig de 1803, sense cap ara d'altar, amb un calze d'estany i un tros de cortina que endossà a tall de casulla, James Dixon, per primera vegada en terra australiana, va consagrar el pa i el vi. Aquests foren, allà, els començaments de l'Eucaristia; aquest va ésser l'espectacle d'indigència a què, cent vint-i-cinc anys ha, un sacerdot exiliat feia humiliar el seu Déu. La celebració de la missa va ésser permesa un any; després el permís va ésser retirat. Els sis mil catòlics que, l'any 1810, vivien ja a Sydney veien dreçar-se entre ells i el cel la tanca de les rigors governatives.

Al cap d'un temps, es presentava Jeremias Flynn, frare del Cistell. "Ací tothom ha d'ésser protestant", li feia saber el governador. Discretament, frare Flynn esquitllava la prohibició, exercia qualque ministeri; hi havia un tal Davis, catòlic, que deixava la seva casa per aquests rites

clandestins. La policia els va sorprendre. Frare Flynn va ésser detingut. Per ordre de l'autoritat, fou reexpedit a Londres. L'Eucaristia va rebre una altra humiliació. La sagrada Forma eïa conservada en una de les cambres de casa Davis, com en una mena de santuari. Flynn, tret el qual no restava a Austràlia cap sacerdot, va reclamar permís d'anar a recollir-la; el permís li fou negat i Flynn en deixar aquell lloc hagué d'abandonar el tresor august. D'aleshores ençà, per als catòlics de Sydney, la casa Davis és la *Santa Casa*, i en aquest indret s'aixeca avui la catedral de Sant Patrick.

Va haver-hi un moviment de protesta, o almenys de contrarietat, a la Cambra dels comuns, quan hom va saber la situació dels catòlics de Sydney. A partir de l'any 1821, hom els va trametre dos capellans catòlics: podien oficiar, confessar, catequisar; però no podien fer conversions. Al cap de quinze anys, una era de llibertat s'obria, finalment; i l'Austràlia, entre 1840 i 1850, veia fundar-se diferents bisbats, amb Sydney com a metròpoli.

Aleshores l'Església, un cop lliure, es va preocupar d'atansar-se als aborígens de l'interior. A l'Austràlia del primer quart de segle hi havia hagu taltres crueltats, sense comptar la situació atroç dels *convictes*, denunciada en un llibre cèlebre de monsenyor Ullathorme. Eren nombrosos els colons lliures que consideraven l'indígena d'Austràlia, encara salvatge, com un ser destinat a desaparèixer; no sols això, sinó que la seva desaparició havia d'ésser afavorida, accelerada. L'any 1827, un diari d'allà publicava una notícia així: "La darrera setmana, els colons han matat un gran nombre de salvatges. Els estaven a l'aguait mentre aquests s'asseien al voltant de llurs focs encesos; i posats, els colons, en lloc segur, els mataven per darrera a trets de fusell." Oh, bell gest de *civilització!*

Sí, aquests indígenes eren uns salvatges horribles, calia humanitzar-los. Fa l'efecte que un es troba davant d'una pàgina dels "Monjos d'Occident" quan llegeix les "Memòries" publicades vers mitjan segle passat per un benedictí vingut d'Espanya, anomenat Rudesindo Salvado. Els "avançats" espanyols cregueren fer acte de liberalisme exiliant de Compostella aquest Rudesindo Salvado, junt amb el seu confrare Josep Serra. L'Austràlia els va ésser una segona pàtria. A Freemantle, població del litoral, es formava pel mes de febrer de 1846 un sorteig curiós: els dos benedictins exiliats, la creu sobre el pit, el breviari sota el braç; darrera llur, alguns macips i un parell de carros de bous. Tot d'una s'enfonsaren en l'interior. Durant setmanes, dormiren al ras i els bous disputaven als homes els rars bassiols d'aigua que trobaven. Un dia, en un indret que els va semblar avinent, els dos benedictins s'aturaren; van tallar alguns arbres, van muntar una capella. Sota les voltes de la foresta, cantaven llur ofici, com adés en llur claustre. Els salvatges s'atansaven, s'enretiraven, s'atansaven de bell nou, encara tornaven a recular. Els benedictins sembraven, conreaven; els salvatges, de llurs amagatalls estant, espiaven, veien el blat verdejant, veien les sarments brotonar. La terra secular, aquesta terra nua on llurs avantpassats o ells mateixos s'estiraven gairebé nus, era transfigurada per aquests ho-

mes vestits de sarja. Es va establir el contacte: a llur torn, els indígenes volgueren treballar. Van començar de sotmetre llurs costums a la llei moral que aquests sacerdotos aportaven, i aviat s'aixecava en aquells tocoms on la civilització no havia penetrat mai, la badia de Nova Núrsia. El gest de quinze segles abans, dels monjos de la Selva Negra o dels del Jura, era renovat a l'Austràlia del segle XIX pels fills de Sant Benet: laboratge i pasturatge afressaven els camins a l'Evangeli.

Així es va implantar l'Església romana en aquesta Austràlia de primer inhospitalària. Avui, sobre quatre milions quatre cent mil habitants, hi compta prop d'un milió de fidels.

Sydney, que havia estat closa al catolicisme i que proporcionava a l'Eucaristia aquelles humiliacions, ha agrupat en un acte d'afirmació eucarística els delegats de l'Església universal. Darrera la sarja benedictina, present en aquestes festes, es dreçaven els néts d'aquells salvatges de l'interior que uns monjos benedictins introduïren en la família humana.

PREGUEM PELS NOSTRES DIFUNTS

A tots els nostres lectors demanem en el Crist una oració per aquesta germana nostra Anna H.ª Albert Boatell, muller d'En F. Casanovas Coll, subscriptor de Barcelona.

Tots els mesos LA PARAULA CRISTIANA farà dir una missa en sufragi dels seus difunts, amics i afavoridors i llurs pròxims parents.

Aquest número de LA PARAULA CRISTIANA ha passat per la censura governativa